

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา
ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ปริญญานิพนธ์
ของ
อุไรวัลย์ ขวัญแก้ว

๒ ๒๕๓๖
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา
พฤษภาคม ๒๕๔๒
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพันธุ์ คุญชร ณ อยุธยา)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังร่า วัฒนารงค์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพันธุ์ คุญชร ณ อยุธยา)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังร่า วัฒนารงค์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.สมสุข ชีระพิจิตร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพันธุ์ ฤณชร ณ อยุธยา ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา วัฒนามรงค์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหาเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ ดร. สมสุข ธีระพิจิตร ที่ได้กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบแต่งตั้งเพิ่มเติมและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัย

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ สุณีย์ ล่องประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร. ชุศักดิ์ เอกเพชร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ราตรี นันทสุคนธ์ ดร.ณรงค์ พุทธิชีวิน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล ที่ได้ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่อผู้วิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และเห็นคุณค่าต่อการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบสำหรับบิดา มารดา ครู อาจารย์ พี่ทุก ๆ ท่านที่ได้เมตตากรุณาให้ความรู้และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ด้วยดีตลอดมา

อุไรวัลย์ ขวัญแก้ว

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
	ความสำคัญของการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	9
	วัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	14
	รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....	16
	การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏ.....	22
	รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏ	28
	รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันต่าง ๆ.....	32
	รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี.....	40
	แนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	49
	รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี	52
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	57
	งานวิจัยภายในประเทศ.....	57
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	61
3	วิธีดำเนินการวิจัย	63
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล	70
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	96
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	96
สรุปผลการวิจัย	97
รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี	103
อภิปรายผล	104
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	108
ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ.....	117
ภาคผนวก ข แบบสอบถามคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ.....	130 142
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษา.....	144
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามการวิจัย	148
ประวัติย่อของผู้วิจัย	

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ	64
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในขั้นตอนการตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ ของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี	65
3	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	66
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านหลักการและแนวความคิด	73
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านวัตถุประสงค์	74
6	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดดำเนินงาน	75
7	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	79
8	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการสร้างความร่วมมือทางการศึกษา	81
9	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี	82
10	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการ จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านหลักการและแนวคิดไปปฏิบัติ	84

11	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการ จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านวัตถุประสงค์ไปปฏิบัติ	86
12	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการ จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดดำเนินงานไปปฏิบัติ	87
13	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการ จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ....	92
14	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการ / จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำ รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการสร้างความร่วมมือทางการศึกษาไปปฏิบัติ....	95

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	22
2 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ	30
3 แสดงช่วงเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี	41
4 ลำดับขั้นของการวิจัย	68
5 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบัน ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	99

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้คนเป็นปัจจัยการผลิตเพื่อสนองความต้องการการพัฒนาให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยขาดการคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ อันได้แก่การพัฒนาศักยภาพของคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ และความสามารถในการปรับตัวให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ดังนั้นแม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี แต่ผลของการพัฒนาได้ก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และขาดการรู้เท่าทันซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยและการพัฒนาประเทศในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539 : จ-ฉ)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 8 จึงมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคน ที่พึงปรารถนา คือจะต้องพัฒนาให้ทุกคนในชาติได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานเพื่อให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถือได้ว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนที่สามารถนำการพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมได้อย่างสมดุลสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539 : 1 - 2) ผลผลิตที่มีคุณภาพของระบบการศึกษา คือพลเมืองของประเทศที่สามารถปรับตัวแก้ปัญหาที่มีความหลากหลายในสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว สามารถริเริ่มพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของความเข้าใจเหตุและผล ความถูกต้อง ความดีงามและความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

การจัดการศึกษาเพื่อให้ได้บุคคลดังกล่าว จำเป็นต้องมีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณลักษณะเฉพาะ มีความสามารถสูง และได้รับการฝึกฝน พัฒนาอย่างดี สามารถทำหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเกียรติ ในปัจจุบันถึงแม้ว่ากระบวนการเรียนรู้จะได้เปลี่ยนแปลงไปจากการถ่ายทอดความรู้โดยตัวครูไปสู่การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม การใช้สื่อเร้าและกระบวนการปฏิสัมพันธ์

อันหลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น และแก้ปัญหาได้ ซึ่งถ้าผู้ฝึกฝนจะดูประหนึ่งว่าครูลดบทบาทลง แต่ข้อเท็จจริงครูกลับมีความสำคัญยิ่งขึ้นในฐานะผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ฝึกทักษะที่สำคัญ เสนอสาระที่ท้าทาย การวิเคราะห์วิจารณ์รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมแก่ศิษย์ เพื่อสร้างสรรค์ให้เขาเหล่านั้นมีคุณภาพ และมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การที่จะให้ได้ครูในลักษณะเช่นนี้นั้น จำเป็นต้องส่งเสริมวิชาชีพครู การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูจึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ เพื่อตอบสนองการพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 ก : 1-2)

✱ ปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศประสบปัญหาเกี่ยวกับครู และบุคลากรทางการศึกษาหลายประการทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 ข : 72 - 73) ได้สรุปไว้ดังนี้

ด้านปริมาณ พบว่าขาดการวางแผน การประสานการผลิตและ การใช้ครู ซึ่งอาจเนื่องมาจากขาดกลไกประสานงานที่เป็นระบบ ระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยใช้ครู หน่วยผลิตครูซึ่งมีจำนวนมาก และขึ้นกับหลายสังกัดต่างก็ผลิตครูตามความพร้อมของตน จึงทำให้เกิดการผลิตครูเกินความต้องการในบางสาขาวิชา และผลิตไม่เพียงพอในบางสาขาวิชา หน่วยใช้ครูก็ขึ้นอยู่กับหลายสังกัดเช่นกัน ประกอบกับบางแห่งก็ไม่มีแผนการใช้ครูที่ชัดเจนจึงทำให้ไม่สามารถที่จะทำแผนการใช้ครูในภาพรวมเพื่อให้หน่วยผลิตสามารถยึดเป็นแนวทางในการผลิตครูได้ จึงก่อให้เกิดการว่างงานของบัณฑิตครูในสาขาที่เกินความต้องการ และมีจำนวนไม่น้อยที่ไปทำงานในสายงานอื่นซึ่งไม่ใช่งานครู

ด้านคุณภาพ พบว่า การผลิตครูยังไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้ครูและสังคมเท่าที่ควร และจุดสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาคุณภาพของการทำงานในหน้าที่ของครู ครูที่ดี นอกจากจะมีความรู้ดีแล้วยังต้องมีใจรักที่จะเป็นครู มีเจตจำนงมุ่งมั่นที่จะให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ และพัฒนา ทุกด้าน แต่ปัจจุบันนักศึกษาครูขาดความสนใจศึกษาวิชาชีพครู และครูประจำการจำนวนไม่น้อยไม่มีศรัทธา ขาดอุดมการณ์และเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ทำให้ไม่สนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในหน้าที่ของตน ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่โยงใยมาจากปัญหาด้านอื่น ๆ ของครู เช่น ปัญหาด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้ครูต้องหารายได้จากงานพิเศษอื่น จึงให้ความสนใจต่องานสอนในหน้าที่น้อยลง การเกณฑ์ครูไปร่วมกิจกรรมทางสังคมด้านอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมากเกินไป จนทำให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู ปัญหาเกี่ยวกับการเลื่อนระดับตำแหน่งเงินเดือนและสวัสดิการ อันเป็นเหตุบั่นทอนขวัญและกำลังใจในการทำงานของครู นอกจากนี้ครูบางคนยังประพฤติตนไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่วงการครูอยู่เนือง ๆ ทำให้ภาพพจน์ครูที่สังคมเคยยกย่องในอดีตลดต่ำลงตามลำดับ

สภาพปัญหาทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ในทุกระดับ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เร่งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในด้านการผลิต การใช้ และการที่จะยกมาตรฐานของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้กำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจนให้มีการปฏิรูปการฝึกหัดครูและพัฒนาครูประจำการ โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะเพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครูและวิชาการให้ได้มาตรฐานสูงตลอดจนยกฐานะวิชาชีพครูให้สูงขึ้น และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและได้เสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคนไว้ประการหนึ่งคือ ให้ความสำคัญเป็นลำดับสูงต่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู เพื่อให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี สามารถดึงดูดคนดี คนเก่งเข้าเรียนครู รวมทั้งเร่งรัดพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539 : 1 - 2) รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับครูไว้อย่างชัดเจนว่าจะพัฒนาบทบาทวิชาชีพครูและมาตรฐานบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพระดับสูงอย่างแท้จริง โดยการปรับกระบวนการผลิต การใช้ ตลอดจนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 ก : 5 - 6) ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของชาติ ได้กำหนดทิศทางในการปฏิรูปการฝึกหัดครู โดยเริ่มด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ตลอดจนประชุมระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเป็นลำดับ จนได้เอกสารที่เป็นแผนหลักในการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญในการดำเนินการ คือ การสรรหาคนเก่ง คนดี เข้าเรียนวิชาชีพครู การพัฒนาคณาจารย์ทางครุศาสตร์ การปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูประจำการ การปฏิรูปการฝึกหัดครูตามแผนหลักดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้นำเสนอเพื่อรับฟังความเห็นต่อสาธารณชน และนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามลำดับซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบในหลักการให้มีการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2539 และได้มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติไปประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำรายละเอียดต่อไป

สถาบันราชภัฏในฐานะที่เป็นสถาบันหลักในการผลิตครู จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแรงจูงใจที่สูงพอที่จะดึงดูดผู้มีความสามารถ และมีศักยภาพสูงเข้าสู่วิชาชีพครูให้ได้ โดยถือว่าประเด็นนี้มีลำดับความสำคัญสูงยิ่งและเร่งด่วน ขณะเดียวกันคณาจารย์ในสถาบันราชภัฏต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง มีอุดมการณ์ความเป็นครู ตระหนักต่อหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ตื่นตัว

และพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้องเป็นต้นแบบที่ดีของนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครู ดังนั้น จึงต้องเพิ่มโอกาสให้คณาจารย์คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏมีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดย ส่งเสริมให้มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ นำนวัตกรรมทางการศึกษามาเสริมในการพัฒนาศักยภาพตนเอง และจัดการเรียนการสอนในสถาบัน โดยสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยนำองค์กรและสถาบันใน ท้องถิ่นมาเป็นส่วนร่วมในการผลิตครูในรูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาทั้งระบบ โดยเฉพาะ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ สุราษฎร์ธานี. 2538)

✧ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นกระบวนการภาคปฏิบัติ เป็นประสบการณ์ที่จำเป็น และสำคัญยิ่ง เพราะเป็นช่วงสำคัญที่นักศึกษาครูจะได้ตรวจสอบตนเองโดยนำทฤษฎีที่ได้จากการ เรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ไปประยุกต์สู่การปฏิบัติ เป็นโอกาสสำคัญที่นักศึกษาจะได้ฝึกประสบการณ์ ภายใต้อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และรู้จักเด็กนักเรียน ได้ฝึกร่วมงานกับเพื่อน นักศึกษา บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ได้ฝึกความรับผิดชอบ ความอดทน ความมีมนุษยสัมพันธ์ กับผู้อื่น ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นทุก ๆ ด้าน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนอกจากมี ความสำคัญต่อนักศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันได้นำความรู้ และเทคนิควิธี ใหม่ ๆ ไปเผยแพร่แก่ชุมชน ขณะเดียวกันก็รับข้อมูลต่าง ๆ จากโรงเรียนนำมาพัฒนาและ ปรับปรุงกระบวนการพัฒนาการผลิตครูให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของ สังคมมากขึ้น ดังนั้นการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์ รวมถึง ประชาชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ด้วย (พวงทอง ไสยวรรณ. 2540 : 2 - 3)

คณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ ได้วางนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการฝึกหัดครูให้สอดคล้อง กับแผนหลักการปฏิบัติการฝึกหัดครูที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอผ่าน ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีไปแล้ว โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูไว้ว่าให้มีการพัฒนาระบบกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในรูปของเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชนและสถาบัน โดยให้นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ครูอาวุโส และครูแม่แบบร่วมมือกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2540 : 6) ซึ่งในทางปฏิบัติสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้กำหนดเป้าหมายให้สถาบันราชภัฏ ทุกแห่งมีระบบเครือข่ายเพื่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นการประสานงานระหว่างสถาบันราชภัฏ กับโรงเรียนประถม และมัธยมในท้องถิ่น ให้มีระบบอาจารย์พี่เลี้ยงที่มีประสิทธิภาพโดยการคัดเลือก จากครูอาจารย์ในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ และมี ประสบการณ์ในการสอน (สำนักงานสภา สถาบันราชภัฏ. 2540 : 86 - 87)

สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้ดำเนินการผลิตครูมาเป็นระยะเวลานานตั้งแต่มีการก่อตั้งสถาบัน และเริ่มผลิตครูถึงระดับปริญญาตรีตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันดำเนินงานโดยหน่วยงานที่สถาบันจัดตั้งขึ้นเรียกว่าศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่นักศึกษาตั้งแต่การจัดหาโรงเรียน การประสานงานกับทางโรงเรียน การจัดอาจารย์นิเทศก์ การกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งมีลักษณะเป็นการดำเนินการโดยสถาบันแบบเบ็ดเสร็จ จากการประเมินของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่าการดำเนินงานในรูปแบบนี้มีปัญหาหลายประเด็น คือ โรงเรียนมิได้มีส่วนร่วมวางแผน ร่วมคิด และวางระบบร่วมกันตั้งแต่ต้น จึงรู้สึกว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาเป็นภาระที่สถาบันราชภัฏนำไปให้มากกว่าที่จะรู้สึกว่าเป็นโครงการร่วม ความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงมีน้อย ในด้านอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งไม่มีบทบาทในการประเมินมากนัก และได้รับมอบหมายงานเพียงการดูแลนักศึกษาจึงทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่ ประกอบกับไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติอาจารย์พี่เลี้ยงชัดเจน ทำให้โรงเรียนมอบหมายใครก็ได้ อาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่จึงไม่สามารถเป็นต้นแบบให้กับนักศึกษาได้อย่างแท้จริง รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพในลักษณะที่ผ่านมาจึงทำให้สถาบันราชภัฏและโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดำเนินกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในลักษณะแยกส่วนกัน (สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2540 : 3 - 4)

จากการที่สถาบันเป็นผู้วางแผน กำหนดรูปแบบ และบริหารจัดการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งระบบ โรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งสำคัญในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มิได้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพอย่างแท้จริง บทบาทของผู้บริหารและอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนเป็นเพียงการสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือมากกว่าร่วมรับผิดชอบโดยตรง ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาคณะกรรมการสถาบันราชภัฏ และแก้ไขปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงควรจะได้มีการศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบัน โดยยึดหลักการให้โรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษาในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปแบบความร่วมมือ การดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือ จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธิดำเนินการ และบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบดังกล่าวเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีให้เหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคม สามารถนำไปเป็นต้นแบบในสถาบันราชภัฏอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ได้ครูที่มีคุณภาพมาเพื่อพัฒนา การศึกษาของชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี คือ

1. ได้รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทำให้เกิดการร่วมมือกัน ในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นอย่างครบระบบ กล่าวคือ ผู้ใช้ครูมีส่วนร่วมในการผลิตครูด้วย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การปฏิรูปการฝึกหัดครูสำเร็จได้
3. บัณฑิตครูที่ผ่านการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปแบบนี้ จะเป็นบัณฑิตครูที่มีความรู้ ความสามารถในการเชิงปฏิบัติ สามารถพัฒนาตนโดยมีครูต้นแบบที่เหมาะสม และจะเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพท้องถิ่นเป็นอย่างดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา
 - 1.1 สร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา โดยกำหนดกรอบความคิดไว้ดังนี้
 - 1.1.1 หลักการและแนวคิด
 - 1.1.2 วัตถุประสงค์
 - 1.1.3 การจัดดำเนินงาน
 - 1.1.4 บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1.5 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา

1.2 ศึกษาสภาพการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 60 คน อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 40 คน อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 120 คน ทั้งหมดปฏิบัติงานในสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนที่จัดประสบการณ์วิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2541 จำนวนทั้งสิ้น 220 คน และผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 17 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง ลำโพง ขั้นตอนหรือแบบแผนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ในวิจัยนี้หมายถึงรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถาบัน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการในการจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในวิชาชีพของนักศึกษาครูทั้งในระหว่างและหลังจากที่ได้ศึกษาวิชาการมาแล้วช่วงหนึ่ง ในที่นี้หมายถึงการจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู 3 ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม ขั้นทดลองสอน และขั้นฝึกสอน

3. ความร่วมมือทางการศึกษา หมายถึงความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีและโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในท้องถิ่นในการร่วมมือกันจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี กระบวนการในการร่วมมือประกอบด้วย การร่วมมือกันศึกษาวิจัยพัฒนาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู การคัดเลือกครูในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการสอนมาเป็นครูต้นแบบ เพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษา การมุ่งเน้นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์ในสถานการณ์จริงและในนักศึกษาทำโครงการศึกษาสภาพชุมชนตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

4. อาจารย์นิเทศก์ หมายถึงบุคลากรที่สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ดำเนินการนิเทศ และประสานงานกับโรงเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา

5. อาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง บุคลากรที่โรงเรียนในโครงการความร่วมมือทางการศึกษาคัดสรรจากอาจารย์ในโรงเรียน ซึ่งมีประสบการณ์ และประสบความสำเร็จในการสอนเป็นที่ยอมรับหรือได้รับการยกย่องจากต้นสังกัดหรือองค์กรวิชาชีพครูให้เป็นครูดีเด่น ในสาขาวิชาการต่าง ๆ

และได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

6. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายให้ เป็นผู้ประสานงานในการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ร่วมกับสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในรูปแบบของความร่วมมือทางการศึกษา

7. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้รู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกหัดครู ซึ่งมีคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามเกณฑ์พิจารณาดังนี้

- 1) เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาในสาขาหลักสูตรและการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 3) เป็นอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 4) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการร่วมโครงการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูกับสถาบันอุดมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 5) ครูดีเด่น ซึ่งได้รับการยกย่องจากต้นสังกัดในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และมีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์พิเศษนักศึกษา จัดประสบการณ์วิชาชีพครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

8. คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง คณะบุคคลที่สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีแต่งตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการจัดดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันฯ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนคณะต่าง ๆ และหัวหน้าโปรแกรมวิชาที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้คือ (1) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (2) วัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (3) รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (4) การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏ (5) รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏ (6) รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันต่าง ๆ (7) รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี (8) แนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา (9) รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ดินแฮมและ สตริทเทอร์ (Dinham and Sritter. 1986 : 954) กล่าวว่าในการให้การศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพใด ๆ ก็ตาม นอกจากจะต้องคำนึงถึงสภาวะแวดล้อม (Context) ขณะนั้นประกอบด้วยแล้ว การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพยังสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการคิด (Method of Thought) และกฎเกณฑ์ข้อปฏิบัติในวิชาชีพ เพราะในการฝึกปฏิบัติงานนั้น ผู้ฝึกหัดจะได้เรียนรู้ลักษณะการปฏิบัติงาน การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น คุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ มีการสร้างทัศนคติที่ดีกับผู้ร่วมวิชาชีพเดียวกัน ฝึกทักษะเทคนิคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานที่จะทำให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในวิชาชีพนั้น ๆ ประทีป สยามชัย (2532 : 12) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าวิชาชีพชั้นสูงทุกสาขาถือว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น ทำให้ผู้ฝึกฝนได้เรียนรู้ถึงศิลปะการประกอบอาชีพ เข้าใจถึงธรรมเนียม ประเพณี จรรยาบรรณ ตลอดจนบรรยากาศและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในวงการวิชาชีพ หลังจากการฝึกแล้วทำให้ผู้ฝึกเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดความรู้สึกรักได้เป็น “สมาชิก” ในวิชาชีพนั้น ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2530 : 98 - 99) ได้กล่าวถึงสมมุติฐานหรือแนวคิดพื้นฐานบางประการของการจัดประสบการณ์วิชาชีพว่าควรตั้งอยู่บนรากฐาน 3 ประการ คือ

1. การทดสอบทฤษฎีในสภาพการณ์จริง ประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามาก มีการประสานกันระหว่างทฤษฎี สภาพการณ์จริง และนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ได้นาน และช่วยให้แต่ละคนมีสมรรถภาพสูงขึ้น

ผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีธรรมชาติของความเป็นผู้ใหญ่ เขาต้องการการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นความจริง (Relevance) มีความหมาย (Meaningfulness) และนำไปปฏิบัติได้ เขาต้องการเรียนรู้สภาพปัญหาที่แท้จริง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้และช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการที่พึงปรารถนา

2. การสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดประสบการณ์วิชาชีพจะเป็นไปตามความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคนในด้านความต้องการ ความสนใจและความสามารถ โดยการกำหนดสมรรถภาพขั้นต่ำสุด และการเปิดโอกาสให้นักศึกษาแต่ละคนแสดงสมรรถภาพเหล่านั้นได้ในเวลาที่เหมาะสมและตามความต้องการของแต่ละบุคคล

3. การพัฒนาตนเอง เมื่อนักศึกษามีโอกาสที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เขาเหล่านั้นก็จะเริ่มคิดถึงตนเองในด้านที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีแนวทางของตนเองก่อนที่จะไปประกอบอาชีพนั้น ๆ

คำว่า “ประสบการณ์วิชาชีพครู” มาจากคำว่า Professional Experience เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางซึ่งสรุปได้ว่าเป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้นิสิตนักศึกษาได้มีการเรียนรู้และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ (อจณรา ประไพตระกูล และคณะ. : 2522 : 1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเทียบเท่ากับหัวใจของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุดมุ่งหมายทั่วไปของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพคือ การนำเอาความรู้ความสามารถทั้งที่เป็นด้านเนื้อหาวิชาการ ด้านเทคนิควิธี และด้านคุณลักษณะไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงให้ได้ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. 2530 : 1) นอกจากนี้การให้ความรู้ทางภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาคครู โดยผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะทำให้ได้ครูที่ดีมีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เพราะการสร้างหรือการผลิตครูนั้นจะให้ความรู้ทางทฤษฎีแต่เพียงอย่างเดียวมันไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องฝึกหัดและฝึกฝนจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้ดี และเกิดความมั่นใจอันจะนำไปสู่ความศรัทธาในอาชีพซึ่งจะเป็นประตูไปสู่ความมีวิญญาณของความเป็นครูในที่สุด (เดโช สนวนานนท์. 2529 : 1) การจัดประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษาคครูนั้น ได้จัดตามแนวความคิดทางการศึกษาว่าเป็นการฝึกแก้ปัญหา (Problem-solving Philosophy of Education) และมีความเชื่อว่าการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้จัดประสบการณ์ทางการสอนจริงให้กับนักศึกษา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะทำให้นักศึกษาดำเนินตัวและเกิดความท้าทาย (Challenge) ต่อการเรียนรู้วิชาชีพเพราะนักศึกษาได้สัมผัสนักเรียนโดยตรง และฝึกปฏิบัติการสอนที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์จริง ปัญหาต่าง ๆ ที่พบในห้องเรียนทำให้นักศึกษาต้องพิจารณาและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีการสอนที่เหมาะสม ต่อจากนั้นก็ติดตามผลเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม ในโอกาสต่อไป ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า “ทักษะต่าง ๆ ในวิชาชีพจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นได้เผชิญกับปัญหาทางวิชาชีพในสถานการณ์ต่าง ๆ เท่านั้น” (Henry. 1982 : 496) ความคิด

ดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการผลิตครู นั่นคือ "การเรียนรู้วิธีที่จะสอนจากประสบการณ์ในชั้นเรียน" (Henry. 1982 : 497) เพอร์กูสัน (Ferguson. 1988 : 2-3) ได้ตั้งสมมติฐาน (Assumptions) ที่จะทำให้การจัดประสบการณ์วิชาชีพ ประสบความสำเร็จไว้หลายประการดังนี้

1. ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่จัดให้นักศึกษาได้เรียน ไม่ได้หมายความว่า นักศึกษาจะสามารถดำเนินการสอนได้ดี
 2. การจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ดี จะต้องให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากสถานการณ์จริงในห้องเรียน
 3. ควรจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ต่อการเรียนการสอนในห้องเรียนตั้งแต่ระยะแรก ๆ ที่นักศึกษาได้เรียนวิชาชีพ
 4. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาควรมีรูปแบบ และการวางแผนที่ชัดเจน ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศแก่นักศึกษาอย่างเป็นระบบ
 5. ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาต้องสอน จะมีผลต่อการพัฒนาทักษะวิธีสอนและสมรรถภาพในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน
 6. ในการสอนแต่ละครั้งควรเสนอแนะให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการสอนอย่างเป็นลำดับ และต่อเนื่อง
 7. ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรจะได้เน้นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วย
 8. การให้ความรักความอบอุ่น ความสงสาร และความเห็นใจ ตลอดจนการเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ตนสอน แสดงถึงเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของนักศึกษา
 9. ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรสร้างนิสัยให้นักศึกษาได้พึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ การให้ความร่วมมือกับผู้ร่วมงาน มีความพอใจในงานที่ต้องปฏิบัติ
- แอนดรูว์ (Andrew. 1983 : 40) กล่าวถึงแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยนิวแฮมเชอร์ (University of New Hampshire) ซึ่งใช้หลักสูตรการผลิตครูระยะเวลา 5 ปีว่า

1. เน้นการให้ความรู้ทางทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ จัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน และฝึกบทบาทการเป็นผู้นำให้แก่นักศึกษา
2. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จะจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้รับเพิ่มขึ้นทีละน้อยจากสิ่งง่ายไปสู่สิ่งที่ยากขึ้น และจัดต่อเนื่องตลอดกันไปทั้งหลักสูตร
3. ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะคำนึงถึงรูปแบบ (Style) การสอนของนักศึกษาด้วย

4. มีการกำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพไว้ชัดเจนที่จะให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ
 5. การเรียนรู้เกี่ยวกับการสอน จะเป็นกระบวนการต่อเนื่องจนถึงขั้นเป็นครูชั้นอาชีพ
 6. ทางมหาวิทยาลัยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากครูโรงเรียน ที่จะช่วยกันฝึกประสบการณ์วิชาชีพแก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือต้องให้ความสำคัญแก่ครูในโรงเรียนเหมือนกับเป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยด้วย

7. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรคำนึงถึงกระบวนการที่สัมพันธ์และครอบคลุมถึงการสร้างคุณภาพของคนทุกด้าน ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ความมีคุณธรรม การพัฒนาตนเอง และชุมชน ตลอดจนการดำรงรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ

8. การผลิตครูหากจะเป็นบทบาทของสถาบันฝึกหัดครูล้วน ๆ แต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมจะเป็นผลดีไปไม่ได้ จะต้องจัดระบบให้หน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียนและผู้ใช้ครูได้ตระหนักในภาระหน้าที่ในการทำงานร่วมกับสถาบันฝึกหัดครูอย่างใกล้ชิด เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูให้นักศึกษาดังแต่ตอนต้น โดยที่เขายังไม่ได้เรียนรู้อะไร ทั้งนี้ ดิวอี้ได้ชี้ให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติเกี่ยวกับวิชาชีพนี้ ควรเป็นไปเพื่อศึกษาหาคำตอบในข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การวิจารณ์ การติชมสภาพการเรียนการสอน ควรจะได้มีการปฏิบัติการค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนที่นอกเหนือจากการพัฒนาทักษะการสอนด้วย (Nolan. 1982 : 49 - 50)

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการผลิตครู คือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Field Based Experiences) ในปัจจุบันจึงจัดให้นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์วิชาชีพมากยิ่งขึ้น ดังเช่นที่สถาบันฝึกหัดครูหลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตั้งแต่ในระยะแรก ๆ ของโปรแกรมการผลิตครู (Early Field Experiences) ก่อนที่นักศึกษาจะทำการฝึกสอน (Goodman. 1988 : 42) ซึ่งคาดว่านักศึกษาจะได้รับมโนทัศน์เกี่ยวกับการสอนที่ดีจากทางโรงเรียน (Erdman. 1983 : 30) แต่ก็ปรากฏว่าการฝึกในขั้นตอนต่าง ๆ นี้ ไม่ได้ให้ประสบการณ์วิชาชีพที่มีคุณค่าเท่าที่ควร ซึ่งแคทซ์และคนอื่น ๆ (Katz and others. 1981 : 18 - 24) ได้วิจัยติดตามผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาในระยะต้น ๆ นี้พบว่าในปีแรก ๆ นักศึกษายังได้รับความรู้ทางวิชาชีพ (Essential Knowledge) ไม่เพียงพอที่ต้องออกไปเผชิญกับสถานการณ์จริงในโรงเรียน ซึ่งเป็นประสบการณ์วิชาชีพขั้นแรกที่นักศึกษาจะพึงใจ แต่เนื่องจากนักศึกษขาดการเรียนรู้ทางทฤษฎีที่เชื่อมโยงและการคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล (Reflect) ต่อสิ่งที่ตนรับรู้ นักศึกษาจึงเชื่อและยอมรับพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบเดิม (Folk Ways of Teaching) ที่ครูปฏิบัติกันมาเป็นแนวปฏิบัติในการเรียนการสอนของตนทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์วิชาชีพที่นำไปสู่ความเข้าใจผิด (Mislead) หรืออาจทำให้นักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเป็นครู

ตั้งแต่แรก (Peck and Tucker. 1973 : 940-978 ; Goodman. 1988 : 42) นอกจากนี้ ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับระยะแรกไม่เพียงพอสำหรับความรู้ทางวิชาชีพครู (Professional Knowledge) (Walts. 1982 : 50) ดังนั้นการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งแต่ในระยะแรก ให้นักศึกษาจึงมีผลเสียเช่นกัน (Applegate and Lasley. 1982 : 60-63; Goodman. 1988 : 42 ; Walts. 1982 : 50)

อนึ่ง จากทฤษฎีเกี่ยวกับประสบการณ์กับการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่กล่าวว่าการศึกษาที่แท้จริงจะต้องเกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประสบการณ์ทุกอย่างจะให้การศึกษาก็ถูกต้อง เนื่องจาก “ประสบการณ์” และ “การศึกษา” ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน บางประสบการณ์ก็อาจทำให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดี ซึ่งส่งผลต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะเกิดต่อเนื่องกันมาภายหลัง จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันที่จะต้องจัดลำดับของประสบการณ์ในเวลาที่เหมาะสมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด และเป็นประสบการณ์เบื้องต้นที่มีค่าต่อประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลัง ดังนั้น จอห์น ดิวอี้ จึงได้เสนอว่า สถาบันฝึกหัดครูควรจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในลักษณะการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถาบัน (Professional Laboratory) ให้นักศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูเบื้องต้น และยังเป็นการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ทักษะ เทคนิคการสอน รูปแบบการสอนต่าง ๆ ฝึกการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลก่อนที่จะให้นักศึกษาจะออกไปฝึกสอนจริงในโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยกันมากเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ในห้องปฏิบัติการ (Laboratory Experience) ที่จะส่งเสริมการฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพ เพราะว่าการฝึกหัดปฏิบัติ (Training) ในห้องปฏิบัติการจะให้นักศึกษาได้รับความรู้ที่ถูกต้องและแม่นยำจากการฝึกปฏิบัติ และได้ฝึกการคิดวิเคราะห์พิจารณา ไม่ต้องกังวลว่าจะมีผลเสียแก่นักเรียน เพราะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่เพื่อน และเป็นวิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริม “วิชาชีพครู” ให้เป็นที่เชื่อถือและยอมรับในสังคมโดยเน้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพก่อนที่จะออกไปฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียน (Berliner. 1985 : 3- 7)

นอกจากนี้การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมและพัฒนาทักษะและเทคนิคการสอนให้นักศึกษาแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้นักศึกษาคูเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินใจที่ถูกต้องและมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์พิจารณาไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆเกี่ยวกับวิชาชีพครู เช่น การปกครองควบคุมชั้น การเลือกวิธีสอน การจูงใจนักเรียน การประเมินผล และสภาพแวดล้อมของการสอน เป็นต้น (Zeichner. 1989 : 17 - 24 , Erdman. 1983 : 30 - 31) เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคนและสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Dynamic) ตลอดเวลา ซึ่งนักศึกษาคูควรจะเรียนรู้สภาพการณ์เช่นนี้ และรู้จักที่จะคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลในสภาพการณ์นั้น ๆ ด้วยตัวของตัวเอง (Beyer. 1989 : 22 - 23) ซึ่ง ชิคเนอร์ (Zeichner. 1989 : 21) เสนอให้นักศึกษาฝึกทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

(Action Research Project) ฝึกวิเคราะห์พิจารณา (Reflect) เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ประสบการณ์ในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

วัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่ง ไม่ว่าจะในประเทศหรือต่างประเทศ ต่างก็ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพไว้หลายประการ ซึ่งมีทั้ง ลักษณะที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน และ ลักษณะที่แตกต่างออกไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532 : 3) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามไว้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อให้บัณฑิตเกิดสมรรถภาพด้านการสอน
2. เพื่อให้บัณฑิตเกิดสมรรถภาพด้านความตั้งมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมครู
3. เพื่อให้บัณฑิตเกิดสมรรถภาพด้านความเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองและชุมชน
4. เพื่อให้บัณฑิตเกิดสมรรถภาพในการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2527 : 8) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพคือ

1. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ในวิชาชีพครู และวิชาเฉพาะไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนและในโรงเรียน โดยมีการทดลองและปฏิบัติงานภายใต้การนิเทศ
2. เพื่อให้นักศึกษาได้สัมผัสกับชีวิตจริงในโรงเรียนและห้องเรียน คำนึงถึงบรรยากาศ คำนึงถึงหน้าที่ของครู คำนึงถึงนักเรียน คำนึงถึงหลักสูตรและการเรียนการสอน คำนึงถึงกิจกรรม ตลอดจนทราบปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้งานต่าง ๆ ในหน้าที่ของครู ฝึกความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ฝึกความมีระเบียบวินัยและฝึกปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครู
4. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสประเมินตนเองว่ามีความเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพครูหรือไม่เพียงใด และมีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับความต้องการของอาชีพชั้นสูงต่อไป

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2537 : 1) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน เพื่อช่วยให้นักศึกษามีลักษณะและความสามารถดังต่อไปนี้

1. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการสอน โดยจัดบทเรียนให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก

2. เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ออาชีพครู รับผิดชอบต่อตนเอง ต่องานอันเป็นหน้าที่ของตน และต่อสังคม

3. เป็นผู้มีความประพฤติดี มีบุคลิกภาพเหมาะสมที่จะเป็นครูและมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลผู้เกี่ยวข้องด้วยทุกฝ่ายเป็นอย่างดี

พายร์ส (Pires. 1969 : 8 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากการสำรวจแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกหัดครูประถมศึกษาในเอเชีย 16 ประเทศพบว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บัณฑิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. มีความสามารถในการที่จะนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาไปปฏิบัติจริง
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างดี
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวาง และมีความคิดริเริ่มในการทำงาน
4. เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของครู เมื่อออกไปปฏิบัติงาน
5. เข้าใจถึงภาระหน้าที่ที่ครูจะต้องปฏิบัติ และมีโอกาสคุ้นเคยกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง

6. มีเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพ การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียนเพื่อนร่วมงานและประชาชน

ดีเวอร์ (Devor. 1970 : 3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการและการจัดระบบการศึกษา
2. เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการ

ปรับปรุงบุคลิกภาพ ให้เหมาะสมกับการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต

3. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการนำเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาในวิทยาลัยครูไปทดลองใช้ในสภาพห้องเรียนจริง

4. เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์การสอน ให้เหมาะสมกับบทเรียน

5. เพื่อให้นักศึกษา ฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น

จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สำคัญของทุกๆสถาบันที่กำหนดไว้ก็คือการได้ทดลองปฏิบัติตามทฤษฎีที่ได้เรียนมา ขณะเดียวกันก็ให้นักศึกษาได้เกิดสมรรถภาพทั้งด้านการสอน ด้านคุณธรรม เจตคติ และการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

วิกกินส์ (Wiggins. 1957 : 133 - 134) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาว่า ควรให้นักศึกษามีการสังเกต มีส่วนร่วมในการสอนและทำการสอน ระยะเวลาที่ฝึกควรจะเป็นแบบเต็มเวลา (Full-time) และฝึกในสภาพเป็นจริงที่ชั้นเรียนเป็นลำดับขั้นอย่างต่อเนื่องจากสิ่งที่ย่างไปสู่สิ่งที่ซับซ้อนกว่า และได้เสนอปริมาณเวลาที่ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ 3 แบบตามระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก กล่าวคือ

แบบที่ 1 ใช้ระยะเวลาในการฝึกสอน และ/หรือมีส่วนร่วมในการสอนอย่างน้อย 1 ใน 4 ของจำนวนเวลาที่นักศึกษาอยู่ในโปรแกรม ส่วนระยะเวลาที่เหลือก็จัดให้นักศึกษาได้สังเกตการสอน และทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เป็นกิจกรรมการสอนในชั้นเรียน

แบบที่ 2 ใช้ระยะเวลาในการฝึกสอนอย่างน้อย 1 ใน 4 ของจำนวนเวลาที่ศึกษาอยู่ในโปรแกรม และอีก 1 ใน 4 จัดให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการสอน ส่วนเวลาที่เหลือนั้นจัดให้นักศึกษาได้สังเกตการสอน และทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เป็นกิจกรรมการสอนในชั้นเรียน

แบบที่ 3 ใช้ระยะเวลาในการฝึกสอนอย่างน้อย 1 ใน 2 ของจำนวนเวลาที่นักศึกษาอยู่ในโปรแกรมโดยที่นักศึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อชั้นเรียนที่กำหนดไว้หรือเนื้อหาวิชาที่ต้องสอนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยครั้งละ 2 สัปดาห์ และในครั้งสุดท้ายจัดให้นักศึกษาได้สังเกตการสอนของครูอื่น ๆ มีการประชุมแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับครูที่ได้ไปสังเกตกับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง

เลง (Leng. 1988 : 27) ได้เสนอแนะขั้นตอนในรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพครูที่จะนำไปสู่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความสามารถของมนุษย์ ในด้านสติปัญญา จิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก โดยมุ่งศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเรื่องการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self Awareness) และรู้จักวิเคราะห์แบบของการเรียน (Learning Styles)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาโครงรูปแบบการสอน (Teaching Style Patterns) รวมทั้งการสอนรูปแบบต่าง ๆ (Models of Teaching) และจัดให้นักศึกษาได้สำรวจสภาพการสอน ศึกษาค้นคว้าทดลอง (Experiment) เกี่ยวกับกลวิธีการสอน (Teaching Strategies)

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาการปรับ (Adapting) รูปแบบการสอนให้เข้ากับรูปแบบการเรียน ของนักเรียน ซึ่งนักศึกษาครูต้องสังเกต วิเคราะห์ วินิจฉัย ความสามารถทางด้านสติปัญญา จิตใจและแบบการเรียนของนักเรียน และฝึกออกแบบ (Design) กลวิธีการสอนให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 5 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Internship)

เฮนรี (Henry. 1982 : 508 - 511) ได้เสนอแนะรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีแรกจนจบปีสุดท้าย โดยเริ่มต้นจากประสบการณ์ที่ง่ายไม่ซับซ้อน ไปสู่ประสบการณ์ที่ย่างยากซับซ้อนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ที่จะพัฒนาทางด้านเจตคติความรู้และทักษะการสอนซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ฝึกเป็นผู้ช่วยครู (Serving as a Teacher's Aid) เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นที่นักศึกษาจะได้สัมผัสกับนักเรียนและสภาพโรงเรียน ทั้งนี้ นักศึกษาจะได้สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรม การเรียนของนักเรียนเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล การแก้ปัญหาวินัยในชั้นเรียน เนื้อหาที่สอนนักเรียน การออกข้อสอบและการทำการบ้าน ช่วยครูศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน ช่วยแนะนำการเรียนให้นักเรียนเป็นรายบุคคล ฝึกเตรียมบทเรียนสั้นๆ ที่จะสอนนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สังเกตการใช้เทคนิคการสอนของครู สาธิตการเล่นเกมหรือทักษะต่าง ๆ ให้นักเรียน ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเรียนกับนักเรียนที่ขาดเรียน

ขั้นที่ 2 ฝึกเป็นครูผู้ช่วย (Serving as a Teacher Assistant) นักศึกษาจะได้ฝึกการแก้ปัญหาระเบียบวินัยในชั้นเรียนร่วมกับครูพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน พยายามฝึกการใช้น้ำเสียง การประสานสายตา บุคลิกท่าทางและคำพูดหน้าชั้น ตลอดจนให้ความสนใจกับคำถามของนักเรียน รู้จักยกย่องนักเรียนที่มีความประพฤติดี มีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว มีการทำบันทึกการสอน ฝึกใช้เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวัดเจตคติของ ผู้เรียน ทำเอกสารประกอบการสอน แนะนำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เตรียมบทเรียนที่จะสอนนักเรียนให้เกิดความคิดในระดับต่าง ๆ ฝึกใช้เทคนิคการสอนอย่างน้อย 2 วิธีในการสอนแต่ละครั้ง มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน เข้าร่วมไปศึกษานอกสถานที่กับนักเรียน จัดสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำการสอนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงตลอดจนได้สังเกตการสอนของครูคนอื่นๆ แล้วบันทึกการสังเกต

ขั้นที่ 3 การฝึกสอน (Serving in a Student - teaching Practicum) นักศึกษาจะต้องศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนในชั้น มีความรับผิดชอบต่อระเบียบวินัยในชั้น สร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความเห็นใจซึ่งกันและกัน พยายามให้นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ที่ดี (Self - concept) นักศึกษาจะต้องบันทึกการสอนล่วงหน้าหลาย ๆ สัปดาห์ ใช้เทคนิคการสอนหลายวิธี มีการวางแผนและดำเนินการตามแผนที่จะพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ พิจารณาผลการเรียนของนักเรียน

ซิกเนอร์ (Zeichner. 1989 : 17 - 24) ได้เสนอแนะรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. ต้องให้นักศึกษาได้ฝึกบทบาทและหน้าที่ของครูทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น ทำหน้าที่ปกครองชั้น พัฒนาหลักสูตร ประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นต้น โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องพยายามฝึกให้นักศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เกิดมโนทัศน์ว่าครูเท่านั้นจะต้องเป็น "ผู้ใช้และผู้พัฒนา" ตัวอย่างเช่น

ก) นักศึกษาควรรู้จักพิจารณาตัวหลักสูตรที่กำหนดไว้ว่าจะสามารถนำมาใช้สอนได้มากน้อยเพียงใด เมื่อคำนึงถึงตัวนักเรียนและครู

ข) นักศึกษาต้องสามารถปรับแผนการสอนหรือวัสดุอุปกรณ์ ให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ค) นักศึกษาต้องพยายามสร้างสรรค์กิจกรรมการสอน หรือวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ ที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2. ผู้จัดโปรแกรมการฝึกสอนต้องพยายามคิดว่า การฝึกสอนไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมที่มุ่งให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะทางการสอนเท่านั้น แต่ควรจัดให้โรงเรียนฝึกสอนเป็นสถานที่ ๆ นักศึกษาจะเกิดการเรียนรู้สภาวะแวดล้อมของโรงเรียน ห้องเรียน สภาพหลักสูตร และการเรียนการสอน เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่า ควรใช้สภาพโรงเรียนเป็นที่ฝึกการอยู่ร่วมกัน (Social Laboratories) โดย

ก) จัดให้นักศึกษาสังเกตการสอนชั้นอื่น ๆ อย่างน้อย 3 ครั้ง เป็นต้นว่าสังเกตวิธีการสอนระดับชั้นปีต่าง ๆ วิธีการให้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ การสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์นำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข) ให้นักศึกษาทำโครงการวิจัยการเรียนการสอน (Action Research Project) วิเคราะห์หลักสูตร หรือลักษณะการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน เป็นต้น ทั้งนี้ดำเนินการภายใต้คำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ แล้วมีการสัมมนาผลของโครงการ

ค) จัดสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สถาบัน โดยที่อาจารย์นิเทศก์จะต้องวางแผนการจัดการสัมมนาร่วมกับนักศึกษาเป็นการสัมมนาเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการและผลที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ได้จากชั้นเรียน จึงไม่เป็นการสัมมนาเฉพาะการเรียนการสอนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนะที่กว้าง มีเหตุและผลที่จะเข้าใจสภาวะแวดล้อมของโรงเรียนด้วย

ง) ให้นักศึกษาเขียนบทความ หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ตนได้รับ ขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้ข้อมูลและความคิดเห็นของนักศึกษา และตัวนักศึกษา ผู้เขียนบทความก็ได้มีโอกาสพิจารณา (Reflect) เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนประสบในขณะที่ฝึก อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเป็นครู

จ) อาจารย์นิเทศก์ควรให้ข้อคิดเห็นที่ได้จากการสังเกตการสอนของนักศึกษา เพื่อที่นักศึกษาจะนำไปปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ปทีป เมธาคณวุฒิ (2530 : 101 - 105) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ควรจัด ตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 สรุปได้ดังนี้

ปีที่ 1 เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาถึงวิชาชีพทางการศึกษา และมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางการเรียนการสอน ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพครูต่อไป

ในตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้ (1) สังเกตสภาพโรงเรียน เช่น อาคาร สถานที่ หนังสือแบบเรียน อุปกรณ์ต่าง ๆ บุคลากรในโรงเรียน พฤติกรรมของนักเรียน และปรัชญาของโรงเรียน (2) เริ่มคุ้นเคยกับแนวคิดต่าง ๆ ทางการศึกษา เช่น ศูนย์การเรียนรู้ การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ การสอน การจัดชั้นเรียนแบบต่าง ๆ เป็นต้น (3) ศึกษารายละเอียดบ้างในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน สภาพการณ์ภายในโรงเรียนและภายในชั้นเรียน ระดับความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน

บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนในขั้นตอนนี้ จะต้องอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในการสังเกต และแปลสภาพการณ์ต่าง ๆ นักศึกษาจะต้องกรอกแบบฟอร์มการสังเกตอย่างเป็นระบบ

ปีที่ 2 เพื่อให้ศึกษามีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 2 เช่น วิชาพื้นฐานการศึกษา วิชาเกี่ยวกับการสอนบางวิชา เช่น การสอนภาษา การสอนคณิตศาสตร์

ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้ (1) มีความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับการสอนภาษาหรือคณิตศาสตร์ และสามารถทำบันทึกการสอนได้ ตลอดจนทำแบบประเมินผลการเรียน (2) มีโอกาสทดลองสอนนักเรียนตัวต่อตัวหรือทดลองสอนในกลุ่มย่อยตามบันทึกการสอนที่ทำในวิชาที่เรียนในมหาวิทยาลัย (3) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ การหาแหล่งของวัสดุต่าง ๆ และสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม (4) มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษา ที่จะนำมาใช้จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน จะต้องอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือแนะนำ และจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสสอนนักเรียนตัวต่อตัวหรือกลุ่มย่อย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการพูดคุยกันในส่วนที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอน การใช้วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนได้มีโอกาสพบบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน

ในระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้ อาจารย์ที่สอนวิธีสอนในมหาวิทยาลัยควรจะได้สังเกตการสอน และได้ชี้แจงนักศึกษาหลังจากสังเกตการสอน แล้วอาจารย์พี่เลี้ยงจะเป็นผู้ประเมินผล การสอนและการทำงานของนักศึกษา

ปีที่ 3 เพื่อให้ศึกษามีโอกาสในการสอนมากขึ้น โดยนำวิธีสอนที่เรียนมาแล้วมาใช้ วิธีสอนที่เรียนมาในชั้นปีที่ 3 เช่น การสอนเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต การสอนเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นต้น

ในชั้นตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้ (1) ทำบันทึกการสอนเพื่อสอนทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย สามารถประเมินผลได้ (2) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนตามความเหมาะสม (3) มีโอกาสประเมินผลการสอนของเพื่อนนักศึกษาด้วยกันเป็นระยะ ๆ

บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน ควรสังเกตการสอนของนักศึกษา ซึ่งจะทำบันทึกการสอนเพื่อสอนประมาณ 20 - 30 นาที พร้อมทั้งประเมินผลการสอน ซึ่งจะต้องทำอย่างน้อย 3 ครั้ง และควรจะได้พูดคุยกับนักศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การประเมินผลการสอนก่อนที่จะส่งผลการประเมินไปยังมหาวิทยาลัย

ปีที่ 4 เพื่อให้ศึกษามีโอกาสนำสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมดมาใช้ในการสอนประจำวันต่อเนื่องกันไป ในฐานะที่เป็นครูคนหนึ่งในโรงเรียนนั้น ในชั้นตอนนี้ผู้เรียนควรจะได้ (1) สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาจากชั้นปีที่ 1 - 3 ให้เข้มข้นขึ้น (2) มีส่วนร่วมในงานประจำของโรงเรียน เช่น กิจกรรม การปกครอง การแนะแนว งานธุรการทั่วไป และงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน การร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู

ในปีที่ 4 ของประสบการณ์วิชาชีพนี้ อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยจะสังเกตการสอนของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด และจะเป็นผู้เชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างมหาวิทยาลัย อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน และนักศึกษาฝึกสอน ในการประเมินผลการสอนของนักศึกษาด้วย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2534 : 7-8) ได้สรุปการสัมมนาคณะศึกษาศาสตร์ ทั่วประเทศ เรื่อง “แนวทางในการปรับปรุงการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาวิชาชีพ” ซึ่งได้เสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยจัดเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร ตั้งแต่ปีแรกที่เข้ามาศึกษาฝึกหัดครูจนกระทั่งปีสุดท้ายของการศึกษาตามหลักสูตร ในการฝึกปฏิบัติควรเริ่มจากน้อยไปหามาก จากง่ายไปหายาก และจากรูปธรรมไปหานามธรรม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ชั้นปีที่ 1 - เวลาที่ใช้ฝึก 3 ชั่วโมง/สัปดาห์/ภาคเรียน

- กิจกรรมที่ต้องฝึกปฏิบัติ คือ สังเกตธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็ก

สังเกตการจัดโรงเรียน สังเกตพฤติกรรมการทำงานของครูในโรงเรียน

ชั้นปีที่ 2 - เวลาที่ใช้ฝึก 3 ชั่วโมง/สัปดาห์/จำนวน 2 ภาคเรียน
 - กิจกรรมที่จะต้องฝึกปฏิบัติ คือ สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และพฤติกรรมการสอน ฝึกทำและฝึกใช้สื่อการเรียนรู้ชนิดต่าง ๆ ฝึกตรวจแบบฝึกหัดและฝึกแก้ไข เด็กเป็นรายบุคคล ฝึกกิจกรรม ฝึกปกครองนักเรียน ฝึกให้บริการนักเรียนในงานกิจกรรมนักเรียน

ชั้นปีที่ 3 - เวลาที่ใช้ฝึก 8 - 9 ชั่วโมง/สัปดาห์/จำนวน 2 ภาคเรียน
 - กิจกรรมที่จะต้องฝึกปฏิบัติ คือ ฝึกเตรียมบทเรียนและทดลองสอน บทเรียนสั้น ๆ ในสาขาต่าง ๆ ช่วยงานแนะแนวในโรงเรียน ฝึกปฏิบัติงานพัฒนาในโรงเรียนและชุมชนในงานพัฒนาสังคม

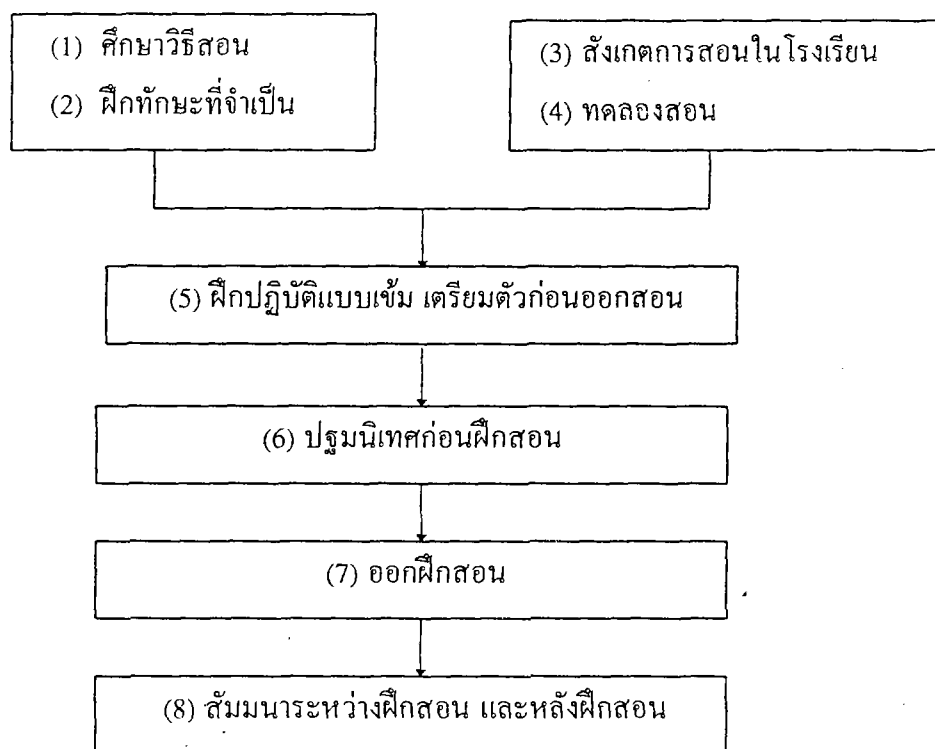
ชั้นปีที่ 4 - เวลาที่ใช้ฝึก อย่างน้อย 10 สัปดาห์
 - กิจกรรมที่จะต้องฝึกปฏิบัติ คือ (1) สร้างความคุ้นเคยกับสถานที่ปฏิบัติงานจริงให้แก่นักศึกษา โดยส่งนักศึกษาไปประจำที่สถานที่ปฏิบัติงานจริงก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อทำความรู้จักและร่วมประชุมกับผู้บริหาร อาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง จัดเตรียมเนื้อหาและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการปฏิบัติจริง (2) ฝึกและลงมือสอนวิชาต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายโดยมีอาจารย์พี่เลี้ยง หรืออาจารย์นิเทศก์ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ยังไม่มีการประเมินผล (3) เริ่มฝึกสอนจริง โดยมีอาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ยังไม่มีการประเมินผล (4) หลังจากเริ่มฝึกสอนจริงประมาณ 2 สัปดาห์ อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ก็จะเริ่มประเมินผลโดยการให้คะแนนพัฒนาการ (5) จัดกิจกรรมปกครองและให้บริการแก่นักเรียนและทำการแนะแนวในโรงเรียน (6) ทำงานธุรการทั่วไปและธุรการเกี่ยวกับการสอนการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน (7) สัมมนาเกี่ยวกับประสบการณ์ในวิชาชีพครู

สถานที่ใช้ฝึก

ชั้นปีที่ 1-3 ได้แก่ โรงเรียนสาริต หรือโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานฝึกหัดครูทั้งประถม และมีมัธยม

ชั้นปีที่ 4 ได้แก่ โรงเรียนที่สถาบันฝึกหัดครูติดต่อให้เป็นโรงเรียนฝึกสอน และชุมชนของโรงเรียนฝึกสอน

ทั้งนี้ ขั้นตอนรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูดังกล่าวสามารถเสนอได้ในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
(มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2534 : 8)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏ

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏโดยมีการฝึกตามขั้นตอนนั้น ได้กระทำกันอย่างจริงจังในช่วงปลายของแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 4 โดยอธิบดีกรมการฝึกหัดครูในขณะนั้น ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูขึ้นมาคณะหนึ่ง คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในวิทยาลัยครู แล้วนำมาคิดหาวิธีดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รูปแบบและแนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครูแนวใหม่นี้ คณะอนุกรรมการได้จัดทำเอกสาร และสื่อสไลด์ประกอบ เพื่อให้วิทยาลัยครูทุกแห่งนำไปปฏิบัติตามความเหมาะสม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นมา ซึ่งสรุปความสำคัญของรูปแบบและแนวปฏิบัติ ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของกรมการฝึกหัดครู (2525 : 13 - 15) ได้ดังต่อไปนี้

1. ประสพการณ์วิชาชีพครู ถือว่าเป็นหัวใจของการฝึกหัดครูที่ผู้บริหารหลักสูตรทุกระดับ และทุกสาขาวิชา จะต้องยึดเป็นหลัก มีความเข้าใจและรับรู้กระบวนการฝึกประสพการณ์วิชาชีพ ร่วมกัน

2. ประสพการณ์วิชาชีพครู มีความหมายไม่จำกัดเฉพาะการฝึกสอนเช่นที่เคยทำ แต่ครอบคลุมถึงประสพการณ์ทั้งหมด ที่จะเสริมสร้างความรู้และประสพการณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้เรียน การจัดประสพการณ์วิชาชีพจึงอาจจัดเป็นกิจกรรมหลายรูปและหลายทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้กว้างขวาง และมีความเข้าใจงานของครูเท่าที่ครูผู้สอนจะพึงมี

3. การจัดควมมุ่งประสานทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติให้ควบคู่กัน โดยให้นักศึกษาได้มีโอกาส ฝึกปฏิบัติ และหาประสพการณ์จริงให้มากที่สุด

4. การจัดควมมีความต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ มิใช่เพียงช่วงเดียว เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มี โอกาส เรียนรู้ไปทีละขั้น และพัฒนาความสามารถของตน

5. การจัดควมรำนางานและความสามารถในการดำเนินงานของครู ในระดับการสอน ตามหลักสูตรมาให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้ เข้าใจ และฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นจริงจัง

6. การฝึกประสพการณ์วิชาชีพมิได้มีแบบอย่างตายตัว แต่ควรให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง และฝึกความสามารถในการปรับตัวเพื่อทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้อย่าง เหมาะสมและบังเกิดผลดี

7. การฝึกประสพการณ์วิชาชีพครู ควรคำนึงถึงกระบวนการที่สัมพันธ์และครอบคลุม ถึงการสร้างคุณภาพของทุกด้านทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความมีคุณธรรม การพัฒนาตนเอง และชุมชนตลอดจนการดำรงรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ

8. การจัดระบบของงานในด้านต่าง ๆ ต้องเอื้ออำนวยให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดไว้ดังต่อไปนี้คือ

8.1 เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของครู และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพให้แก่นักศึกษา อย่างต่อเนื่อง

8.2 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้งานครู ตามหลักสูตรในระดับที่สอนได้แจ่มแจ้ง กว้างขวางจากการฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ประสพการณ์จากสถานการณ์จริงในรูปแบบต่าง ๆ

8.3 เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติได้สอดคล้องกัน และสามารถน-
ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้เหมาะสมและบังเกิดผลดี

8.4 เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาชุมชน และเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อสนองต่อการพัฒนาชุมชน

8.5 เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ประการดังกล่าว จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ด้วยคือ

1. เกณฑ์ในการจัด

จัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกปี ตามลักษณะงานและช่วงเวลาที่กำหนด และเป็นไปตามลำดับ โดยมีระยะเวลาทั้งสิ้นรวมกันในระดับ 4 ปี ไม่น้อยกว่า 30 สัปดาห์ ในระดับ 2 ปี ไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. แนวในการจัด

2.1 วางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยกำหนดลักษณะของงาน ลำดับงานและช่วงเวลาในแต่ละปีการศึกษาไว้เป็นแผนหลัก ที่ผู้เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานรับรู้และเข้าใจร่วมกัน

2.2 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดได้ 3 ลักษณะ

2.2.1 ประสบการณ์วิชาชีพเต็มเวลา หมายถึง การศึกษาและฝึกปฏิบัติที่โรงเรียน หรือสถานประกอบการ โดยใช้เวลาต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลานานช่วงหนึ่งเช่น 1 สัปดาห์ 3 สัปดาห์ หรือเต็มภาคเรียน หรืออาจเป็นรายวันในแต่ละสัปดาห์ที่ต่อเนื่องกันแล้วแต่ความสะดวกในการจัด ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาจะได้มีเวลานานพอที่จะหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงได้ ครบถ้วนตาม วัตถุประสงค์

วิธีการฝึกควรจัดขั้นตอน ดังนี้

- 1) การศึกษาและสังเกต
- 2) การเป็นผู้ช่วยครู
- 3) การทดลองสอน
- 4) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูปแบบในโรงเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการฝึกในเมือง ในชนบท หรือในชุมชนแออัด ตามสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย

การจัดตาม (1) (2) (3) นั้น ควรจัดให้มีโรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนที่เป็นแกนนำเพื่อ การนี้โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อเตรียมการและให้ความร่วมมือ ส่วนการฝึก ตาม (4) นั้น อาจเลือกโรงเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละวิทยาลัย

2.2.2 ประสบการณ์วิชาชีพบางเวลา หมายถึง การศึกษาภาคปฏิบัติเป็นบางเวลา โดยไม่จำเป็นต้องต่อเนื่องกัน เช่น ครึ่งวัน หรือ 1 วัน หรือบางชั่วโมงตามที่กำหนด วิธีการศึกษา จัดเป็น 2 แบบ คือ การศึกษาภาคปฏิบัติภายนอกวิทยาลัย เช่น การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ประกอบการศึกษาในเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการ เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์ให้เป็นภาคปฏิบัติ ซึ่ง สอดคล้องกับภาคทฤษฎีที่กำลังศึกษาอยู่ หรืออาจจะจัดเป็นการศึกษาภาคปฏิบัติภายในวิทยาลัย เช่น การฝึกทักษะประกอบทฤษฎีการเรียนการสอนหรือหลักการสอนทั่วไป เป็นต้น

2.2.3 ประสพการณ์วิชาชีพเสริม หมายถึงการจัดกิจกรรม หรือโครงการเพื่อเสริมประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น โครงการช่วยสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น เป็นที่ปรึกษาของเด็ก จัดกิจกรรมนันทนาการกับเด็กเป็นครั้งคราว จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ สำรวจโรงเรียน ร่วมงานกับศูนย์เยาวชน เป็นต้น

2.3 การทำแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ในข้อ 2.2 ควรทำให้สัมพันธ์กับแผนรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครูที่เปิดสอนในแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร เพื่อให้ครบลำดับขั้นของทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ และสามารถตรวจสอบได้ว่าการวางแผนนั้นครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ตลอดจนขจัดความซ้ำซ้อนของงานที่อาจเกิดขึ้นได้

2.4 การจัดสอนรายวิชาต่าง ๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น ควรคำนึงถึงการบูรณาการเนื้อหา กิจกรรม ที่มีลักษณะสัมพันธ์ต่อกัน และวิธีการสอนร่วมคณะกัน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนฝึกทักษะที่ตรงกับวัตถุประสงค์

2.5 การจัดประสบการณ์วิชาชีพเพื่อสนองต่อการพัฒนาชุมชนนั้น ต้องเน้นให้นักศึกษาระดับชั้นในการทำประโยชน์ให้แก่สังคมที่ตนอยู่ เพื่อให้เกิดความสำนึกในการร่วมมือกันพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน ในกรณีที่จัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูปแบบในท้องถิ่นชนบทนั้นมีแนวปฏิบัติตามโครงการฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาชนบท เสนอโดยคณะทำงานโครงการฝึกหัดครูชนบท

ในช่วงระยะเวลา 4 ปี ของการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแนวใหม่ไปทดลองใช้ คณะอนุกรรมการได้ติดตามผลและสัมมนาปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูทุกปีปรากฏว่าโดยภาพรวมแล้วการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูตามรูปแบบใหม่ได้ผลดีกว่ารูปแบบเดิมแต่ยังมีปัญหาบางประการที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ปัญหาดังกล่าว กรมการฝึกหัดครู (2529 : 13 - 20) สรุปไว้ดังนี้

1. นุเคราะห์ที่รับผิดชอบและที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งในวิทยาลัยครูและในหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไม่เชี่ยวชาญ

2. ฝ่ายจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางแห่งยังทำงานในลักษณะขอความร่วมมือมากกว่าที่จะทำงานในลักษณะให้ความร่วมมือกล่าวคือ ฝ่ายจัดประสบการณ์วิชาชีพครูทำงานแบบเป็นเจ้าของเรื่องทุกอย่างทั้งงานด้านธุรการและวิชาการแล้วขอความร่วมมือจากภาควิชาต่าง ๆ ที่สอนวิชาชีพครูภาคทฤษฎีให้ส่งอาจารย์มาช่วยนิเทศ ทำให้ภาควิชาต่างๆ เหล่านั้นไม่เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในงานด้านวิชาการที่จะต้องรับผิดชอบทั้งสอนภาคทฤษฎีและจัดฝึกภาคปฏิบัติด้วย แต่ถ้า

ฝ่ายจัดประสบการณ์วิชาชีพจะลดบทบาทตัวเอง รับผิดชอบเฉพาะงานด้านธุรการ ช่วยติดต่อประสานงานให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการจัดฝึกภาคปฏิบัติให้แก่ภาควิชาต่าง ๆ จะทำให้ภาควิชาเหล่านั้นเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทางด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น

3. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูตามรูปแบบใหม่นี้ สถาบันราชภัฏแต่ละแห่งได้มีการจัดทำไปบ้างแล้ว แต่ส่วนใหญ่จะนำไปจัดทำตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนด ของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษ ไม่ครบตามนโยบายที่วางไว้

สาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวอยู่ที่การขาดความเข้าใจและขาดความจริงจัง ดังนั้น เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแนวใหม่ ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 มาจนถึงปีการศึกษา 2528 เป็นเวลาถึง 4 ปี ซึ่งมีการดำเนินงานครบวงจรการจัดทุกขั้นตอนแล้ว อธิบดีกรมการฝึกหัดครูจึงมอบหมายให้คณะกรรมการปรับปรุงกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และให้กำหนดขั้นตอนการนำกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไปสู่การปฏิบัติในวิทยาลัยครูเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการทดลองมาแล้ว 4 ปี นำเสนอกรมการฝึกหัดครูเพื่อพิจารณานำเข้าสู่ที่ประชุมสภาการฝึกหัดครูให้ความเห็นชอบต่อไป

การปรับปรุงแก้ไขปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูดังกล่าว ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ด้านเอกสาร คณะกรรมการได้ปรับปรุงแก้ไขเอกสารเดิม และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ได้นำมาจัดพิมพ์ใหม่เป็นเอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 278 เรื่อง กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2529 เอกสารดังกล่าวนอกจากจะปรับปรุงรายละเอียดบางประการแล้วยังได้เพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่จำเป็นอีก 3 บท คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน แผนปฏิบัติการของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และการจัดการเพื่อดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ตรงตามหลักการยิ่งขึ้น

2. ด้านการดำเนินงาน กรมการฝึกหัดครูได้ดำเนินการเพื่อให้วิทยาลัยครูทุกแห่ง จัดประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวทางใหม่อย่างจริงจังโดยครบถ้วนสมบูรณ์ ดังต่อไปนี้

2.1 เสนอมาตรการและแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพการผลิตครู ด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พ.ศ. 2529 ให้ที่ประชุมสภาการฝึกหัดครูพิจารณา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2529 ที่ประชุมสภาการฝึกหัดครูพิจารณาแล้วมีมติให้ความเห็นชอบ และให้วิทยาลัยครูทุกแห่ง ดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ตามมาตรการและแนวทางดังกล่าว ตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 เป็นต้นไป

2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการเสริมสร้างคุณภาพการผลิตครู ด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้คณะกรรมการชุดนี้ร่วมกับมหาวิทยาลัยทุกแห่งจัดทำโครงการประชุมผู้บริหารวิทยาลัยครูระดับอธิการ รองอธิการ หัวหน้าคณะวิชา/ศูนย์/สำนัก และหัวหน้าภาควิชา/ฝ่ายเกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและนำไปดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ตามมติของที่ประชุมสภาการฝึกหัดครูต่อไป

2.3 ประสานงานกับกรมต้นสังกัดผู้ใช้ครู เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในระดับกรมที่จะหาแนวทางเอื้ออำนวยส่งเสริมสนับสนุนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด โดยถือว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันที่จะช่วยกันฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาครู เพื่อให้พร้อมที่จะออกไปเป็นครูคนใหม่ที่มีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติโดยรวม

2.4 ให้มหาวิทยาลัยทุกแห่งช่วยกันจัดทำคู่มือการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูขึ้นมา โดยนำเอกสารกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มาจัดทำรายละเอียด เป็นแนวทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ได้มีคู่มือการดำเนินงานสะดวกขึ้นและถูกต้องตรงตามหลักการยิ่งขึ้นด้วย

3. ด้านหลักสูตร ในปีการศึกษา 2529 อธิบดีกรมการฝึกหัดครูได้มอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์ปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา โดยมุ่งเน้นภาคปฏิบัติให้มากขึ้น จึงได้เกิดกลุ่มวิชาปฏิบัติการและจัดประสบการณ์วิชาชีพขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่ง และได้นำขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 4 ขั้นตอนของประสบการณ์วิชาชีพครูเดิมเวลามาจัดเป็นรายวิชาทั้งหมด ทำให้วิทยาลัยครูทุกแห่งต้องจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเดิมเวลาครบทุกขั้นตอนตามหลักสูตร และเมื่อจัดกระจายไปหลายภาคเรียนทุกปีตลอดหลักสูตรตั้งแต่ปีแรกจนถึงปัจจุบัน ก็ไม่เกิดปัญหาการลงทะเบียนเรียนวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติเหมือนแต่ก่อนอีกด้วย

กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของกรมการฝึกหัดครู มีจุดหมายที่ช่วยสร้างเสริมคุณภาพของการผลิตครูที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ช่วยให้นักศึกษาครูมีความมั่นใจ มีความคุ้นเคย และมีการพัฒนาคนให้เข้ากับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างรวดเร็ว

2. ช่วยให้นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติ ควบคู่กับการเรียนรู้ทฤษฎีทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และเทคนิควิธีต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จนเกิดความเข้าใจและความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูหรืออาจกล่าวได้ว่า เรียนรู้จากการกระทำ

3. ช่วยให้นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติ ทั้งในส่วนของการรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครู และในส่วนที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูโดยตรงอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดความคุ้นเคย

4. ช่วยให้นักศึกษาคูได้ฝึกปฏิบัติในกิจกรรมที่เสริมสร้างให้เกิดความรัก และความศรัทธา ในวิชาชีพครู รวมทั้งในกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะของความเป็นครู ซึ่งจะยึดเป็นหลักในการ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง และให้เป็นแบบอย่างที่ดี

5. ช่วยให้นักศึกษาคูได้พัฒนาตนเองไปที่ละน้อยจากการฝึกทำ ทั้งในสถานการณ์จริง และในสถานการณ์จำลอง จนเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

6. ช่วยให้นักศึกษาคูได้พัฒนาตนเองและฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูกับหน่วยงานผู้ใช้ครู โดยตรงจึงทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์ในงานการผลิตครูกับงานของผู้ใช้ครูได้เป็นอย่างดี

จากจุดหมายของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพดังกล่าวทำให้มีการเน้นให้ นักศึกษามีสมรรถภาพ ครบทั้ง 3 ด้านคือ

1. สมรรถภาพทางด้านความรู้ เป็นความสามารถของนักศึกษาคูทางด้านความรู้ในเนื้อหา วิชาที่จะนำไปใช้ในการสอนโดยตรง ความรู้ในวิชาชีพครูที่จะให้เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนและความรู้รอบอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานหน้าที่ครู

2. สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี เป็นความสามารถของนักศึกษาคูในการนำความรู้ ไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูทั้งทางด้านงานสอน งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาตนและพัฒนาสังคม

3. สมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ เป็นความสามารถของนักศึกษาคูในการพัฒนาตน ให้ตั้งมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความรัก ความศรัทธาในอาชีพครู มีความตระหนักในคุณค่าของ การดำรงรักษาสีปวัฒนธรรมของชาติ และให้มีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคมหรือชุมชน

กล่าวโดยสรุป กระบวนการในการจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในวิชาชีพของนักศึกษาคู ทั้งในระหว่างและหลังจากที่ได้ศึกษาวิชาการมาแล้วช่วงหนึ่ง คือ การจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ งานวิชาชีพครู 3 ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษา สังเกต และมีส่วนร่วม ขั้นทดลองและขั้นฝึกสอน

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏ

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2540 : 10) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกระบวนการ จัดประสบการณ์วิชาชีพครูในปัจจุบัน โดยเสนอแนะแนวคิดไว้ดังนี้

1. การบริหารงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1.1 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องเป็นแผนงานที่มีอยู่ในกระบวนการ ใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องกันตลอดเวลา

1.2 กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นการบูรณาการทั้งหลักการและปฏิบัติงานของวิชาชีพครูทุกด้าน ต้องมีการประสานงานทางด้านการบริหาร การจัดการกระบวนการเรียนการสอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และที่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

1.3 ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบ

2. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

2.1 นักศึกษาจะเรียนรู้ได้มากจากการฝึกปฏิบัติ

2.2 นักศึกษาจะเรียนรู้งานวิชาชีพครูอย่างแท้จริงได้จากสถานการณ์จริง

2.3 นักศึกษาจะเรียนรู้วิชาชีพครูได้จะต้องเรียนรู้ตนเอง งานในหน้าที่ของครูและพัฒนาตนเอง ให้สอดคล้องกับลักษณะของงานไปทีละน้อย

2.4 นักศึกษาจะเรียนรู้โดยการพัฒนาตนให้เหมาะสมกับจุดหมายของวิชาชีพครูจากกระบวนการในการดำเนินงานของสถานศึกษา มิใช่จากโปรแกรมการออกฝึกสอนเท่านั้น

2.5 นักศึกษาที่ผ่านการศึกษาแล้ว จะถือว่าเป็นผู้สอนที่เจนจบมิได้ แต่ควรเป็นผู้เริ่มต้นวิชาชีพครู ซึ่งพร้อมที่จะปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในระดับชั้นที่สอน

3. การจัดงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

3.1 จัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีแรกจนถึงปีสุดท้าย

3.2 จัดให้มีการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับงานในหน้าที่ของครูให้เป็นภาคปฏิบัติ ควบคู่กับภาคทฤษฎีอย่างประสานสอดคล้อง

3.3 จัดให้มีกิจกรรมหรือสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูที่ดี และมีประสิทธิภาพ

3.4 จัดให้มีระบบการบริหารงาน เพื่อจะได้มีการวางแผน การประสานงานและการปฏิบัติให้สอดคล้องกัน และมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

นอกจากนี้ได้เสนอแนะหลักการในการจัดไว้ดังนี้คือ

1. มุ่งประสานการเรียนรู้ทางภาคทฤษฎีและทางภาคปฏิบัติให้ควบคู่กันอยู่ตลอดเวลา
2. มุ่งฝึกปฏิบัติและหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด
3. มุ่งสร้างความคุ้นเคยและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องกันตลอดหลักสูตร

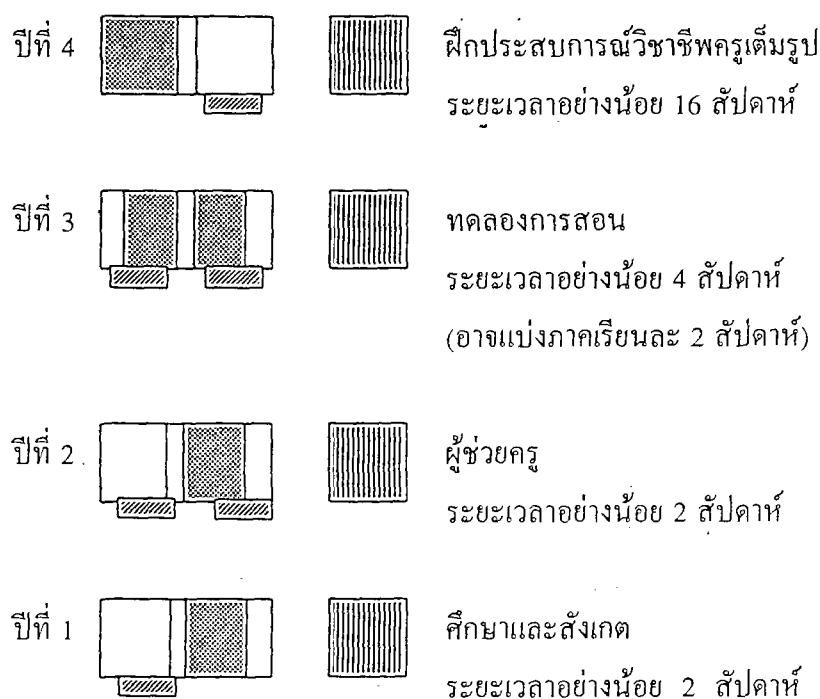
4. มุ่งจัดประสบการณ์วิชาชีพครูหลายลักษณะ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาครูให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุด

5. มุ่งประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้ผลิตครู และหน่วยงานผู้ใช้ครูได้ร่วมมือกันจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ได้ครูใหม่ที่มีคุณภาพ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และหลักการ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรีได้เสนอแนะวิธีการจัดไว้ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยกำหนดลักษณะของงาน ลำดับงาน และช่วงเวลาในแต่ละปีการศึกษาไว้เป็นแผนหลักนั้น จะต้องให้ผู้เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานรับรู้ตรงกัน
2. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ
 - 2.1 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา
 - 2.2 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา
 - 2.3 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม

ตัวอย่างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูระดับปริญญาตรี 4 ปี ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ

หมายเหตุ

หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา

หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา

หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม

ระดับปริญญาตรี (4 ปี) ระยะเวลาของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา และบางเวลารวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 30 สัปดาห์

ระดับปริญญาตรี (2 ปี) หลังอนุปริญญา ระยะเวลาของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา และบางเวลารวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

สำหรับการดำเนินงานในแต่ละชั้นมีดังนี้

1) ชั้นการศึกษาและสังเกต จัดเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 1 หน่วยกิต/สัปดาห์ สำหรับนักศึกษา หลักสูตรปริญญาตรีปีที่ 1 ประสบการณ์ที่จัดให้ในชั้นนี้คือการศึกษาสังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียน

2) ชั้นผู้ช่วยครู จำนวน 1 หน่วยกิต/สัปดาห์ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีปีที่ 2 ประสบการณ์ที่จัดให้ในชั้นนี้คือการให้นักศึกษาร่วมปฏิบัติงานในหน้าที่ครูกับครูประจำวิชาหรือครูประจำฝ่ายต่าง ๆ ตามความสามารถของนักศึกษาที่เรียน

3) ชั้นทดลองสอน หรือทดลองปฏิบัติงานจัดเป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 1 หน่วยกิต/สัปดาห์ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีปีที่ 3 ประสบการณ์ที่จัดในชั้นนี้คือการให้นักศึกษาได้ทดลองสอนในสภาพห้องเรียนจริงภายใต้การแนะนำดูแลอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์เทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง โดยปฏิบัติทดลองสอนอย่างน้อยสองครั้ง

4) ชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป เป็นการฝึกซึ่งสืบเนื่องมาจากแต่ละชั้นจนถึงขั้นสุดท้าย หากผลของการประเมินขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ใน 3 ขั้นตอนแรก “ไม่ผ่าน” ถือว่าไม่สามารถไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปในขั้นตอนสุดท้ายได้ ในชั้นนี้นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีปีที่ 4 จะต้องฝึกสอนและฝึกงานในหน้าที่ครูในสถานการณจริง

3. การทำแผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งสามลักษณะ ควรทำให้สัมพันธ์กับแผนรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครู ที่เปิดสอนในแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร เพื่อให้ครบลำดับขั้นของการสอน ทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติและสามารถตรวจสอบได้ว่า การวางแผนนั้นครบถ้วนตามจุดประสงค์ตลอดจนขจัดความซ้ำซ้อนของงานที่อาจเกิดขึ้นได้

4. การจัดสอนรายวิชาต่าง ๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อจัดประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ควรคำนึงถึงการบูรณาการเนื้อหา กิจกรรม ที่มีลักษณะสัมพันธ์ต่อกันและมีการสอนร่วมกันเป็นคณะ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนฝึกทักษะที่ตรงกับจุดประสงค์

5. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อสนองต่อการพัฒนาชุมชนนั้นต้องเน้นให้นักศึกษามีบทบาทในการทำประโยชน์ให้แก่สังคมที่ตนอยู่ เพื่อให้เกิดความสำนึกในการพัฒนาชุมชน หรือพัฒนาท้องถิ่นของตนร่วมกัน

ส่วนการประเมินผล ให้ใช้เกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ โดยให้ถือปฏิบัติดังนี้คือ

1. ต้องกำหนดจุดประสงค์ เกณฑ์การประเมินและวิธีการประเมินให้ชัดเจนเพื่อการปฏิบัติได้ตรงกัน

2. การประเมินผลแต่ละขั้นตอน ควรเน้นในด้านวิจัยหาข้อดี และข้อบกพร่องเพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเอง มากกว่าการเน้นในด้านการตัดสินผลให้ผ่าน หรือไม่ผ่านเท่านั้น
3. การประเมินผลของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา ถือเป็นภาคปฏิบัติของ ภาคทฤษฎีในแต่ละรายวิชา จึงเป็นการประเมินผลในส่วนของรายวิชานั้น ๆ
4. การประเมินผลของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา เป็นกระบวนการสืบเนื่อง มาจาก แต่ละขั้นตอนจนถึงขั้นสุดท้าย หากผลของการประเมินขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งใน 3 ขั้นตอน แรกยัง “ไม่ผ่าน” ถือว่ายังไม่สามารถไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย
5. การประเมินผลของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม ที่เสริมสร้างสมรรถภาพของครู ที่ต้องการ อาจนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินในรายวิชาของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูได้

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันต่าง ๆ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532 : 94 - 117) โดยสรุปสาระสำคัญมีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

- ก. เพื่อให้บัณฑิตเห็นความสำคัญและคุณค่าต่อวิชาชีพครูที่มีต่อสังคม และที่มีต่อการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ข. เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้กว้างขวาง รู้ระบบโรงเรียนตลอดจนงานครูทั่วไปจาก ประสบการณ์ตรง
- ค. เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้มีสมรรถภาพเหมาะสมในวิชาชีพครู มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ที่จะสอนอย่างถ่องแท้ มีบุคลิกภาพที่ดี มีทัศนคติที่ดีและมีศรัทธาในอาชีพครู มีทักษะในการ ปฏิบัติงานครู
- ง. เพื่อให้บัณฑิตได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกสอนและฝึกงาน ตลอดจนทราบถึง ภารกิจของครู และรู้แนวทางปฏิบัติในด้านการบูรณาการภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของวิชาชีพครู
- จ. เพื่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างคณะครุศาสตร์ และสถาบันที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

วิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดเป็นรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ 1, 2, 3, และ 4 ให้นักศึกษาได้ฝึกอย่างต่อเนื่องกัน โดยแต่ละรายวิชามีลักษณะวิชา จุดมุ่งหมาย กิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลดังนี้

วิชาประสบการณ์วิชาชีพ 1 (1 หน่วยกิต)

ลักษณะวิชา เป็นการศึกษาและเยี่ยมชมสถาบันต่าง ๆ ทางการศึกษาทั้งในและนอก ระบบโรงเรียน สังเกตระบบการจัดและการบริหารการศึกษาในระดับ และประเภทต่าง ๆ

จุดมุ่งหมาย (1) ให้มีศรัทธาและทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู (2) ให้รู้และเข้าใจขอบข่ายงานครู (3) ให้มีบุคลิกภาพและคุณสมบัติของการเป็นครู (4) ให้สามารถตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับระบบประเภทการจัดและบริหารการศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมในห้องเรียน คือ บรรยายกิจกรรมกลุ่ม ชมภาพยนตร์ วิดีโอเทป และกิจกรรมนอกห้องเรียนคือ ทัศนศึกษาที่สถานศึกษา ในโรงเรียน

การวัดและประเมินผล วัดและประเมินผลจากการเข้าเรียน กิจกรรมปฎิบัติ และงานที่มอบหมายตามกรณี

วิชาประสบการณ์วิชาชีพ 2 (1 หน่วยกิต)

ลักษณะวิชา เป็นการฝึกภาคสนามในสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการกิจของครูโดยทั่วไป ที่นอกเหนือจากการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมและปกครองนักเรียน การจัดกิจกรรมของนักเรียน งานธุรการในชั้นเรียน การผลิตและการใช้สื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ในชั้นเรียน การตรวจแบบฝึกหัดและการช่วยเหลือการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จุดมุ่งหมาย (1) มีความรู้และเข้าใจภารกิจของครูทั้งในและนอกโรงเรียน (2) มีความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมนักเรียน (3) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมนอกเหนือจากการสอนในห้องเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การบรรยายโดยอาจารย์ประจำกลุ่มและวิทยากร อภิปราย ทัศนศึกษา จัดนิทรรศการ ศึกษาและปฏิบัติงานในโรงเรียน

การวัดและประเมินผล วัดและประเมินจากการเข้าชั้นเรียน งานที่มอบหมาย ทัศนศึกษา นิทรรศการ การปฏิบัติงานในโรงเรียน และสอบปลายภาค

วิชาประสบการณ์วิชาชีพ 3 (1 หน่วยกิต)

ลักษณะวิชา เป็นการฝึกภาคสนามในสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยเน้นการฝึกงานครูด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมและทดลองสอนบทเรียนสั้น ๆ ในชุดวิชาต่าง ๆ การสร้างแบบวัดและประเมินผลการสอน การทดลองสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคล การช่วยแนะแนวและการฝึกงานธุรการในโรงเรียน

จุดมุ่งหมาย (1) เพื่อให้บัณฑิตมีโอกาสฝึกปฏิบัติงานครูในด้านต่าง ๆ ในลักษณะครูผู้ช่วย (2) ฝึกเตรียมบทเรียนและทดลองสอนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม (3) ฝึกสร้างแบบวัดและประเมินผลการเรียน (4) ฝึกการปฏิบัติและการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมในห้องเรียน-บรรยาย กิจกรรมกลุ่ม ทำแบบฝึกหัดกิจกรรมในห้องปฏิบัติการ-สังเกต ทดลองปฏิบัติงาน ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนในโรงเรียนหรือศูนย์สถาบัน

การวัดและประเมินผล วัดและประเมินจากการเข้าเรียน การปฏิบัติการทดลองสอน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการสอบข้อเขียน

วิชาชีพประสบการณ์วิชาชีพ 4 (6 หน่วยกิต)

ลักษณะวิชา เป็นการฝึกภาคสนามในสถาบันการศึกษา ในสาขาวิชาเอกที่ได้เลือกศึกษา อย่างเต็มรูป ทั้งงานด้านการสอนและงานครูอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียน ได้แก่

การเตรียมและดำเนินการสอน การประเมินผลการสอน งานธุรการในชั้นเรียน การช่วยงานแนะแนว และกิจกรรมของโรงเรียน หรือการฝึกปฏิบัติงานด้านบุคลากรทางการศึกษา

การเรียนวิชานี้เป็นการฝึกปฏิบัติงานอย่างเต็มเวลาในสถาบันจัดประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดภาคการศึกษา ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์และอาจารย์นิเทศก์ ฝ่ายสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และมีการสัมมนาหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำประสบการณ์จากการจัดมาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผลงานเพื่อประสบการณ์ที่ดี

วัตถุประสงค์

1. มีประสบการณ์ตรงอย่างเต็มเวลา ในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพในวิชาเอกที่ตนได้ศึกษา
2. นำทฤษฎีและหลักวิชาการที่ได้ศึกษาไปทดลองใช้ในสภาพความเป็นจริง
3. มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ
4. เรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคลากรระดับต่าง ๆ อาชีพ
5. ได้มีโอกาสเสริมสร้าง และกระชับความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะครุศาสตร์ และสถาบันจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
6. มีทัศนคติที่ดี และศรัทธาในอาชีพครู

การวัดและประเมินผล

1. คะแนนจากการประเมินพัฒนาการด้านพฤติกรรมการสอน และ/หรือการปฏิบัติงานตลอดภาคเรียน
2. คะแนนจากการประเมินพัฒนาการด้านพฤติกรรมทั่วไป
3. คะแนนจากการสอบสอน

นอกจากนี้ ยังมีคะแนนที่คณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพประเมินนักศึกษาในด้านเวลาในการปฏิบัติงาน และคุณภาพของการร่วมสัมมนาหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ทั้งนี้ นิสิตที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4 ได้ จะต้องสอบผ่าน 2 ใน 3 ของหน่วยกิตในหมวดวิชาเอก 2 ใน 3 ของหน่วยกิตในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และ 2 ใน 3 ของหน่วยกิตหมวดวิชาครู (รวมทั้งวิชาประสบการณ์วิชาชีพ 1, 2 และ 3)

นอกจากรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพทั้ง 4 วิชา ที่นิสิตได้ฝึกปฏิบัติแล้ว ทางคณะครุศาสตร์จัดวิชา “สัมมนาการศึกษา” เรื่องการเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพครู โดยเป็นการนำประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ มาสรุปเพื่อเตรียมตัวที่จะไปประกอบวิชาชีพนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

หน่วยประสบการณ์วิชาชีพ เป็นหน่วยงานฝ่ายวิชาการในคณะครุศาสตร์ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลการดำเนินการจัดสอนวิชาประสบการณ์วิชาชีพ 1-4 ซึ่งคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532 : 6 - 8) ได้จัดการบริหารงานในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัย ดังนี้

ก) งานดำเนินการจัดสอนวิชาประสบการณ์วิชาชีพ 4 สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 4 เต็มเวลา 16-18 สัปดาห์ ซึ่งส่งนิสิตไปฝึกสอนตามสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนส่งนิสิตสาขาการศึกษานอกระบบ โรงเรียนไปฝึกงาน ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

ข) งานดำเนินการจัดสอนวิชาประสบการณ์วิชาชีพ 1-3 สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1-3

ค) งานโครงการพัฒนาการฝึกวิชาประสบการณ์วิชาชีพ 1-4 อย่างต่อเนื่อง ผู้รับผิดชอบการดำเนินการ คือ

1. คณะกรรมการอำนวยการประสบการณ์วิชาชีพ รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการจัดประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 คณะกรรมการประกอบด้วยคณบดีเป็นประธาน รองคณบดีฝ่ายวิชาการเป็นรองประธาน รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ และผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ โดยมีหัวหน้าหน่วยประสบการณ์วิชาชีพเป็นกรรมการ

2. หัวหน้าหน่วยประสบการณ์วิชาชีพ รับผิดชอบในการวางแผนทางปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพอย่างต่อเนื่องให้แก่นิสิตคณะครุศาสตร์ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ตามนโยบายของคณะครุศาสตร์

3. คณะกรรมการดำเนินการจัดสอนวิชาประสบการณ์วิชาชีพทั้ง 4 รายวิชา

2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์

คณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2532 : 4 - 5) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ดังนี้

ก. เพื่อให้นิสิตนำทฤษฎีวิชาชีพที่ได้เรียนมา ไปทดลองฝึกปฏิบัติและปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับ นักเรียนและปัญหาที่เกิดขึ้น

ข. เพื่อให้นิสิตปรับตัวเข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครู และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ตลอดจนนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน

ค. เพื่อให้นิสิตรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน

ง. เพื่อให้นิสิตได้ฝึกการเป็นครูที่ดี รู้จักปฏิบัติตนตามระเบียบข้าราชการครูและกฎระเบียบของโรงเรียนที่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จ. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนที่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

คณะศึกษาศาสตร์ ได้จัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้นิสิตฝึกใน 2 รายวิชาหรือ 2 ขั้นตอน กล่าวคือ

วิชาประสบการณ์วิชาชีพครู 1 (1 หน่วยกิต) เป็นขั้นตอนที่ 1 ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิตจะต้องสังเกตและฝึกปฏิบัติงานครู (Observation and Participation) ในโรงเรียน สาคิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขณะที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ชั้น ปีที่ 1 และปีที่ 2 นิสิตจะได้รับการเตรียมความรู้ภาคทฤษฎี โดยศึกษากลุ่มวิชาแกนทางการศึกษา

วิชาการฝึกสอน (5 หน่วยกิต) เป็นขั้นตอนที่ 2 ซึ่งนิสิตจะต้องผ่านวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู 1 แล้ว ในขั้นที่ 2 นี้ นิสิตต้องฝึกปฏิบัติการสอน (Student Teaching) ในโรงเรียน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นระยะเวลา 18 สัปดาห์ โดยทำการสอน 8 - 12 ชั่วโมง/สัปดาห์ และในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิสิตจะต้องกลับมาประชุมอภิปราย (Conference) ที่คณะศึกษาศาสตร์ 2 ครั้ง เมื่อปฏิบัติการสอนครบ 18 สัปดาห์แล้ว นิสิตจะต้องกลับมาสัมมนาที่คณะเป็นระยะเวลา 2 วัน หากนิสิตคนใดไม่เข้าร่วมการสัมมนาให้ครบทุกขั้นตอนถือว่าไม่ผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การประเมินผล

การประเมินผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ที่อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงทำการประเมินในแต่ละครั้ง จะประเมินเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนิสิต บันทึกรายการสอน การดำเนินการสอน การปฏิบัติการสอนโดยทั่วไป

ส่วนประเด็นสรุปรายงานประเมินผล การจัดประสบการณ์วิชาชีพเพื่อพิจารณาระดับคะแนนการฝึกสอนจะประกอบด้วยการสอนตลอดภาคโดยมีหลักการสอน การสอบสอน การประชุมอภิปราย (Conference) ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายและการปฏิบัติงาน

การบริหารงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ อยู่ในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลในตำแหน่งต่อไปนี้ คือ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ (ที่ปรึกษา) ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ (ที่ปรึกษา) ประธานคณะกรรมการ ผู้แทนจากภาควิชาการศึกษา ผู้แทนจากภาควิชาพลศึกษา ผู้แทนจากโรงเรียนสาธิต ฯ ผู้แทนจากวิทยาเขตกำแพงแสน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ ได้แก่

1. ประสานงานกับภาควิชาต่าง ๆ และโรงเรียนสาธิตฯ เพื่อให้งานโครงการจัดประสบการณ์วิชาชีพดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ร่วมมือกับภาควิชาในการพิจารณา และติดต่อกับสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะส่งนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในแต่ละปีการศึกษา
3. ร่วมมือกับภาควิชาในการจัดวางตัวนิสิตจัดประสบการณ์วิชาชีพตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ และนโยบายของสถาบันการศึกษานั้น ๆ โดยคำนึงถึงลักษณะและความต้องการของนิสิตด้วย
4. ตรวจสอบคุณสมบัติของนิสิตที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. จัดปฐมนิเทศก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดประชุมอภิปรายระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Conference) และจัดสัมมนาหลังการจัดประสบการณ์วิชาชีพ
6. อำนวยความสะดวกในการจัดส่งนิสิตไปรายงานตัว ที่สถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพพร้อมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนิสิต และเอกสารเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพ
7. ทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป โดยมีภารกิจดังนี้
 - 7.1 ประสานงานระหว่างคณะศึกษาศาสตร์กับสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เกี่ยวกับนโยบายและปัญหาของการจัดประสบการณ์วิชาชีพ
 - 7.2 เยี่ยมนิสิตตามสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อทราบปัญหาและให้คำแนะนำการแก้ไขปัญหาทั่ว ๆ ไป ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานการสอนในวิชาเฉพาะ ซึ่งนิสิตมีอาจารย์นิเทศก์ประจำสาขาวิชา รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว
 - 7.3 ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ประจำสาขาวิชา และอาจารย์พี่เลี้ยง
8. จัดพิมพ์เอกสารและแบบฟอร์มต่าง ๆ ในโครงการจัดประสบการณ์วิชาชีพ
9. จัดประชุมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อทราบปัญหาและให้คำแนะนำ แก้ไข รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามความเหมาะสม
10. จัดประชุมวิชาการแก่อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงตามความเหมาะสม
11. จัดและเสนองบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์
12. ดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุมัติเดินทางไปนิเทศให้กับอาจารย์นิเทศก์
13. รวบรวมการประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพ จากอาจารย์นิเทศก์และผลการสัมมนาจากอาจารย์ประจำกลุ่ม เพื่อประเมินผลสรุปผลสัมฤทธิ์ของนิสิต

3. มหาวิทยาลัยเซาท์เวสต์สเตท (Southwest State University)

มหาวิทยาลัยเซาท์เวสต์สเตท (Southwest State University. 1989: 10 - 13) ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดหลักสูตรฝึกหัดครูโดยยึดแนวความคิด 3 ประการคือ เน้นสมรรถภาพ (Competency-based) เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Field Centered) และเน้นบุคคล (Personalized)

จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ให้นักศึกษามีสมรรถภาพทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติทางวิชาชีพ ทั้งนี้บัณฑิตจะต้องปฏิบัติงานที่แสดงถึงความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

วิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู แบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะเริ่มแรก (Early Field Experiences) และระยะฝึกสอน (Student Teaching)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในระยะเริ่มแรก นิสิตทุกคนจะต้องฝึกประสบการณ์ในชั้นเรียนอย่างน้อย 4 วิชาคือ

ก) วิชาการสอนเบื้องต้น (Introduction to Teaching) 2 หน่วยกิต ซึ่งนิสิตจะต้องสังเกตและเป็นผู้ช่วยครูปฏิบัติงานในชั้นเรียน หรืออาจจะทำการสอนตามที่อาจารย์พี่เลี้ยงแนะนำเป็นเวลา 11 - 16 ชั่วโมง นับว่าเป็นประสบการณ์วิชาชีพลำดับแรกของนิสิต

ข) วิชาการสอนเป็นคณะ (Clinical in Team Teaching) 3 หน่วยกิต ซึ่งนิสิตจะต้องทำแผนการสอนที่สอนเป็นคณะไปสอนยังโรงเรียนที่อยู่ใกล้ ๆ เป็นเวลา 2 วัน

ค) วิชาการทดลองสอน (Pre-Student Teaching) 2 หน่วยกิต ซึ่งนิสิตจะฝึกเป็นครูช่วยสอน โดยเริ่มต้นตั้งแต่ช่วยวางแผนการสอนรายปี ฝึกสร้างกิจกรรมการสอนต่าง ๆ ฝึกสอนในหน่วยการสอนเล็ก ๆ (Mini Unit) เป็นเวลา 10 วัน ทั้งนี้บัณฑิตจะต้องผ่านการประเมินผลในวิชานี้จึงสามารถจะไปฝึกสอนจริง ในขั้นต่อไปได้

ง) วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ (Field Ex - perience with Special Needs Students) 3 หน่วยกิต ซึ่งนิสิตจะต้องฝึกสอนเป็นเวลา 20 ชั่วโมงต่อจำนวน 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สามารถฝึกได้ในระยะเวลา 2-3 ภาคเรียน

นอกจากนิสิตจะฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้ง 4 ดังกล่าวแล้ว นิสิตสามารถเลือกเรียนวิชาการพัฒนาการอ่าน การสอนอ่านในระดับสูง การสอนคณิตศาสตร์ การสอนระดับอนุบาล หรือการศึกษาพิเศษได้ โดยที่แต่ละวิชาจะต้องไปฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนด้วย ระยะฝึกสอน (Student Teaching) 15 หน่วยกิต นักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ภายใต้การนิเทศของ อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัย ผู้มีส่วนในการ

ประเมินผลการ ฝึกสอน ได้แก่ตัวนิสิตเอง อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ซึ่งนิสิตจะต้องมีสมรรถภาพในเรื่องต่อไปนี้

ก. สามารถระบุผลผลิตทางการสอนได้ โดยเขียนแผนการสอน บันทึกการสอนในลักษณะเชิงพฤติกรรม

ข. สามารถวินิจฉัยนักเรียนได้ โดยเลือกใช้เครื่องมือที่จะวินิจฉัยนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ค. สามารถเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการเสริมแรงให้กับนักเรียนได้เหมาะสม

ง. สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ดี

จ. สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ถูกต้อง

4. มหาวิทยาลัยนิวแฮมเชอร์ (University of New Hampshire)

มหาวิทยาลัยนิวแฮมเชอร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา จัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบ Internship Model โดยจัดเป็นโปรแกรม 5 ปี ตั้งแต่ปี 1974 จากแนวความคิดที่ว่า “การเรียนรู้ทักษะใหม่ในการปฏิบัติงาน ต้องเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเท่านั้น” นักศึกษาในโปรแกรมนี้อาจสำเร็จระดับปริญญาตรี 4 ปี ต่อจากนั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มอีก 1 ปี ถึงแม้ว่าจะมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในระหว่าง 4 ปีแล้วก็ตาม ขั้นตอนการจัดประสบการณ์วิชาชีพโดยสรุปมีดังนี้ (Andrew. 1983: 40 - 41)

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสำรวจเกี่ยวกับการสอน (Exploring Teaching) ซึ่งขั้นตอนแรกของการผลิตครูที่จะให้นักศึกษามีประสบการณ์การสอนในโรงเรียน ในลักษณะเป็นผู้ช่วยครู โดยปกติจะให้นักศึกษาได้ฝึกในชั้นปีที่ 2 โดยใช้เวลาน้อย 65 ชั่วโมงเป็นผู้ช่วยครูเน้นการปฏิบัติงานมากกว่าการให้สังเกต ที่จะให้นักศึกษามีประสบการณ์ในโรงเรียนและมีการสัมมนาเกี่ยวกับการสอนและวิชาชีพครู ที่มหาวิทยาลัยทุกสัปดาห์ ซึ่งจำกัดผู้สัมมนาเพียงกลุ่มละ 15 คนเท่านั้น ผู้ร่วมเป็นวิทยากรในการสัมมนา ประกอบด้วย ครูผู้บริหารโรงเรียน และนักการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เริ่มเมื่อนักศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 เป็นต้นไป จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา (Educational Structure and Change) การพัฒนามนุษย์และการเรียนรู้ (Human Development and Learning) รูปแบบการสอนต่างๆ (Teaching Model) และทัศนะต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา (Prespective on Nature of Education) และฝึกประสบการณ์ตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ถ้าเป็นการสอนระดับประถมศึกษา นักศึกษาจะต้องเลือกวิชาพื้นฐานคณิตศาสตร์และการสอนอ่านด้วย

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อนักศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 จะฝึกปฏิบัติวิชาชีพโรงเรียนเป็นเวลา 1 ปี พร้อมกับเรียนวิชาต่าง ๆ อีก 1 หรือ 2 ภาคเรียน ในช่วงระยะเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพขั้นนี้ นักศึกษาจะมีความรู้และประสบการณ์ในขอบข่ายตามลำดับดังต่อไปนี้

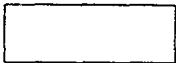
1. การรู้จักงานที่จะต้องปฏิบัติ (Immersion) นักศึกษาได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโรงเรียน ช่วยประชุมปฏิบัติการวางแผนการปฏิบัติงานกับคณะครูในโรงเรียนเมื่อขึ้นปีการศึกษาใหม่
2. การปรับตัว (Adjustment) เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพการปฏิบัติงาน หลังจากที่ยังงานที่ตนจะต้องฝึกปฏิบัติแล้ว
3. การขยายประสบการณ์ (Expansion) เมื่อนักศึกษาคุ่นเคยกับสภาพแวดล้อมที่ฝึกปฏิบัติงานแล้วอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่พี่เลี้ยงสามารถกระตุ้นสนับสนุนให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานที่จะทำให้ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น โดยใช้ความรู้และความสามารถมากขึ้นกว่าเดิม เช่น มีการทดลองเกี่ยวกับการสอน
4. การรู้จักวิเคราะห์ (Analysis) นักศึกษาสามารถที่จะประเมินผลการสอนการปฏิบัติงานของตนเอง และนำข้อมูลมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถวิเคราะห์สภาพการณ์ต่าง ๆ รอบข้างได้
5. ความเป็นตนเอง (Autonomy) นักศึกษาสามารถที่จะวางแผนการสอนการปฏิบัติงานด้วยตนเองอย่างมั่นใจ และสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพต่อไปอีก ถึงแม้จะจบโปรแกรมแล้วก็ตาม

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

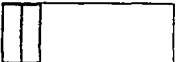
สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2539 : 5-13) ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และรูปแบบ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในหน้าที่ครูตามโปรแกรมวิชาที่เรียนมา
2. เพื่อให้นักศึกษาครูมีสมรรถภาพในการเป็นครู และมีลักษณะของครูที่ดี

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำแนกตามช่วงเวลา ดังนี้

ปีที่ 4 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป 16 สัปดาห์

ปีที่ 3 ทดลองสอน 4 สัปดาห์

ปีที่ 2 การมีส่วนร่วม/ผู้ช่วยครู 2 สัปดาห์

ปีที่ 1 ศึกษาสังเกต 1 สัปดาห์

ภาพประกอบ 3 แสดงช่วงเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

กระบวนการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1. จัดหาโรงเรียนโดยคัดเลือกโรงเรียนมัธยมและประถมศึกษาที่มีคุณภาพ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการบริหารที่ควรถือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาครูได้ เป็นโรงเรียนที่ไม่ไกลจากสถาบันมากนัก และยินดีที่จะเป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษา

2. กำหนดให้นักศึกษาฝึกสอนมีช่วงระยะเวลาการฝึกดังนี้

2.1 นักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มีช่วงระยะเวลาฝึกไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์

2.2 นักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) มีช่วงระยะเวลาการฝึกไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์

3. นักศึกษาทำการสอน โดยมีเวลาทำการสอนรวมกันสัปดาห์ละอย่างน้อย 24 คาบและไม่เกิน 36 คาบ / สัปดาห์

4. การนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ดำเนินงานร่วมกันทั้งทางฝ่ายโรงเรียนและสถาบัน ฝ่ายโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องมีครูพี่เลี้ยงนิเทศนักศึกษาครูอย่างใกล้ชิดในอัตราไม่เกิน 1 : 3 และอาจให้มีครูพี่เลี้ยงผู้ช่วยได้และมีผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้นิเทศทั่วไปแก่นักศึกษาทุกคนที่ประจำหน่วยนั้น ๆ

สถาบันมีอาจารย์นิเทศก์ 2 ประเภท คือ

1. อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการศึกษา มีหน้าที่นิเทศทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษา ซึ่งเน้นการทำงานและการแก้ปัญหา ประสานงานกับทางโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา และอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน

2. อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา ได้แก่ อาจารย์ประจำภาควิชาของแต่ละวิชาเอก มีหน้าที่นิเทศเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน และการปฏิบัติงานของนักศึกษา ประสานสัมพันธ์กับครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน

5. การประเมินผล ใช้หลักการประเมินผลร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับสถาบัน โดยให้ใช้เกณฑ์ตามที่สถาบันกำหนด การประเมินผลต้องทำให้เสร็จสิ้นอย่างช้าหลังจากนักศึกษากลับแล้ว 1 สัปดาห์

6. มุ่งประสานงานและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กับสถาบัน ในการที่จะผลิตนักศึกษาครูให้มีคุณภาพดีเยี่ยมที่สุดด้วยกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

7. กระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษาได้นำนวัตกรรมการสอนไปสู่โรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

แนวปฏิบัติสำหรับโรงเรียนในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

โรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะมีบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาครูโดยตรง คือ ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ให้คำแนะนำปรึกษาทั้งนักศึกษาครูและครูพี่เลี้ยง

1. แนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1.1 เน้นถึงความสำคัญของการจัดประสบการณ์แก่คณะครูในที่ประชุมและชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับนักศึกษาครู

1.2 หาวิธีให้นักศึกษาครูได้ทำความรู้จักกับคณะครู อาจารย์ในโรงเรียน

1.3 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาครูในวันแรกที่มาโรงเรียน และให้พบกับครูพี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน

1.4 ควรให้นักศึกษาครูได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครูบ้าง ตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร เพื่อทำให้นักศึกษาครูเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นครูคนหนึ่งของโรงเรียน

1.5 กำกับ ดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาทำแผนการสอน

1.6 คัดเลือกครูที่เหมาะสมทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง ทำความเข้าใจกับครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับบทบาท และความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.7 ติดตามการประเมินผลงานครูพี่เลี้ยงให้เป็นไปในระยะเวลาที่สถาบันกำหนด และคอยให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ

2. แนวปฏิบัติสำหรับครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อนักศึกษาครูสถาบันจึงได้เสนอแนะแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 ศึกษาคู่มือครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันล่วงหน้าก่อนวันที่นักศึกษาครูมาประจำที่โรงเรียน

2.2 ให้เวลาแก่นักศึกษาครูเพื่อปรึกษาและวางแผนการสอนประจำวันร่วมกัน

2.3 สังเกตการสอนของนักศึกษาครูทุกครั้ง พร้อมทั้งบันทึกข้อเสนอแนะไว้ในสมุดการสอนของนักศึกษา

2.4 สาริตการสอนให้นักศึกษาดูตามโอกาสอันสมควร ที่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.5 ให้คำแนะนำนักศึกษาครู ทั้งด้านการสอนและอื่น ๆ

2.6 ควรพบปะกันเป็นส่วนตัวกับอาจารย์นิเทศก์บ้าง เพื่อร่วมกันปรับปรุงการสอนของนักศึกษา

แนวปฏิบัติสำหรับการนิเทศ

การดำเนินงานผู้รับผิดชอบการนิเทศแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถาบัน จัดอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา
2. โรงเรียน จัดครูพี่เลี้ยง ผู้ช่วยครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นิเทศ

ก. อาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน

อาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

1.1 ปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนส่งไปประจำโรงเรียน

1.2 เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่แก้ปัญหาด้านการสอน และ

ความประพฤติ

1.3 ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน วิธีสอนต่าง ๆ แนะนำแหล่ง

อุปกรณ์การสอน และ คู่มือการสอน

1.4 ตรวจตราการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของนักศึกษาครู เช่น ตรวจ

บันทึกการสอน ปรึกษาหารือกับโรงเรียนเกี่ยวกับแผนการสอนและโครงการสอน

1.5 นิเทศและประเมินผลด้านคุณลักษณะและการสอน

1.6 สัมมนานักศึกษาครูตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทิน

- 1.7 ประชาสัมพันธ์กับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน
- 1.8 สรุปผลการประเมินเกี่ยวกับนักศึกษาครูแต่ละคน เพื่อประมวลเป็นผลการฝึกในด้านที่รับผิดชอบส่งคณะกรรมการ
2. อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน เป็นอาจารย์ซึ่งสอนวิชาการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้
 - 2.1 ปฐมนิเทศนักศึกษาครู
 - 2.2 เป็นตัวแทนของสถาบันในการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนในเรื่อง เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาทุกวิชาเอก
 - 2.3 เป็นที่ปรึกษาและนิเทศทั่วไปของนักศึกษาครู
 - 2.4 ประสานงานระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผล
 - 2.5 เสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานประสบการณ์วิชาชีพครูต่อคณะกรรมการ
 - 2.6 สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียน สถาบัน อาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนนักศึกษา
 - 2.7 ประเมินผลด้านคุณลักษณะและงานในหน้าที่ครูตามแบบที่กำหนด
 - 2.8 สัมมนานักศึกษาครูตามระยะเวลาที่กำหนด
 - 2.9 เป็นผู้ประสานงานกับทางโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเพื่อประเมินขั้นสรุปของนักศึกษาในหน่วยฝึกสอนนั้น ๆ

ข. อาจารย์นิเทศก์ในโรงเรียน

อาจารย์นิเทศก์ในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ และครูพี่เลี้ยง

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้
 - 1.1 เป็นผู้คัดเลือกครูพี่เลี้ยงตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงคุณวุฒิและประสบการณ์ในการสอนวิชานั้น ๆ หรืออื่น ๆ ตามที่โรงเรียนเห็นสมควร
 - 1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนหรืออาจารย์ใหญ่ พึงให้การดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือนักศึกษาครู เพื่อให้ นักศึกษาครูได้ดำรงตนและพัฒนาตนเป็นครูที่ดี
2. ครูพี่เลี้ยง มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้
 - 2.1 ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาครูในการปฏิบัติงานด้านการสอน คุณลักษณะ และงานในหน้าที่ครู

2.2 ให้การช่วยเหลือนักศึกษาครู ทั้งในเรื่องวิชาการ การสอน การดำรงชีวิตที่สงบสุข และอื่น ๆ อย่างครูปฏิบัติต่อศิษย์

2.3 ประเมินด้านคุณลักษณะ สมรรถภาพในการสอนและงานในหน้าที่ครูตามแบบที่สถาบันกำหนด

2.4 ปรึกษาหารือร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาและอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู

2.5 สรุปผลการประเมินเกี่ยวกับนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละคน ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ของฝ่ายสถาบันเพื่อประมวลส่งไปยังสถาบัน

2.6 ตรวจสอบการสอนและให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาและเขียนข้อเสนอแนะลงในแผนการสอนของนักศึกษาแต่ละแผนด้วย

บทบาทและแนวปฏิบัติของนักศึกษาครูในการฝึกชั้นเต็มรูป

1. บทบาทหน้าที่

1.1 รับการปฐมนิเทศจากสถาบันและโรงเรียนตามลำดับ

1.2 ศึกษารายละเอียดในคู่มือการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1.3 พบครูพี่เลี้ยง รับและปฏิบัติตามการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาดังต่อไปนี้

1.3.1 ศึกษาค้นคว้าเนื้อหา และวางแผนการสอนในวิชาและชั้นที่ได้รับ

มอบหมายล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ แล้วส่งให้อาจารย์พี่เลี้ยงตรวจสอบก่อนนำไปสอน

1.3.2 จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่วางไว้

1.3.3 สอนตามตารางที่ได้รับมอบหมาย

1.3.4 รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยงและ/หรือ อาจารย์นิเทศก์

1.3.5 แก้ไขปรับปรุงการสอนตามข้อเสนอแนะที่ได้รับการนิเทศ

1.3.6 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ในหน้าที่ครูตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนหรือครู

พี่เลี้ยง

1.3.7 ประชุมร่วมกันระหว่างนักศึกษาครูในแต่ละโรงเรียน เพื่อวางแผนโครงการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันเป็นประจำ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และส่งบันทึกการประชุมให้ผู้บริหารโรงเรียนและ/หรืออาจารย์นิเทศก์ตรวจ

1.3.8 ปฏิบัติตามระเบียบและแนวปฏิบัติของสถาบันและโรงเรียน

1.3.9 ร่วมประชุมสัมมนาตามที่สถาบันกำหนด

2. ลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ

ลำดับที่	รายการ	แนวปฏิบัติ
1	งานสอน 1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง - หลักสูตร - แผนการสอน / คู่มือครู - แบบเรียน 1.2 เตรียมการสอน 1.3 ทำแผนการสอน / บันทึกการสอน 1.4 สอน 1.5 ผลิตสื่อ 1.6 การวัดผลและประเมินผล (ให้ศึกษาเกณฑ์และระเบียบการวัดผล ของโรงเรียนด้วย) 1.7 การจัดป้ายนิเทศและนิทรรศการในชั้นเรียน	1. ศึกษาเนื้อหาและปฏิทินงานวิชาการ ของโรงเรียนแล้วทำกำหนดการสอน 2. เลือกเทคนิคและวิธีสอนให้บรรลุจุด ประสงค์ปลายทางของการสอนแต่ละ ครั้งเพื่อทำการสอนและปฏิบัติการ สอนจริง 3. จัดทำสื่อด้วยตนเองหรือหาแหล่งสื่อ 4. ทำเครื่องมือวัดผลประจำจุดประสงค์ และประจำภาคเรียน 5. จัดป้ายนิเทศและนิทรรศการเสริมการ สอน 6. ปรับปรุงงานสอนตามคำแนะนำของ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง
2	งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว 2.1 งานชุมนุมหรือชมรม 2.2 งานแนะแนว 2.3 งานกีฬา 2.4 งานตรวจสอบสภาพนักเรียน 2.5 ควบคุมการเข้าแถว 2.6 กิจกรรมเสริมหลักสูตร	1. ร่วมเป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรม ของชุมชนหรือชมรม 2. แนะนำแนวทางการทำงานของนักเรียน เป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล 3. ช่วยงานกิจกรรมการแข่งขันกีฬาตามที่ ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน 4. เอาใจใส่ดูแลการเข้าแถวในตอนเช้า และตรวจสอบสภาพนักเรียน 5. ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรง - เรียน

ลำดับที่	รายการ	แนวปฏิบัติ
3	งานธุรการในชั้นเรียน 3.1 ทำบัญชีเรียกชื่อ 3.2 สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน 3.3 งานข้อมูลสถิติ 3.4 สมุดประจำชั้นหรือ รบ. 3 3.5 จัดชั้นเรียน 3.6 ดูแลการเรียนของนักเรียน	1. ทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียนตามระเบียบและคำแนะนำจากอาจารย์พี่เลี้ยง 2. จัดและปรับปรุงชั้นเรียนให้มีบรรยากาศน่าเรียน 3. จัดที่นั่งและกลุ่มของนักเรียนให้เหมาะสม
4	งานธุรการทั่วไป 4.1 งานสารบรรณ 4.2 งานพัสดุ 4.3 งานการเงิน	1. ศึกษาระเบียบของงานธุรการและระเบียบทั่วไปของโรงเรียนและปฏิบัติให้ถูกต้อง 2. ปฎิภาขอคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องและอาจารย์พี่เลี้ยงในการกรอกเอกสารแบบฟอร์ม และใบเบิกต่าง ๆ 3. ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานธุรการของโรงเรียน
5	งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน 5.1 ดูแลความสะอาดทั่วไป 5.2 ร่วมพัฒนาโรงเรียนตามความเหมาะสม 5.3 ร่วมพัฒนาชุมชนตามความเหมาะสม	1. ช่วยพัฒนาโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย 2. จัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนหรือชุมชน 1-2 โครงการ (โดยอนุมัติของโรงเรียน) 3. ดำเนินการตามโครงการและเสนอรายงานผลการปฏิบัติงาน

บทบาทหน้าที่ของหัวหน้านักศึกษาครูในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

หัวหน้านักศึกษาครูในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง นักศึกษาครูที่ได้รับเลือกจากกลุ่มนักศึกษาในหน่วยนั้น ๆ ให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม นอกจากมีบทบาทหน้าที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้วยังต้องมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนหรืออาจารย์รับผิดชอบนักศึกษาฝึกสอนที่ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมาย อาจารย์นิเทศก์ครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องปฏิบัติร่วมกัน ตลอดทั้งรายงานปัญหาต่าง ๆ เพื่อข้อเสนอแนะ

2. แนะนำช่วยเหลือนักศึกษาครูในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ตนรับผิดชอบ เมื่อเห็นว่าปฏิบัติตนและปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหน้าที่ อันจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้นั้น หรือส่วนรวม หรือชื่อเสียงของสถาบัน หรือให้ความร่วมมือช่วยปฏิบัติงานให้สำเร็จ

3. เป็นประธานในการประชุมนักศึกษาครู เพื่อปรึกษาหารือและแก้ไขปัญหาร่วมกัน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต้องเรียกประชุมอย่างน้อย 2 สัปดาห์ 1 ครั้ง พร้อมทั้งมีเลขานุการ กลุ่มเป็นผู้บันทึกการประชุมไว้

4. ให้ทำสมุดบันทึกการประชุมให้ครูพี่เลี้ยงรับทราบและอาจารย์นิเทศก์เซ็น และบันทึกเสนอแนะทุกครั้งที่มีอาจารย์นิเทศก์มานิเทศในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของตน

ภาระหน้าที่ของนักศึกษา

หลังจากที่นักศึกษาได้รับการปฐมนิเทศเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากสถาบัน และเดินทางไปยังหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในขณะที่เป็นนักศึกษาฝึกสอนประจำ ณ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรปฏิบัติดังนี้

1. ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 นักศึกษายังไม่ต้องทำการสอนแต่ต้องทำงานอื่น ๆ ดังนี้
 - 1.1 รับการปฐมนิเทศและรับมอบงานจากหน่วยฝึก
 - 1.2 สังเกตการสอนในห้องเรียนที่ได้รับมอบหมายให้สอนชั้นนั้น ๆ
 - 1.3 ทำความรู้จักคุ้นเคยกับครูพี่เลี้ยงและนักเรียนในห้องเรียนที่จะต้องทำการสอน
 - 1.4 ช่วยครูพี่เลี้ยงตรวจงาน จัดห้องเรียน
 - 1.5 ช่วยคุมแถวและแนะนำนักเรียนก่อนเข้าห้องเรียน
 - 1.6 ศึกษาประวัติของโรงเรียนและสภาพแวดล้อมในชุมชน
 - 1.7 จัดทำกำหนดการสอนตลอดภาคเรียน
 - 1.8 ทำแผนการสอนรายคาบของสัปดาห์ที่ 2 ให้เสร็จ พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมบริบูรณ์
 - 1.9 เตรียมทำงานธุรการชั้นเรียน
2. จัดทำแผนการสอนรายคาบล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ อย่างสม่ำเสมอ แล้วนำเสนอครูพี่เลี้ยงให้ตรวจเสร็จทันล่วงหน้าก่อนสอนทุกครั้ง
3. นักศึกษาต้องใช้เวลาว่างจากการสอนในห้องเรียนให้เต็มที่ ควรปฏิบัติดังนี้
 - 3.1 ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ศึกษาเอกสารหลักสูตร หนังสือแบบเรียน
 - 3.2 ตรวจผลงานของนักเรียน

- 3.3 ทำแผนการสอน
- 3.4 เตรียมสื่อการสอน
- 3.5 คู่มือการสอนของเพื่อน
- 3.6 ประชุมปรึกษาหารือและร่วมแก้ปัญหาบางประการ
- 3.7 ดำเนินงานโครงการเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู
- 3.8 สนทนา ขอคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง
- 3.9 สังเกตพฤติกรรมนักเรียน
- 3.10 สร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน
4. ทำการสอนให้เต็มความสามารถ
5. ให้ความสนใจใส่แก่นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน
6. พยายามอาสาช่วยงานของโรงเรียน ให้ความร่วมมือในการทำงานแก่ครูพี่เลี้ยงและครูใหญ่
7. ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนนักศึกษาครูด้วยกัน
8. ควรมีความสามัคคีกลมเกลียวไม่ทะเลาะวิวาทกัน
9. มีการประชุมปรึกษาหารือและร่วมแก้ปัญหากันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งมีการบันทึกการประชุม
10. หัวหน้าหน่วยจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลทุกข้อของสมาชิกในหน่วยแทนผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์
11. นักศึกษาแต่ละหน่วยฝึก ควรจัดทำโครงการพิเศษร่วมกัน เพื่อพัฒนางานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ทั้งนี้ควรปรึกษาและได้รับข้อเสนอแนะจากผู้บริหารของโรงเรียน

แนวคิดในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2540 : 86 - 87) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนางานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในหน้าที่งานครูจากครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีในโรงเรียน เพื่อนำไปพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการฝึกหัดครูให้กว้างสู่ชุมชนขยายความร่วมมือระหว่างสถาบัน ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ แหล่งวิชาการ และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างกว้างขวาง โดยกำหนดแนวทางดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิจัย และพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ภาพ เช่น ระบบนิเทศเครือข่าย ระบบครูพี่เลี้ยงและครูอาวุโส และระบบการประเมินผล

2. ให้มีการคัดเลือกครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสอน เป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่นเพื่อเป็นครูพี่เลี้ยงให้แก่ นักศึกษาครู โดยได้รับเกียรติแต่งตั้งเข้าร่วมโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และสามารถนำผลงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นผลงานวิชาการเพื่อใช้ขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ อีกทั้งให้ได้รับเกียรติเป็นอาจารย์พิเศษไปสอนในสถาบันราชภัฏโดยมีค่าตอบแทน

3. พัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในรูปของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และสถาบันโดยให้นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และครูอาวุโส ครูแม่แบบร่วมมือกันในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และสร้างองค์ความรู้ด้านวิชาชีพรวมทั้งการจัดระบบสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาวุโส ครูดีเด่น มีส่วนร่วมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4. จัดสัมมนาผู้บริหารทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งในสถาบันราชภัฏ และโรงเรียนเครือข่ายเพื่อวางแผนและกำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

5. ศึกษาดูงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน

6. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ควรมุ่งเน้นการออกไปอยู่ที่โรงเรียน (School Base) เพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์จริง และให้นักศึกษาครูจัดทำโครงการศึกษาสภาพชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา

สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2540 : 1 - 2) โดยคณะครุศาสตร์ ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษาสายครูทั้งหมดได้จัดสัมมนาอาจารย์ที่รับผิดชอบในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นักศึกษาเมื่อวันที่ 6-7 กุมภาพันธ์ 2539 ณ อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยยึดหลักการว่ากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบของกระบวนการฝึกหัดครูที่สำคัญที่สุดและเป็นกระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูง ดังนั้นจึงต้องพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเร่งด่วน โดยให้มีการวางระบบ ขั้นตอน กระบวนการจัดประสบการณ์ การคัดสรรโรงเรียน การคัดสรรครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ การสร้างเครือข่ายโรงเรียนให้เป็นสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างต่อเนื่องและถาวร โดยให้ความสำคัญต่อโรงเรียน และครูพี่เลี้ยงเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน ซึ่งจะต้องได้รับการเอาใจใส่และได้รับการสนับสนุนจากสถาบันอย่างสมเกียรติ และต้องปรับปรุงระบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพใหม่ทั้งหมดให้เอื้อต่อการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และมาตรฐานการฝึกหัดครูให้สอดคล้องกับการพัฒนาของสังคม
2. เพื่อพัฒนานักศึกษาสายครูให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีทักษะในการสอน มีประสบการณ์ตรงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง
3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตครูกับโรงเรียนและชุมชน ในกระบวนการผลิตครูอย่างเป็นรูปธรรม
4. เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน การฝึกหัดครู การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสายครู สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี สามารถดำเนินการได้ผลตามหลักการและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. คัดเลือกโรงเรียนในท้องถิ่น เพื่อเป็นโรงเรียนเครือข่ายจำนวนประมาณ 20 โรงเรียน ตามข้อเสนอแนะและได้รับความเห็นชอบจากต้นสังกัดของโรงเรียนแต่ละประเภท
2. คัดเลือกครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่าย จากผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เช่น เป็นผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จในการสอน เป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่น และแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ พิเศษของสถาบันเข้าร่วมโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายในโครงการ เพื่อสร้างความเข้าใจ กำหนดรูปแบบและแนวทางในการจัดประสบการณ์วิชาชีพร่วมกัน
4. จัดประชุมสัมมนาครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสร้างความเข้าใจ กำหนดรูปแบบและแนวทางในการนิเทศร่วมกัน
5. จัดประชุมนักศึกษาสายครูที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพในแต่ละรุ่น เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และแนวปฏิบัติในการจัดประสบการณ์วิชาชีพตามขั้นตอนต่าง ๆ
6. จัดส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนเครือข่ายตามขั้นตอนต่าง ๆ ด้วยกระบวนการและวิธีการที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นการออกไปอยู่ที่โรงเรียน (School Base) เพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริง โดยนักศึกษาจะต้องทำโครงการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน/ท้องถิ่น นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มเติมอีกด้วย ทั้งนี้ให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในชุมชน/ท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา
7. กำหนดให้มีครูพี่เลี้ยงนักศึกษาแต่ละคนทำหน้าที่กำกับดูแล และให้คำแนะนำนักศึกษาทั้งในส่วนของการเรียนการสอน การทำบทบาทต่าง ๆ ในหน้าที่ครูและการร่วมกิจกรรมชุมชนอย่างใกล้ชิด โดยสถาบันอาจกำหนดให้ปัจจัยเสริมต่าง ๆ เป็นค่าตอบแทนที่เหมาะสม

8. สถาบันราชภัฏกำหนดให้มีอาจารย์นิเทศก์ ทำหน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงทางวิชาการ ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาและทำงานร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกประสบการณ์อย่างใกล้ชิดอาจารย์นิเทศก์จะต้องได้รับการคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถและเป็นต้นแบบที่ดีด้านการสอน ทั้งนี้สถาบันจะจัดให้มีระบบค่าตอบแทนที่เหมาะสม และบำรุงขวัญเป็นพิเศษ

9. จัดประชุมสัมมนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อประเมินผล และพัฒนาแนวทางการดำเนินการฝึกประสบการณ์เป็นระบบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

10. พัฒนาระบบบริหารจัดการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีการวางแผนงาน ที่เป็นระบบ จัดองค์กรการบริหารที่ชัดเจน จัดหาบุคลากรที่เหมาะสมโดยจัดสวัสดิการและสร้างขวัญกำลังใจอย่างเหมาะสม ตลอดจนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อการดำเนินการอย่างเพียงพอ

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏ สุราษฎร์ธานี

จากนโยบายของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และแนวโน้มนำการจัดการศึกษา ตามแนวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต้องการวิจัยเพื่อหาแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพด้วยการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันอย่างแท้จริง หัวข้อและโครงสร้างของรูปแบบมีดังนี้

1. หลักการและแนวคิด

1.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นหัวใจของการผลิตครู เป็นประสบการณ์ที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง

1.2 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาได้ฝึกการทำงานร่วมกับเพื่อนนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง บุคลากรในโรงเรียน และชุมชน

1.3 ภาระงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องสอดคล้องกับภาระงานจริงของการปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียน

1.4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียน ในฐานะที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตบัณฑิตครูร่วมกัน

1.5 อาจารย์พี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดคุณลักษณะ ทักษะ และประสบการณ์ในการเป็นครูให้แก่นักศึกษา

1.6 อาจารย์พี่เลี้ยงจะต้องได้รับการเลือกสรรจากครูดีเด่นที่มีบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในความเป็นครูเป็นอย่างดี สามารถเป็นต้นแบบของนักศึกษาได้

1.7 สถาบันและโรงเรียนเครือข่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างเสมอภาคในการวางแผน การจัดดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.8 การนิเทศ การกำกับดูแล และการประเมินผลนักศึกษาขณะปฏิบัติงานที่โรงเรียน ถือเป็นความรับผิดชอบโรงเรียนเครือข่าย

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์การสอนตามทฤษฎีที่ได้ศึกษาในหลักสูตรสู่ การปฏิบัติจริง

2.2 เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ภาระงานครู ตลอดจนพัฒนาบุคลิกภาพใน สถานการณ์จริง

2.3 เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ครู ภายใต้การนิเทศ แนะนำ และถ่ายทอด คุณสมบัติในการเป็นครู จากอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งเป็นครูต้นแบบที่ได้รับเลือกสรรแล้ว

2.4 เพื่อให้โรงเรียนเครือข่าย มีบทบาทเท่าเทียมกันกับสถาบันราชภัฏในฐานะเป็น หน่วยงานร่วมผลิตบัณฑิต

3. การจัดดำเนินงาน

3.1 การเตรียมการก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3.1.1 จัดประชุมสร้างความเข้าใจเบื้องต้นกับผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความร่วมมือทางการศึกษา

3.1.2 พิจารณาเลือกสรรสถานศึกษาจำนวนหนึ่ง เป็นโรงเรียนเครือข่าย ตาม ความพร้อมและความสมัครใจของสถานศึกษา

3.1.3 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของสถาบันและโรงเรียนเครือข่าย เพื่อ วางแผนและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน

3.1.4 กำหนดกิจกรรมและบทบาทของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1.5 จัดทำคู่มือการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.1.6 จัดสัมมนาอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสร้างความเข้าใจใน หลักการ ดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกัน

3.1.7 จัดปฐมนิเทศนักศึกษา ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา

3.1.8 จัดเตรียมเอกสารและแบบฟอร์มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

3.2 การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน

3.2.1 โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษา และมอบหมายงานให้อาจารย์พี่เลี้ยง

3.2.2 ให้นักศึกษา ศึกษาข้อมูลด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านอาคาร
สถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3.2.3 มอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงในงานด้าน
ธุรการชั้นเรียน และงานด้านสนับสนุนการเรียนการสอน เป็นเวลา 2 สัปดาห์

3.2.4 ให้นักศึกษาศึกษาพฤติกรรมทั่วไปของนักเรียน ในด้านพฤติกรรม
การเรียน พฤติกรรมด้านสังคม พฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย

3.2.5 ให้นักศึกษาสังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง หรือ ชั้นเรียนอื่น ๆ ตามที่
อาจารย์พี่เลี้ยงกำหนด ในด้านการจัดชั้นเรียน รูปแบบและวิธีสอน การออกแบบกิจกรรมและการ
ใช้สื่อการเรียนการสอน

3.3 การปฏิบัติการสอน

3.3.1 ให้นักศึกษาฝึกทักษะในการแปลงหลักสูตรสู่การสอน

3.3.2 ให้นักศึกษาฝึกการเขียนแผนการสอน หรือ โครงการสอน และแผนการ
สอนภายใต้การแนะนำและตรวจแก้ไขโดยอาจารย์พี่เลี้ยง

3.3.3 นักศึกษาปฏิบัติการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้

3.3.4 อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศการสอนตลอดเวลาของการสอนในประเด็นต่าง ๆ

ดังนี้

1. การจัดเตรียมสถานการณ์การเรียนการสอนให้พร้อมก่อนที่จะทำการ
สอน

2. การนำเข้าสู่บทเรียน

3. การใช้เทคนิควิธีสอน และการนำเสนอเนื้อหา

4. การลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. ทักษะในการพูด และกิริยาท่าทางในการสื่อความหมาย

6. การให้นักเรียนมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแสดง

ออกของนักเรียน

7. จัด และคุมสถานการณ์การเรียนการสอนให้ดำเนินการไปด้วยดี

8. บุคลิกภาพ และคุณลักษณะความเป็นครู

3.3.5 ให้นักศึกษาเปลี่ยนอนูทินประจำวัน เพื่อบันทึกประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.4 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

3.4.1 นักศึกษำบันทึกเวลาเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.4.2 นักศึกษำบันทึกผลการเรียนของนักเรียนในระเบียบสะสมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้อง

3.4.3 นักศึกษาจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน

3.4.4 นักศึกษาจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนในระเบียบสะสม

3.4.5 นักศึกษาจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนตามความจำเป็น

3.4.6 นักศึกษาให้คำแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องการเรียน

3.4.7 นักศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย

3.4.8 นักศึกษาอบรมจริยธรรม และแนวทางในการพัฒนาตนเองนักเรียน

3.4.9 นักศึกษาสำรวจข้อมูล เยี่ยมเยียน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3.4.10 นักศึกษาเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา

3.5 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.5.1 สถาบันและโรงเรียนเครือข่ายร่วมกันกำหนดแนวทางการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.5.2 โรงเรียนเครือข่าย เป็นผู้ตัดสินผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

3.5.3 ประเด็นการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประกอบด้วย การเตรียมการสอน การปฏิบัติการสอน การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู งานกิจกรรมนักเรียน งานความสัมพันธ์กับชุมชน คุณลักษณะ และพฤติกรรมความเป็นครู

3.5.4 ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันและโรงเรียนเครือข่ายจะหารือร่วมกัน

4. บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

4.1 ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.1 นำเสนอความสำคัญของการจัดประสบการณ์แก่คณะครูอาจารย์ในที่ประชุมของโรงเรียน และชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู

4.1.2 หาวิธีให้นักศึกษาครูได้ทำความรู้จักกับคณะครูอาจารย์ในโรงเรียน

4.1.3 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาครูในวันแรกที่มาโรงเรียน และให้พบกับอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน

4.1.4 ให้นักศึกษาครูได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครูอาจารย์บ้าง ตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร เพื่อให้นักศึกษาครูเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นครูคนหนึ่งโรงเรียน

4.1.5 กำกับดูแลสนับสนุนให้นักศึกษาทำแผนการสอนและทำหน้าที่ครูอย่างเหมาะสม

4.1.6 คัดเลือกครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำหน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนทำความเข้าใจกับอาจารย์พี่เลี้ยง ถึงบทบาทสำคัญของอาจารย์พี่เลี้ยงในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

4.2 อาจารย์พี่เลี้ยง มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

4.2.1 ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาครู ในการปฏิบัติงานด้านการสอน กิจกรรมการเรียน คุณลักษณะและงานในหน้าที่ครู

4.2.2 ให้การช่วยเหลือนักศึกษาครู ทั้งในเรื่องวิชาการ การสอน การดำรงชีวิต ที่สงบสุข และอื่น ๆ อย่างครูปฏิบัติต่อศิษย์

4.2.3 พัฒนาด้านคุณลักษณะ สมรรถภาพในการสอนและงานในหน้าที่ครูให้แก่นักศึกษา

4.2.4 ปรึกษาหารือร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากสถาบัน เกี่ยวกับฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู

4.2.5 ตรวจสอบแผนการสอนและให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษา และเขียนข้อเสนอแนะลงในแผนการสอนของนักศึกษาแต่ละแผนด้วย

4.2.6 ประเมินผลเกี่ยวกับฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละคน เสนอผู้บริหารโรงเรียน

4.3 อาจารย์นิเทศก์

4.3.1 ปฐมนิเทศนักศึกษาครูก่อนส่งไปประจำโรงเรียน

4.3.2 ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำต่างๆ แก่นักศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ครู

4.3.3 ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน วิธีสอนต่างๆ แนะนำแหล่งอุปกรณ์การสอนและคู่มือการสอนแก่นักศึกษา

4.3.4 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของนักศึกษาครู ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง เช่นการตรวจบันทึกการสอน ปรีกษาหารือกับโรงเรียนเกี่ยวกับแผนการสอนและโครงการสอน

4.3.5 สัมมนานักศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทิน

4.3.6 เสนอความเห็น ข้อเสนอแนะ และประสานงานที่จำเป็นต่อโรงเรียนและสถาบัน

5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

5.1 สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้ แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือและพัฒนาบุคลากร ในโครงการอย่างต่อเนื่อง

5.2 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องคัดสรรครู อาจารย์ ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นแบบอย่างในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงให้นักศึกษา

5.3 องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องให้การสนับสนุน ด้านข้อมูลงบประมาณ และปัจจัยต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการจัดทำโครงการเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1. งานวิจัยภายในประเทศ

เจริญผล สุวรรณโชติ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาประสบการณ์วิชาชีพครู ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนฝึกสอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูใหญ่ในโรงเรียนฝึกสอนมักเข้าใจว่า หน้าที่ในการบริหารงานของครูใหญ่ คือ บริหารงานธุรการโรงเรียนไม่ใช่บริหารงานวิชาการ จึงไม่เห็นความจำเป็นของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. ทศนคติของครูใหญ่ต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มักจะเข้าใจว่าการที่นักศึกษาครูไปฝึกสอนนั้น เป็นการไปช่วยครูประจำการสอน หรือไปทดแทนครูที่ขาด ที่แท้จริงแล้วการฝึกฝนของนักศึกษาครู คือการเรียนภาคปฏิบัตินั่นเอง

3. ครูใหญ่บางโรงเรียนมีทัศนคติต่อการฝึกสอนว่า หากนักศึกษาเข้ามาสอนแล้วจะทำให้การเรียนของนักเรียนของตนอ่อนลงไป

4. ครูใหญ่ขาดความเข้าใจระบบการผลิตครู

เจริญผล สุวรรณโชติ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาในการฝึกสอน นำมาสรุปดังนี้

1. ด้านหัวหน้าฝ่ายฝึกสอน มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์
2. ด้านอาจารย์นิเทศก์ มีปัญหาคือ มีจำนวนไม่เพียงพอ มีประสบการณ์ในการนิเทศน้อย ไม่มีความรู้ในการนิเทศ ขาดการประสานงานกัน มีงานสอนอื่นด้วย และขาดการเพิ่มพูนความรู้
3. ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง มีไม่เพียงพอ คุณสมบัติไม่เหมาะสม ไม่เข้าใจนโยบายการฝึกสอน
4. ด้านนักศึกษาฝึกสอน มีปัญหาคือ ขาดสมรรถภาพในการเป็นครูปรับตัวได้ไม่ดี ได้รับการนิเทศน้อย เศรษฐกิจต่ำ ขาดเงินทุนในการฝึกสอน .

ในการสัมมนาหลังการฝึกสอนแต่ละครั้ง จะพบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพประสบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากมาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากตัวนักศึกษาเอง อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยครู ซึ่งอาจจะเป็นผลต่อสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ถ้าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีน้อย ก็อาจจะกระทบต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพน้อย นั่นคือ สมรรถภาพด้านการสอนน่าจะอยู่ในระดับดี ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพด้านการสอน

ปิยะชาติ แสงอรุณ (2526) ทำการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพพระยะก่อนฝึก ขณะฝึก และหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2526 ซึ่งวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 100 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ และสถิติ F-test ข้อค้นพบส่วนหนึ่งคือ ปัญหาที่พบมากที่สุดของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีดังนี้ ด้านการเตรียมการสอน มีปัญหาเรื่องกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบทเรียน และชั้นเรียน ด้านการเตรียมสื่อการสอน มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมสื่อ ด้านการเรียนการสอนมีปัญหาเรื่องการดำเนินการสอนให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ด้านปัญหาด้านนิสิตมีปัญหาระหว่างการปรับตัวของนิสิตให้เข้ากับนักเรียน และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน ด้านปัญหาด้านนักเรียนมีปัญหาระหว่างนักเรียนขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และด้านปัญหาการจัดเตรียมประสบการณ์ มีปัญหาเรื่องความรู้ด้านวิชาการของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังไม่พอ

เสริมพงษ์ หงส์พันธุ์ (2523) ได้ศึกษารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพตามความคาดหวังของผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีประชากรในการวิจัยเป็นผู้บริหาร และอาจารย์นิเทศก์ทุกคนในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ปฏิบัติงานหน้าที่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2523 จำนวนทั้งสิ้น 460 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับความคาดหวังของผู้บริหาร และอาจารย์นิเทศก์ในเรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอนาคต การวิเคราะห์ข้อมูลทำได้โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วรวบรวมแนวความคิดทั้งหมดของผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์ มาสร้างเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านนโยบาย จุดมุ่งหมาย ระยะเวลาการฝึก หน่วยงานที่รับผิดชอบ การกำหนดและสรรหาบุคลากร กิจกรรมและวิธีดำเนินงาน การวัดผลและประเมินผล และการจัดประสบการณ์วิชาชีพนั้น ไม่มีความแตกต่างกันในด้านนโยบาย ประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่องนักศึกษาวิชาเอกใดออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์ภาควิชานั้นต้องออกนิเทศ นักศึกษาทุกคนต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจตรงกัน ด้านจุดมุ่งหมาย ประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่องวิทยาลัยครูควรส่งเสริมให้อาจารย์นิเทศก์ได้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับการสอนในโรงเรียน แล้วนำมาพัฒนาการสอนในวิทยาลัย และนักศึกษาต้องได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองในเรื่องบุคลิกภาพและทัศนคติที่พร้อมจะเป็นครูได้ ด้านระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประชากรทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยในเรื่อง ให้มีระยะเวลาฝึก 18 สัปดาห์ฝึกเต็มเวลา สำหรับนักศึกษา ป.กศ.ชั้นสูง และระดับปริญญาตรี 4 ปี และฝึก 9 สัปดาห์ฝึกเต็มเวลา สำหรับระดับปริญญาตรี

สำเร็จ ประเสริฐสุข (2528) ได้ทำการวิเคราะห์การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันฝึกหัดครูในกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาสองส่วน ส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารของสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์จากการสำรวจประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นกลุ่มผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครู จำนวน 313 คน จากสถาบันฝึกหัดครูในกรุงเทพมหานคร 13 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามได้ใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันก็จะทำการทดสอบทีละคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ

ผลการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งเห็นว่าการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นงานสำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งของการฝึกหัดครู วิทยาลัยครู และคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีโครงสร้างการบริหารงานและระบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแตกต่างกัน แต่ทุกแห่งมีขั้นตอนและกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูคล้ายคลึงกัน คือ มีทั้งการจัดให้นิสิตนักศึกษาสังเกตสภาพการณ์จริงในโรงเรียน ฝึกเป็นผู้ช่วยครู ทดลองสอนและขั้นตอนการฝึกสอน วิทยาลัยครู และคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีระบบการประเมินผลจากประสบการณ์วิชาชีพครูแตกต่างกัน คือ วิทยาลัยครูใช้ระบบการประเมินผลแบบให้ผ่าน-ไม่ผ่าน โดยไม่มีค่าระดับคะแนน ส่วนครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ใช้ระบบการประเมินแบบให้เป็นเกรด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า สถาบันฝึกหัดครู เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นิสิตนักศึกษา ในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นครู และด้านการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านงานพัฒนาสังคมและชุมชนได้จัดให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติบ่อยมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ อันได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านงานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการและงานพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นครู ปรากฏว่าผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน มีเฉพาะด้านงานพัฒนาสังคมและชุมชนเพียงด้านเดียวเท่านั้นที่ผู้บริหารสถาบันฝึกหัดครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ค้นพบคือ นิสิตนักศึกษาบางส่วนไม่ตั้งใจฝึกประสบการณ์วิชาชีพเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ประสงค์จะออกไปประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษาแล้ว นอกจากนั้นสถาบันฝึกหัดครูส่วนใหญ่ขาดแคลนห้องปฏิบัติการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น ห้องปฏิบัติการหลักสูตร ห้องปฏิบัติการสอน ห้องฝึกทักษะการสอน ห้องบริการและผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

จำรัส บุญญนันต์ (2532) ศึกษาปัญหาในการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการใช้แหล่งวิทยาการในการเตรียมการสอนอันเนื่องมาจากความพร้อมของโรงเรียน

ยุพา บุญยะ (2522 : 82 - 85) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาชีพครูในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านโครงสร้างของหลักสูตรเป็นปัญหามากกว่าด้านการสอนของอาจารย์หญิง อาจารย์ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน และที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน ไม่พบความแตกต่างกันระหว่างความคิดเห็นของนักศึกษาชายและหญิง ยกเว้นด้านเนื้อหาของหลักสูตร นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความเห็นต่อปัญหาการเรียนการสอนวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน นักศึกษาระดับปริญญาตรี เห็นว่าปัญหาด้านโครงสร้างของหลักสูตรด้านเนื้อหาของหลักสูตร

และด้านอุปกรณ์การสอน เป็นปัญหามากกว่านักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง นักศึกษาทุกกลุ่มเห็นว่าเรื่องต่อไปนี้เป็นปัญหามากคือ การไม่สามารถเลือกเรียนวิชาเลือกการศึกษาได้ตามที่ต้องการ อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมาก อาจารย์เร่งสอนให้จบเนื้อหา และอาจารย์ไม่ค่อยใช้อุปกรณ์การสอน นักศึกษาเห็นว่าด้านต่อไปนี้เป็นปัญหามากกว่าอาจารย์ คือ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร ด้านวิธีสอน ด้านอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ปราโมทย์ ปทุมมาศ (2536 : 135 - 137) ศึกษาเรื่อง การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยครูพระนคร พบว่า อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์ผู้ควบคุมการทดลองสอน และนักศึกษามีความเห็นว่าการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นการศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม ขั้นทดลองสอนและขั้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป มีปัญหาระดับปานกลาง เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ผู้ควบคุมการทดลองสอน และนักศึกษา ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ทั้ง 3 ขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ระหว่างนักศึกษาแขนงช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างโลหะ และช่างออกแบบ - เขียนแบบ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันทั้ง 3 ขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างขั้นการศึกษาและมีส่วนร่วม ขั้นการทดลองสอน และขั้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ชวนพิศ ทองทวี (2527) ได้กล่าวถึงโครงการที่เสนอโดย ไรเออร์สัน (Ryerson) จากมหาวิทยาลัยไอโอวา (Central College) ชื่อโครงการ “The Experience Beginner : Innovation in Preservice Teacher Education” มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาหลังจากการเตรียมก่อนการฝึกสอนเต็มรูป 3 ขั้นตอนต่อเนื่องกันว่าจะมีความสำเร็จในการประกอบอาชีพครูเพียงใด เมื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพครู ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสังเกตโรงเรียนและ ชุมชน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการทดลองสอนโดยเน้นการฝึกใช้สื่อการสอน ประเมินการทำงาน และความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของนักศึกษาดังกล่าวนี้นี้ ประเมินจากการทำงาน และความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของนักศึกษาเอง และของผู้บริหาร โดยเทียบกับเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์โดยใช้แบบประเมินที่ประกอบด้วย รายการตรวจสอบการศึกษา สังเกตโรงเรียนและชุมชน และรายการตรวจสอบการช่วยงานครู ข้อค้นพบคือนักศึกษาจากโปรแกรมการทดลองมีคุณสมบัติส่วนใหญ่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเตรียมนักศึกษาก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปตามแนวคิดนี้จะได้ครูที่มีคุณสมบัติและความสามารถดีตั้งแต่เริ่มต้นทำงาน (Good Beginner)

เวย์ (Way. 1950) ได้ศึกษาถึงปัญหาของนักศึกษาครู และครูใหม่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการศึกษาของครูของวิทยาลัยครูรัฐแอปปาลาเชียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาถึงปัญหา และความยุ่งยากในการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและครูใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและครูใหม่มีปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการวางแผนการสอน เทคนิคการสอน การควบคุมดูแลกิจกรรม การปรับตัว มนุษยสัมพันธ์ การวัดผลสำหรับด้านส่วนตัว ได้แก่ ทักษะที่มีต่อวิชาชีพ และบุคลิกส่วนตัว ส่วนปัญหาที่นักศึกษาประสบในขณะที่ฝึกสอน ได้แก่ การควบคุมระเบียบวินัยนักเรียน การตั้งใจและการตอบสนองนักเรียน การจัดกิจกรรม ความรู้ในเนื้อหาวิชา วัสดุการสอน และวิธีดำเนินการสอน

ดิลลีย์ (Dilley. 1953) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาของกลุ่มนักศึกษาครูในสาขาประถมศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงการฝึกหัดครูในมหาวิทยาลัยอินเดียมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้า วิเคราะห์ปัญหาการสอนของนักศึกษาฝึกสอนสาขาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ฝึกสอนมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการสอน การปรับตัว ปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย แต่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่าเป็นปัญหามาก ได้แก่ การใช้เสียง การจัดชั้นเรียน และการเตรียมการสอน ปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ได้แก่ การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ความบกพร่องในเนื้อหาวิชา และการหาอุปกรณ์การสอน

โดยสรุปแล้ว ปัญหาฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากผลงานการวิจัยของต่างประเทศพบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการสอน เทคนิคการสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน วัสดุอุปกรณ์การสอน การควบคุมระเบียบวินัยของนักศึกษา การจัดชั้นเรียน การให้คำแนะนำแก่นักเรียน การวัดผลการเรียน การปรับตัว วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความสัมพันธ์กับอาจารย์พี่เลี้ยง และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูและศึกษานโยบายการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสำนักงานสถาบันราชภัฏ เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี และศึกษาสภาพการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การกำหนดขั้นตอนในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในขั้นตอนตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกหัดครู 5 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 17 คน และใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาในสาขาหลักสูตรและการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

1.3 เป็นอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

1.4 เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการร่วมโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับสถาบันอุดมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

1.5 เป็นครูดีเด่น ซึ่งได้รับการยกย่องจากต้นสังกัดในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และมีประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

จำนวนและสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสม
ของรูปแบบดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	52.94
หญิง	8	47.06
2. วุฒิ		
ปริญญาตรี	10	58.82
ปริญญาโท	5	29.41
ปริญญาเอก	2	11.77
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 10 ปี		
10 - 15 ปี	4	23.53
16 - 20 ปี	9	52.94
21 ปีขึ้นไป	4	23.53
4. ประสบการณ์ด้านการฝึกหัดครูและการจัดประสบการณ์		
วิชาชีพ		
อาจารย์ผู้สอนด้านหลักสูตรและการสอน	3	17.64
คณะกรรมการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบัน	3	17.64
อาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน	4	23.54
ผู้บริหารโรงเรียน	4	23.54
อาจารย์พี่เลี้ยง	3	17.64

จากตาราง 1 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญซึ่งตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีวุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 16 - 20 ปี มีประสบการณ์ด้านการฝึกหัดครูและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเป็นผู้สอนด้านหลักสูตรและการสอน คณะกรรมการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์พี่เลี้ยง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

2. ประชากรในขั้นตอนการตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบการจัด
 ประสพการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประกอบด้วย คณะกรรมการจัดประสพการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง รวม
 220 คน แล้วทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนร้อยละ 80 ของประชากร
 ทั้งหมด ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในขั้นตอนการตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของ
 รูปแบบการจัดประสพการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏ
 สุราษฎร์ธานี

สถานภาพ	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ได้คืน	
			จำนวน	ร้อยละ
- คณะกรรมการจัดประสพการณ์ วิชาชีพครู	60	48	45	93.74
- อาจารย์นิเทศก์	40	32	30	93.75
- อาจารย์พี่เลี้ยง	120	96	96	100
	220	176	171	97.16

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบการจัดประสพการณ์
 วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีคณะกรรมการจัด
 ประสพการณ์วิชาชีพครู จำนวนประชากร 60 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถาม 48 คน
 ได้แบบสอบถามคืนจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 93.74 อาจารย์นิเทศก์ จำนวนประชากร 40 คน
 จำนวนกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถาม 32 คน ได้แบบสอบถามคืนจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ
 93.75 อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวนประชากร 120 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถาม 96 คน ได้
 แบบสอบถามคืนจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 100

จำนวนและสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	70	40.93
หญิง	101	59.07
2. วุฒิ		
ปริญญาตรี	90	52.63
ปริญญาโท	79	46.20
ปริญญาเอก	2	1.17
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 10 ปี	36	21.05
10 - 15 ปี	42	24.56
16 - 20 ปี	64	37.43
21 ปีขึ้นไป	29	16.96
4. หน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู		
คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	45	26.32
อาจารย์นิเทศก์	30	17.54
อาจารย์พี่เลี้ยง	96	56.14

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ที่จะนำรูปแบบไปปฏิบัติมีจำนวนทั้งหมด 171 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีวุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 16 – 20 ปี หน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง รองลงมาเป็นคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และอาจารย์นิเทศก์ ตามลำดับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และศึกษานโยบายการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาของสำนักงานสถาบันราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบจำลองการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา ซึ่งมีโครงสร้างของรูปแบบดังนี้

โครงสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

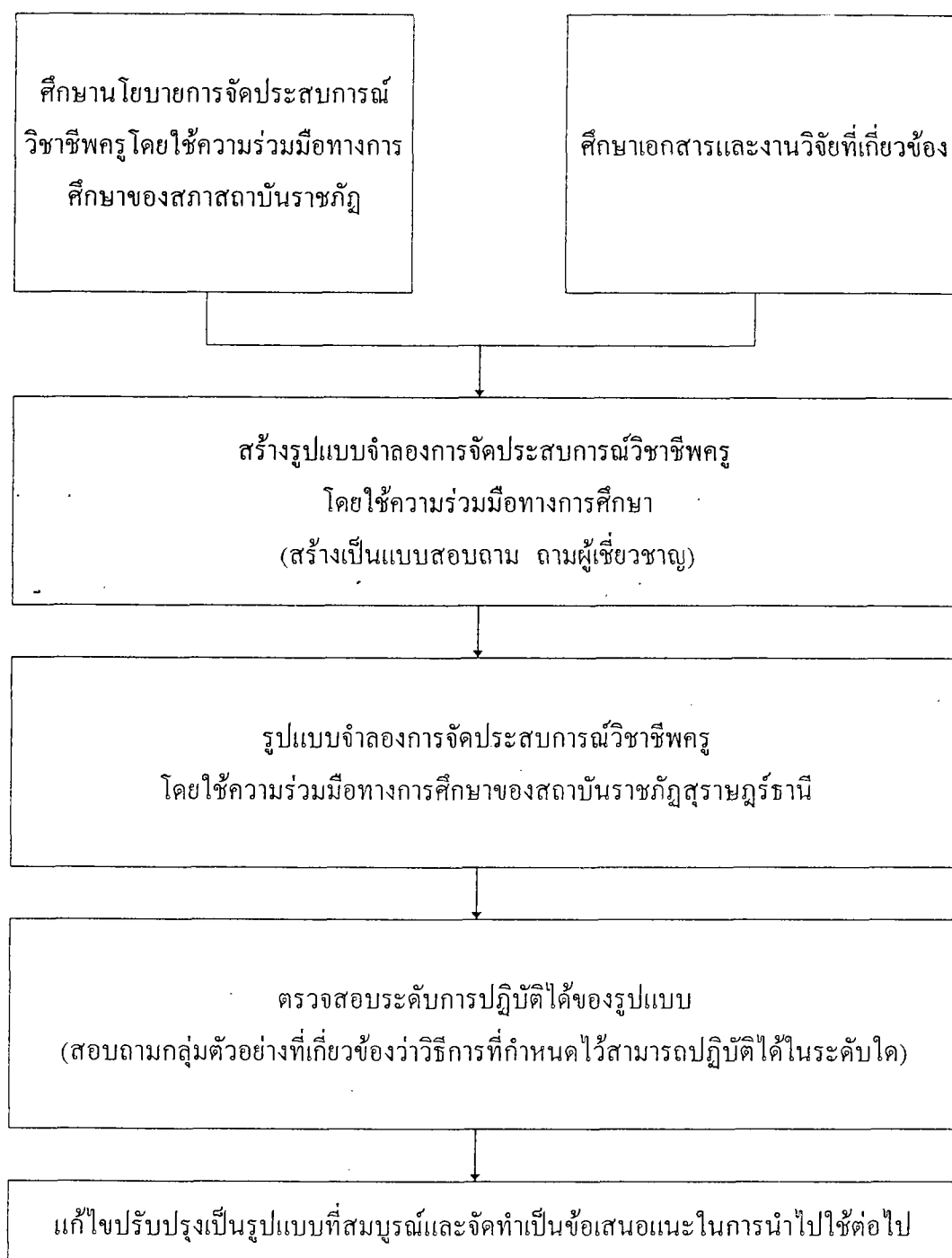
1. หลักการและแนวคิด
2. วัตถุประสงค์
3. การจัดดำเนินงาน
 - 3.1 การเตรียมการก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 - 3.2 การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน
 - 3.3 การปฏิบัติการสอน
 - 3.4 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู
 - 3.5 การประเมินผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
4. บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 4.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 4.2 อาจารย์พี่เลี้ยง
 - 4.3 อาจารย์นิเทศก์
5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบจำลองที่กำหนดขึ้นจากขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกหัดครูเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจำลองที่ร่างขึ้นแล้วนำข้อที่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์มากไปพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบโดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น ผู้ปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี คือ คณะกรรมการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง ว่าเป็นรูปแบบและวิธีการที่สามารถ ปฏิบัติได้ในระดับใด

ขั้นตอนที่ 5 แก้ไขปรับปรุงเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ และเหมาะสม เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ต่อไป

ลำดับขั้นตอนการวิจัย สามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 ลำดับขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ในขั้นสร้างรูปแบบได้แก่ แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และนโยบายการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา

1.2 สร้างข้อคำถามตามกรอบความคิด 5 ด้าน คือ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ การจัดดำเนินงาน บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และ การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

1.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเข้าใจ ด้านการวิจัย และการฝึกหัดครูจำนวน 4 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และประเด็นข้อคำถาม ซึ่งเป็นการหาความเชื่อมั่นเชิงประจักษ์ (Face Validity)

1.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบ ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ

ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ถามอาจารย์ผู้สอนด้านหลักสูตรและการสอน คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์พี่เลี้ยง ตามกรอบความคิด 5 ด้าน คือ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ การจัดดำเนินงาน บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการสร้างความร่วมมือของการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักของข้อคำถามคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นการสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บโดยประสานงานติดต่อผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองเป็นเบื้องต้น หลังจากนั้นได้จัดส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ และส่งกลับคืนมาทางไปรษณีย์ส่วนหนึ่ง จัดเก็บด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนการตรวจสอบระดับปฏิบัติได้ของรูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และขอความร่วมมือให้สถาบันออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องอีกส่วนหนึ่งด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากรูปแบบจำลองของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00	แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น

ผู้วิจัยคัดเลือกข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป เพื่อสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติได้เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติต่อไปและเพิ่มข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่านำไปปฏิบัติได้มากและมากที่สุดเป็นเกณฑ์ในการกำหนดสาระในรูปแบบแต่ละด้าน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติได้ ผู้วิจัย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยสรุปผลการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00	แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ำนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ำนำไปปฏิบัติได้มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ำนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ำนำไปปฏิบัติได้น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ำนำไปปฏิบัติไม่ได้

ผู้วิจัยคัดเลือกข้อที่กลุ่มตัวอย่างผู้ปฏิบัติเห็นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการนำไปกำหนดเป็นเนื้อหาสาระของรูปแบบต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (Ferguson. 1981 : 49)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (Ferguson. 1981 : 68)

2. สถิติที่ใช้ในการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าความสอดคล้องภายในสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) (Cronbach. 1971 : 161)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 1 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดังแสดงในตาราง 4 - 9

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านหลักการและแนวคิด

หลักการและแนวคิด	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาควรมุ่งเน้นการออกไปอยู่ที่โรงเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์ในสถานที่จริง	4.21	0.62
2. นักศึกษาควรจัดทำโครงการศึกษาสภาพชุมชนตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา	4.02	0.79
3. คัดเลือกครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสอน ซึ่งได้รับคัดเลือกเป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่น เพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้กับนักศึกษา	4.16	0.83
4. ควรแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงให้เป็นอาจารย์พิเศษของสถาบันราชภัฏและมีค่าตอบแทนตามความเหมาะสม	3.96	1.00
5. จัดระบบสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ร่วมมือกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	3.84	0.93
6. จัดสัมมนาผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทั้งในสถาบันราชภัฏและโรงเรียนเพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	3.74	0.66
7. ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพด้านต่าง ๆ เช่นระบบการนิเทศ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล	3.68	0.69
ค่าเฉลี่ยรวม	3.94	0.78

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านหลักการและแนวคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
1. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รับผิดชอบภาระงานครู และพัฒนาบุคลิกภาพในสถานการณ์จริง	4.02	0.95
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ครูภายใต้การนิเทศแนะนำ และถ่ายทอดคุณสมบัติในการเป็นครู จากอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งเป็นครูต้นแบบที่ได้รับการเลือกสรรแล้ว	4.28	0.89
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ศึกษาสภาพชุมชนตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่างแท้จริง	3.96	0.94
ค่าเฉลี่ยรวม	4.08	0.92

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านวัตถุประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีด้านการจัดดำเนินงาน

การจัดดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
1. บทบาทของสถาบันในการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู		
1.1 พิจารณาเลือกสรรสถานศึกษาจำนวนหนึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายตามความพร้อมและความสมัครใจของสถานศึกษา	3.52	0.75
1.2 จัดประชุมสัมมนา สร้างความเข้าใจเบื้องต้นร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่นเกี่ยวกับความร่วมมือทางการศึกษา	3.68	0.86
1.3 แต่งตั้งครูซึ่งโรงเรียนคัดเลือกจากครูในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสอนให้เป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา	4.04	0.83
1.4 จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยงอย่างสม่ำเสมอและกำหนดค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม	3.82	0.72
1.5 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสถาบันและโรงเรียนเพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน	3.93	0.56
1.6 สถาบันและโรงเรียนจัดประชุมบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานและจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.72	0.71
1.7 จัดสัมมนาอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปแบบความร่วมมือทางการศึกษา	3.85	0.83
1.8 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	3.97	0.96
ค่าเฉลี่ยรวม	3.82	0.71

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
2. การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน		
2.1 โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษา และมอบหมายงานให้ อาจารย์พี่เลี้ยง	3.64	0.74
2.2 ให้นักศึกษา ศึกษาข้อมูลด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภายใต้การแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง	3.72	0.63
2.3 โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วย อาจารย์พี่เลี้ยงในงานด้านธุรการ ชั้นเรียน และงานด้าน สนับสนุนการเรียนการสอน	3.84	0.72
2.4 ให้นักศึกษา ศึกษาพฤติกรรมทั่วไปของนักเรียนในด้าน พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมด้านสังคม พฤติกรรมด้าน เศรษฐกิจ และพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย	3.92	0.79
2.5 ให้นักศึกษาสังเกตการจัดชั้นเรียน รูปแบบและวิธีสอน การออกแบบกิจกรรมและการใช้สื่อการเรียนการสอนของ อาจารย์พี่เลี้ยงหรือชั้นเรียนอื่น ๆ ตามที่อาจารย์พี่เลี้ยง กำหนด	3.86	0.88
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	0.64
3. การปฏิบัติการสอน		
3.1 ให้นักศึกษาฝึกทักษะในการนำหลักสูตรสู่การสอน เช่น ฝึกการเขียนแผนการสอน หรือโครงการสอน และ แผนการสอนภายใต้การแนะนำและตรวจแก้ไขโดย อาจารย์พี่เลี้ยง	4.06	0.83
3.2 อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศการสอนตลอดเวลาของการสอนใน ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้		
1) การจัดเตรียมสถานการณ์การเรียนการสอนให้พร้อม ก่อนที่จะทำการสอน	3.96	0.99
2) การนำเข้าสู่บทเรียน	3.87	0.67
3) การใช้เทคนิควิธีสอน และการนำเสนอเนื้อหา	3.94	0.65
4) การลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.76	0.91

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
5) ทักษะในการพูด และกิริยาท่าทางในการสื่อความหมาย	3.98	0.75
6) การให้นักเรียนมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน	4.06	0.79
7) การจัดและเตรียมสถานการณ์การเรียนการสอนให้ดำเนินการไปด้วยดี	3.82	0.74
8) การพัฒนานุคลิกภาพ และคุณลักษณะความเป็นครู	4.09	0.78
3.3 การเขียนอนุทินประจำวัน เพื่อบันทึกประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	3.76	0.97
ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	0.80
4. การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู		
อาจารย์ที่เลี้ยงกำกับให้นักศึกษาปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้		
4.1 นักศึกษابันทักเวลาเรียน ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.84	0.93
4.2 นักศึกษابันทักผลการเรียนของนักเรียนในระเบียบนสะสมอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง	3.73	0.88
4.3 นักศึกษาจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน	3.68	0.79
4.4 นักศึกษาจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนในระเบียบนสะสม	3.72	0.93
4.5 นักศึกษาจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนตามความจำเป็น	3.81	0.87
4.6 นักศึกษาให้คำแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องการเรียน	3.86	0.96
4.7 นักศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย	3.84	0.87
4.8 นักศึกษาอบรมจริยธรรม และแนวทางในการพัฒนาตนแก่นักเรียน	3.86	0.98
4.9 นักศึกษาสำรวจข้อมูล เยี่ยมเยียน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.89	0.97
4.10 ให้นักศึกษาเสนอ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา	3.76	0.95
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	0.91

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
5. การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู		
5.1 สถาบันและโรงเรียนร่วมกันกำหนดแนวทางการประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.68	0.81
5.2 ประเด็นการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย		
1) การเตรียมการสอน	3.72	0.76
2) การปฏิบัติการสอน	3.78	0.73
3) การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	3.69	0.82
4) งานกิจกรรมนักเรียน	3.53	0.75
5) งานความสัมพันธ์กับชุมชน	3.94	0.69
6) คุณลักษณะและพฤติกรรม	3.76	0.76
5.3 โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษา	3.82	0.81
5.4 ในกรณีมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันและโรงเรียน จะหารือร่วมกัน	3.72	0.69
ค่าเฉลี่ยรวม	3.82	0.80
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.73	0.75

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้
ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดดำเนินงาน โดยรวมอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และรายข้อแล้ว ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
ทุกด้านและทุกข้อ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ผู้บริหารโรงเรียน		
1.1 นำเสนอความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แก่คณะครู อาจารย์ในที่ประชุมของโรงเรียน และชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครู อาจารย์ ทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา	3.62	0.71
1.2 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักกับคณะครู อาจารย์ ในโรงเรียน	3.64	0.78
1.3 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาในวันแรกที่มาโรงเรียนและให้พบกับอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน	3.82	0.73
1.4 ให้นักศึกษา ได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครู อาจารย์บ้างตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร	3.68	0.76
1.5 กำกับ ดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาทำแผนการสอนและทำหน้าที่ครูอย่างเหมาะสม	3.74	0.89
1.6 คัดเลือกครู อาจารย์ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำหน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนทำความเข้าใจถึงบทบาทสำคัญของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.96	0.86
ค่าเฉลี่ยรวม	3.74	0.78
2. อาจารย์พี่เลี้ยง		
2.1 ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาครู ในการปฏิบัติงานด้านการสอน กิจกรรมการเรียน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	3.94	0.82
2.2 ให้การช่วยเหลือแก่นักศึกษาครู ทั้งในเรื่องวิชาการ การสอน การดำรงชีวิตที่สงบสุข และอื่น ๆ ที่ครูปฏิบัติต่อศิษย์	3.76	0.79
2.3 พัฒนาด้าน คุณลักษณะ สมรรถภาพในการสอนและงานในหน้าที่ครูให้แก่นักศึกษา	3.84	0.68

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
2.4 ปรึกษาร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากสถาบันเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู	3.68	0.72
2.5 ตรวจแผนการสอน และให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษา และเขียนข้อเสนอแนะลงในแผนการสอนของนักศึกษาแต่ละแผนด้วย	3.72	0.74
2.6 ประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละคนเพื่อนำเสนอผู้บริหารโรงเรียน	3.82	0.89
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	0.77
3. อาจารย์นิเทศก์		
3.1 ประเมินทัศนศึกษา ก่อนส่งไปประจำโรงเรียน	3.64	0.76
3.2 ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ครู	3.72	0.73
3.3 ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน วิธีสอนต่าง ๆ แนะนำแหล่งอุปกรณ์การสอนและคู่มือการสอนแก่นักศึกษา	3.80	0.97
3.4 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของนักศึกษาครู ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง เช่น การตรวจบันทึกการสอน ปรึกษาร่วมกับโรงเรียนเกี่ยวกับแผนการสอนและโครงการสอน	3.86	0.71
3.5 สัมมนานักศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทิน	3.72	0.91
3.6 ให้ข้อเสนอแนะ ประสานงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับสถาบัน	3.84	0.89
ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	0.79
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.76	0.82

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อแล้ว ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้านและทุกข้อ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญ (N = 17)	
	$\bar{X}$	S.D.
1. สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือและพัฒนาบุคลากร ในโครงการอย่างต่อเนื่อง	3.96	0.85
2. โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องคัดสรรครู อาจารย์ ที่มีความรู้ความสามารถเป็นแบบอย่างในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา	4.12	0.90
3. องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องให้การสนับสนุนด้านข้อมูล งบประมาณ และปัจจัยต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการจัดทำโครงการเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น	3.86	0.68
ค่าเฉลี่ยรวม	3.98	0.81

จากตาราง 8 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการสร้างความร่วมมือทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 9 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ความคิดเห็นเพิ่มเติม	ความถี่
1. หลักการและแนวคิด	
1.1 สถาบันให้สิทธิพิเศษแก่ผู้บริหารและอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่าย เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนและวิชาชีพ ซึ่งสถาบันจัดขึ้นอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง	5
1.2 ให้กรรมการข้าราชการครู นับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียน ร่วมกับสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณงานในแฟ้มสะสมงาน	3
2. วัตถุประสงค์	
2.1 เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน	3
2.2 เพื่อให้สถาบันผู้ใช้ครูมีส่วนร่วมในการผลิตครูตามแนวทางการปฏิรูป การฝึกหัดครู	2
3. การจัดดำเนินงาน	
3.1 การเลือกสรรโรงเรียนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือควรพิจารณาจาก โรงเรียนที่ได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่ต้นสังกัดกำหนด	4
4. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	
4.1 ควรให้ผู้บริหารโรงเรียนตัดสินใจผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูตามข้อเสนอของอาจารย์พี่เลี้ยง	6
4.2 อาจารย์พี่เลี้ยงควรกำหนดให้นักศึกษาจัดทำแฟ้มสะสมงานและ ตรวจสอบให้เป็นปัจจุบัน	3
5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา	
5.1 จัดประชุมสัมมนา เพื่อประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง	4
5.2 จัดตั้งองค์กรเครือข่ายในรูปคณะกรรมการ สมาคมหรือชมรม เพื่อทำ หน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาวิชาชีพครูในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	2

จากตาราง 9 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักการและแนวคิด ให้สถาบันให้สิทธิพิเศษแก่ผู้บริหารและอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่าย เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนและวิชาชีพ ซึ่งสถาบันจัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และเสนอให้คณะกรรมการข้าราชการครู นับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนร่วมกับสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณงานในเพิ่มสะสมงาน
2. ด้านวัตถุประสงค์ ควรพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน และเพื่อให้สถาบันผู้ใช้ครูมีส่วนร่วมในการผลิตครูตามแนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครู
3. การจัดดำเนินงาน ควรเลือกสรรโรงเรียนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือ โดยพิจารณาจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่ต้นสังกัดของสถาบันนั้น ๆ กำหนด
4. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรให้ผู้บริหารโรงเรียนตัดสินใจผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อเสนอของอาจารย์พี่เลี้ยงและให้อาจารย์พี่เลี้ยงกำหนดให้นักศึกษาจัดทำเพิ่มสะสมงานและตรวจสอบให้เป็นปัจจุบัน
5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา ควรจัดประชุม สัมมนา เพื่อประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และควรจัดตั้งองค์กรเครือข่ายในรูปคณะกรรมการสมาคมหรือชมรม เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาวิชาชีพครูในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดังแสดงในตาราง 10 - 14

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของคณะกรรมการ
จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำรูปแบบการ
จัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ด้านหลักการและแนวคิดไปปฏิบัติ

หลักการและแนวคิด	คณะ กรรมการ (N = 45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N = 30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N = 96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N = 171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ควรมุ่งเน้นการออกไปอยู่ที่โรงเรียนเพื่อ ฝึกประสบการณ์ในสถานที่จริง	3.82	0.85	3.97	0.64	3.79	0.69	3.86	0.73
2. นักศึกษาควรจัดทำโครงการศึกษาสภาพ ชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ โรงเรียนตั้งอยู่โดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็นที่ ปรึกษา	3.55	0.74	3.61	0.92	3.56	0.72	3.57	0.79
3. คัดเลือกครูในโรงเรียนประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสอน ซึ่งได้รับคัดเลือกเป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่น เพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้กับนักศึกษา	3.62	0.84	3.71	0.76	3.84	0.83	3.72	0.81
4. ควรแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงให้เป็นอาจารย์พิเศษ ของสถาบันราชภัฏและมีค่าตอบแทนตาม ความเหมาะสม	3.55	0.75	3.51	0.78	3.54	0.81	3.53	0.78
5. จัดระบบสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ร่วมมือกัน ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	3.68	0.92	3.59	0.84	3.61	0.86	3.63	0.87
6. จัดสัมมนาผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทั้งในสถาบันราชภัฏและโรงเรียนเพื่อ วางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติงาน ร่วมกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	3.81	0.91	3.64	0.76	3.62	0.82	3.69	0.83
7. สถาบันให้สิทธิพิเศษแก่ผู้บริหารและอาจารย์ พี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาคนและวิชาชีพซึ่งสถาบันจัดขึ้น อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	3.92	0.64	3.98	0.65	4.02	0.79	3.97	0.69

ตาราง 10 (ต่อ)

หลักการและแนวคิด	คณะ กรรมการ (N = 45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N = 30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N = 96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N = 171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8. เสนอให้คณะกรรมการข้าราชการครู นับ ปริมาณงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของโรงเรียนกับสถาบันราชภัฏเป็นส่วนหนึ่ง ของปริมาณงานในแฟ้มสะสมงาน	3.82	0.73	3.86	0.69	3.85	0.67	3.85	0.69
9. ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการจัด ประสบการณ์วิชาชีพด้านต่าง ๆ เช่น ระบบ การนิเทศ การพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนและกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนา ระบบการวัดผลและประเมินผล	3.82	0.64	3.86	0.72	3.85	0.72	3.85	0.70
ค่าเฉลี่ยรวม	3.73	0.78	3.74	0.75	3.74	0.76	3.74	0.76

จากตาราง 10 แสดงว่าคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และ
อาจารย์พี่เลี้ยง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการ
ศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านหลักการและแนวคิด โดยรวมสามารถนำไปปฏิบัติได้ใน
ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วทุกกลุ่มเห็นว่าอยู่ในระดับที่น่าไปปฏิบัติได้มากทุกข้อ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการ
จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำรูปแบบการ
จัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ด้านวัตถุประสงค์ไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รับผิดชอบภาระงานครู และพัฒนาบุคลิกภาพ ในสถานการณจริง	3.92	0.62	3.86	0.73	3.89	0.69	3.89	0.68
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ครูภายใต้การ นิเทศ แนะนำ และถ่ายทอดคุณสมบัติในการ เป็นครู จากอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งเป็นครูต้นแบบที่ได้ รับการเลือกสรรแล้ว	4.02	0.67	4.09	0.61	4.08	0.72	4.06	0.66
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ศึกษาสภาพชุมชนตลอดจน วิถี ชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่าง แท้จริง	3.52	0.78	3.51	0.91	3.63	0.96	3.55	0.88
4. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรในโรงเรียน เครือข่ายร่วมกัน	3.58	0.81	3.61	0.72	3.62	0.63	3.60	0.72
5. เพื่อให้สถาบันฯ ผู้ใช้ครูมีส่วนร่วมในการผลิตครู ตามแนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครู	3.72	0.72	3.96	0.74	3.84	0.81	3.84	0.75
ค่าเฉลี่ยรวม	3.75	0.72	3.80	0.74	3.81	0.76	3.78	0.73

จากตาราง 11 แสดงว่า คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และ
อาจารย์พี่เลี้ยง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการ
ศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านวัตถุประสงค์โดยรวมสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมาก
และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วทุกกลุ่มเห็นว่าอยู่ในระดับที่น่าไปปฏิบัติได้มากทุกข้อ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของคณะกรรมการ
จัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำรูปแบบการ
จัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ด้านการจัดดำเนินงานไปปฏิบัติ

การจัดดำเนินงาน	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. บทบาทของสถาบันในการเตรียมการก่อนการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู								
1.1 พิจารณาเลือกสรรสถานศึกษาจำนวนหนึ่ง เป็นโรงเรียนเครือข่ายตามความพร้อมและ ความสมัครใจของสถานศึกษาโดยพิจารณา จากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์ มาตรฐานตามที่ต้นสังกัดของโรงเรียนนั้น กำหนด	3.82	0.81	3.76	0.69	3.81	0.78	3.79	0.76
1.2 จัดประชุมสัมมนา สร้างความเข้าใจเบื้องต้น ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่น เกี่ยวกับความร่วมมือทางการศึกษา	3.79	0.63	3.97	0.71	4.18	0.73	3.98	0.69
1.3 แต่งตั้งครูซึ่งโรงเรียนคัดเลือกจากครูใน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสอน ให้เป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่น เพื่อเป็น อาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา	4.02	0.68	4.14	0.72	4.52	0.69	4.22	0.69
1.4 จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยง อย่างสม่ำเสมอและกำหนดค่าตอบแทน ให้ตามความเหมาะสม	3.62	0.72	3.94	0.69	3.83	0.81	3.79	0.74
1.5 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสถาบัน และโรงเรียน เพื่อวางแผนและกำหนด แนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน	3.71	0.82	3.76	0.75	3.75	0.79	3.74	0.78
1.6 สถาบันและโรงเรียนจัดประชุมบุคลากรฝ่าย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันเพื่อจัดทำแนว การดำเนินงานและจัดทำคู่มือการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู	3.58	0.61	3.72	0.78	3.71	0.81	3.67	0.73

ตาราง 12 (ต่อ)

การจัดดำเนินงาน	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.7 จัดสัมมนาอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการ ดำเนินงาน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปแบบความ ร่วมมือทางการศึกษา	3.82	0.69	3.81	0.71	3.80	0.69	3.81	0.69
1.8 จัดปฐมนิเทศนักศึกษา เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา และ ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	3.83	0.67	3.84	0.68	3.81	0.72	3.82	0.69
ค่าเฉลี่ยรวม	3.77	0.70	3.86	0.71	3.92	0.75	3.85	0.72
2. การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน								
2.1 โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษาและมอบหมาย งานให้อาจารย์พี่เลี้ยง	3.69	0.62	3.72	0.73	3.58	0.84	3.66	0.73
2.2 ให้นักศึกษา ศึกษาข้อมูลด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนภายใต้การ แนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง	3.61	0.64	3.62	0.72	3.64	0.81	3.62	0.72
2.3 โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติงานเป็น ผู้ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงในงานด้านธุรการชั้น เรียนและงานด้านสนับสนุนการเรียนการสอน	3.62	0.79	3.50	0.64	3.52	0.82	3.54	0.75
2.4 ให้นักศึกษา ศึกษาพฤติกรรมทั่วไปของ นักเรียนในด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรม ด้านสังคม พฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ และ พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย	3.74	0.84	3.65	0.92	3.71	0.94	3.70	0.90
2.5 ให้นักศึกษาสังเกตการจัดชั้นเรียน รูปแบบและ วิธีสอน การออกแบบกิจกรรมและการใช้สื่อ การเรียนการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงหรือ ชั้นเรียนอื่น ๆ ตามที่อาจารย์พี่เลี้ยงกำหนด	3.96	0.81	3.62	0.84	3.78	0.69	3.78	0.78
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.74	3.62	0.77	3.64	0.82	3.66	0.77

ตาราง 12 (ต่อ)

การจัดดำเนินงาน	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3. การปฏิบัติการสอน								
3.1 ให้นักศึกษาฝึกทักษะในการนำหลักสูตรสู่การ สอน เช่น ฝึกการเขียนแผนการสอน หรือ โครงการสอน และแผนการสอนภายใต้การ แนะนำและตรวจแก้ไขโดยอาจารย์พี่เลี้ยง	3.80	0.69	3.83	0.72	3.81	0.72	3.81	0.73
3.2 อาจารย์พี่เลี้ยง นิเทศการสอนตลอดเวลาของ การสอนในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้								
1) การจัดเตรียมสถานการณ์การเรียนรู้ การสอนให้พร้อมก่อนที่จะทำการสอน	3.94	0.79	3.63	0.68	3.83	0.68	3.80	0.75
2) การนำเข้าสู่บทเรียน	3.76	0.71	3.69	0.83	3.86	0.83	3.77	0.83
3) การใช้เทคนิควิธีสอนและการนำเสนอ เนื้อหา	3.56	0.83	3.60	0.76	3.52	0.76	3.56	0.72
4) การลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน	3.61	0.91	3.54	0.74	3.63	0.74	3.59	0.82
5) ทักษะในการพูด และกิริยาท่าทางในการสื่อ ความหมาย	3.90	0.79	3.61	0.92	3.62	0.92	3.71	0.58
6) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมและการจัดกิจ- กรรมเพื่อส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน	3.92	0.64	3.95	0.83	3.98	0.83	3.95	0.72
7) การจัดและเตรียมสถานการณ์การเรียนรู้ การสอนให้ดำเนินการไปด้วยดี	3.64	0.83	3.50	0.94	3.62	0.94	3.58	0.83
8) การพัฒนาบุคลิกภาพ และคุณลักษณะ ความเป็นครู	3.65	0.72	3.62	0.81	3.65	0.81	3.64	0.81
3.3 การเขียนอนุทินประจำวัน เพื่อบันทึก ประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครู	3.64	0.91	3.58	0.73	3.84	0.73	3.68	0.78
ค่าเฉลี่ยรวม	3.74	0.78	3.65	0.79	3.73	0.80	3.70	0.75

ตาราง 12 (ต่อ)

การจัดดำเนินงาน	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=171)	
	X	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4. การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู								
อาจารย์พี่เลี้ยงกำกับให้นักศึกษาปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้								
4.1 นักศึกษابันทักเวลาเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.58	0.93	3.55	0.82	3.62	0.78	3.58	0.74
4.2 นักศึกษابันทักผลการเรียนของนักเรียน ในระเบียบสะสมอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง	3.71	0.84	3.72	0.69	3.62	0.83	3.68	0.78
4.3 นักศึกษาจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน	3.84	0.69	3.92	0.78	3.53	0.84	3.77	0.77
4.4 นักศึกษาจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนใน ระเบียบสะสม	3.51	0.73	3.58	0.83	3.85	0.62	3.64	0.72
4.5 นักศึกษาจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน ตามความจำเป็น	3.81	0.84	3.72	0.72	3.69	0.72	3.74	0.76
4.6 นักศึกษาให้คำแนะนำนักเรียนที่มีปัญหา เรื่องการเรียน	3.51	0.68	3.68	0.75	3.69	0.94	3.62	0.79
4.7 นักศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียน ตามกระบวนการประชาธิปไตย	3.56	0.78	3.59	0.79	3.53	0.53	3.56	0.70
4.8 นักศึกษาอบรมจริยธรรม และแนวทางในการ พัฒนาตนเองแก่นักเรียน	3.65	0.81	3.67	0.69	3.63	0.64	3.65	0.71
4.9 นักศึกษาสำรวจข้อมูล เยี่ยมเยียน และเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.62	0.73	3.50	0.86	3.63	0.92	3.58	0.83
4.10 ให้นักศึกษาเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องกับการ แก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีผู้นำ ในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา	3.83	0.69	3.76	0.73	3.50	0.84	3.69	0.75
ค่าเฉลี่ยรวม	3.66	0.77	3.67	0.76	3.62	0.76	3.65	0.75
5. การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู								
5.1 สถาบันและโรงเรียนร่วมกันกำหนดแนวทางการ ประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.64	0.78	3.68	0.86	3.83	0.71	3.65	0.78

ตาราง 12 (ต่อ)

การจัดดำเนินงาน	คณะกรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5.2 ประเด็นการประเมินผลการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ประกอบด้วย								
1) การเตรียมการสอน	3.69	0.73	3.82	0.79	3.75	0.83	3.75	0.83
2) การปฏิบัติการสอน	3.72	0.81	3.81	0.73	3.86	0.92	3.79	0.92
3) การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	3.89	0.69	3.87	0.78	3.69	0.85	3.81	0.85
4) งานกิจกรรมนักเรียน	3.76	0.73	3.69	0.67	3.73	0.87	3.72	0.87
5) งานความสัมพันธ์กับชุมชน	3.58	0.82	3.62	0.84	3.86	0.89	3.68	0.89
6) คุณลักษณะและพฤติกรรม	3.62	0.91	3.68	0.87	3.72	0.81	3.67	0.81
5.3 โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินผลการประเมินการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา	3.86	0.92	3.79	0.88	3.94	0.79	3.86	0.79
5.4 ในกรณีมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันและโรงเรียนจะหารือร่วมกัน	3.74	0.68	3.92	0.91	3.76	0.76	3.80	0.76
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.78	3.76	0.81	3.79	0.82	3.75	0.80
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.72	0.76	3.71	0.77	3.74	0.79	3.72	0.76

จากตาราง 12 แสดงว่า คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดดำเนินงาน โดยรวมสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ทุกกลุ่มเห็นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นว่า สามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ ข้อ 1.3 แต่งตั้งครูซึ่งโรงเรียนคัดเลือกจากครูในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสอนให้เป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา ซึ่งอาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.69)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการจัด
 ประสพการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำรูปแบบการจัด
 ประสพการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ด้านบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N = 171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ผู้บริหารโรงเรียน								
1.1 นำเสนอความสำคัญของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู แก่คณะครู อาจารย์ในที่ประชุมของ โรงเรียน และชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครู อาจารย์ ทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกประสบ การณ์วิชาชีพของนักศึกษา	3.91	0.63	3.94	0.71	3.92	0.79	3.92	0.71
1.2 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทำความ รู้จักกับคณะครูอาจารย์ในโรงเรียน	3.63	0.78	3.65	0.74	3.61	0.82	3.63	0.78
1.3 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาในวันแรกที่มาโรงเรียน และให้พบกับอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน	3.65	0.81	3.60	0.69	3.63	0.74	3.62	0.74
1.4 ให้นักศึกษาได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครู อาจารย์บ้าง ตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร	3.79	0.72	3.76	0.64	3.78	0.82	3.77	0.72
1.5 กำกับ ดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาทำแผน การสอนและทำหน้าที่ครูอย่างเหมาะสม	3.63	0.83	3.69	0.81	3.71	0.67	3.67	0.77
1.6 คัดเลือกครูอาจารย์ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทำหน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนทำความ เข้าใจกับอาจารย์พี่เลี้ยงถึงบทบาทสำคัญของ อาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู	3.92	0.71	3.81	0.68	3.87	0.73	3.73	0.71
1.7 ตัดสินผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษาตามข้อเสนอของ อาจารย์พี่เลี้ยง	3.78	0.73	3.79	0.82	3.77	0.91	3.91	0.82
ค่าเฉลี่ยรวม	3.75	0.74	3.74	0.72	3.75	0.78	3.75	0.75

ตาราง 13 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N = 171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
2. อาจารย์พี่เลี้ยง								
2.1 ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาคู ในการ ปฏิบัติงานด้านการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ครู	3.82	0.72	3.83	0.69	3.76	0.73	3.80	0.71
2.2 ให้การช่วยเหลือนักศึกษาคู ทั้งในเรื่อง วิชาการ การสอน การดำรงชีวิตที่สงบสุข และอื่น ๆ ที่ครูปฏิบัติต่อศิษย์	3.57	0.81	3.52	0.79	3.53	0.69	3.54	0.76
2.3 พัฒนาด้านคุณลักษณะ สมรรถภาพใน การสอนและงานในหน้าที่ครูให้นักศึกษา	3.78	0.71	3.76	0.82	3.72	0.91	3.75	0.81
2.4 ปรึกษาหารือร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากสถาบัน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ นักศึกษาคู	3.58	0.64	3.59	0.71	3.52	0.69	3.56	0.68
2.5 ตรวจแผนการสอน และให้ข้อเสนอแนะแก่นัก ศึกษาและเขียนข้อเสนอแนะลงในแผน การสอนของนักศึกษาแต่ละแผนด้วย	3.63	0.77	3.57	0.73	3.58	0.76	3.59	0.75
2.6 ประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูของนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละคน เพื่อ นำเสนอผู้บริหาร	3.53	0.92	3.54	0.84	3.50	0.79	3.52	0.85
2.7 กำหนดให้นักศึกษาจัดทำแฟ้มสะสมงานและ ตรวจสอบให้เป็นปัจจุบัน	3.56	0.83	3.52	0.72	3.53	0.69	3.53	0.74
ค่าเฉลี่ยรวม	3.63	0.76	3.61	0.75	3.59	0.75	3.61	0.75
3. อาจารย์นิเทศก์								
3.1 ปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนส่งไปประจำโรงเรียน	3.99	0.81	3.96	0.92	3.98	0.78	3.97	0.83
3.2 ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่นักศึกษา ในการปฏิบัติหน้าที่ครู	3.89	0.73	3.88	0.71	3.85	0.84	3.87	0.76
3.3 ให้คำแนะนำด้านการเรียน การสอน วิธีสอน ต่าง ๆ แนะนำแหล่งอุปกรณ์การสอนและคู่มือ การสอนแก่นักศึกษา	3.69	0.82	3.68	0.69	3.65	0.74	3.67	0.75

ตาราง 13 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	คณะกรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวม กลุ่มตัวอย่าง (N=171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
3.4 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ นักศึกษาครู ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง เช่น การตรวจบันทึกการสอน ปรีกษาหรือกับ โรงเรียนเกี่ยวกับแผนการสอนและ โครงการสอน	3.79	0.63	3.76	0.64	3.77	0.65	3.77	0.64
3.5 สัมมนานักศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดใน ปฏิทิน	3.68	0.83	3.73	0.79	3.71	0.84	3.70	0.82
3.6 ให้ข้อเสนอแนะ ประสานงานและแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับสถาบัน	3.58	0.73	3.59	0.73	3.42	0.74	3.53	0.73
ค่าเฉลี่ยรวม	3.77	0.75	3.76	0.74	3.73	0.76	0.75	0.75
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.72	0.75	3.70	0.74	3.79	0.76	3.70	0.75

จากตาราง 13 แสดงว่า คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และ อาจารย์พี่เลี้ยง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยรวมสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อแล้ว พบว่า ทุกด้านและเกือบทุกข้ออยู่ในระดับที่น่าไปปฏิบัติได้มาก ยกเว้น อาจารย์พี่เลี้ยงเห็นว่านำไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ข้อ 3.6 ให้ข้อเสนอแนะ ประสานงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับสถาบัน

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของคณะกรรมการจัด
 ประสพการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับการนำรูปแบบการจัด
 ประสพการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ด้านการสร้างความร่วมมือทางการศึกษาไปปฏิบัติ

การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา	คณะ กรรมการ (N=45)		อาจารย์ นิเทศก์ (N=30)		อาจารย์ พี่เลี้ยง (N=96)		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง (N=171)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี จะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วม โครงการความร่วมมือและพัฒนาบุคลากร ในโครงการอย่างต่อเนื่อง	3.58	0.62	3.55	0.71	3.57	0.68	3.56	0.67
2. โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องคัดสรรครู อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นแบบอย่างใน บทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา	3.64	0.83	3.83	0.68	3.50	0.73	3.56	0.74
3. องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้อง ให้การสนับสนุน ด้านข้อมูล งบประมาณ และ ปัจจัยต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการจัดทำโครงการ เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น	3.83	0.83	3.84	0.92	3.60	0.91	3.75	0.88
4. จัดประชุมสัมมนาเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	3.74	0.72	3.83	0.72	3.71	0.81	3.76	0.75
5. จัดตั้งองค์กรเครือข่ายในรูปคณะกรรมการ สมาคม หรือชมรมเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการ พัฒนาวิชาชีพครูในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	3.61	0.92	3.55	0.87	3.50	0.83	3.55	0.87
ค่าเฉลี่ยรวม	3.68	0.87	0.72	0.78	3.57	0.79	3.65	0.78

จากตาราง 14 แสดงว่า คณะกรรมการจัดประสพการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และ
 อาจารย์พี่เลี้ยง มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดประสพการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการ
 ศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ด้านความร่วมมือทางการศึกษา โดยรวมสามารถนำไปปฏิบัติ
 ได้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกกลุ่มเห็นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้อยู่ใน
 ระดับมากทุกข้อ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

2. เสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา โดยนำผลจากการวิเคราะห์เอกสารมาสร้างเป็นรูปแบบจำลอง สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยครอบคลุมกรอบความคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู 5 ประเด็น คือ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ การจัดดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและการสร้างความร่วมมือทางการศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ตัดสินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากกว่าค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป มาเป็นสาระของรูปแบบในแต่ละด้าน ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเพิ่มเติมนำมาปรับปรุงเป็นสาระของรูปแบบในแต่ละด้านอีกส่วนหนึ่งด้วย

3. ตรวจสอบสภาพการนำรูปแบบไปปฏิบัติโดยนำรูปแบบที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามภายใต้กรอบความคิด 5 ประเด็น นำแบบสอบถามไปใช้สอบถามผู้ปฏิบัติในสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง โดยพิจารณาระดับการปฏิบัติได้จากค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อนำมากำหนด

สาระของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง ในการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีไปปฏิบัติจริง พบว่า สามารถนำไปปฏิบัติได้มากทุกด้านและทุกข้อ จึงสามารถกำหนดรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ได้ตามกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิด

1.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาควรมุ่งเน้นการออกไปอยู่ที่โรงเรียน เพื่อฝึกประสบการณ์ในสถานที่จริง

1.2 นักศึกษาควรจัดทำโครงการศึกษาสภาพชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา

1.3 คัดเลือกครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสอน ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้กับนักศึกษา

1.4 ควรแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงให้เป็นอาจารย์พิเศษของสถาบันราชภัฏและมีค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

1.5 จัดระบบสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ร่วมมือกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1.6 จัดสัมมนาผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทั้งในสถาบันราชภัฏและโรงเรียน เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

1.7 สถาบันให้สิทธิพิเศษแก่ผู้บริหารและอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาคนและวิชาชีพซึ่งสถาบันจัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.8 เสนอให้คณะกรรมการข้าราชการครูนับปริมาณงาน การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนกับสถาบันราชภัฏเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณงานในเพิ่มสะสมงาน

1.9 ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ เช่น ระบบการนิเทศ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รับผิดชอบภาระงานครู และพัฒนาบุคลิกภาพในสถานการณ์จริง

2.2 เพื่อให้นักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ครูภายใต้การนิเทศ แนะนำและถ่ายทอดคุณสมบัติในการเป็นครู จากอาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งเป็นครูต้นแบบที่ได้รับการเลือกสรรแล้ว

2.3 เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาสภาพชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่างแท้จริง

2.4 เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน

2.5 เพื่อให้สถาบันผู้ใช้ครูมีส่วนร่วมในการผลิตครูตามแนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครู

3. การจัดดำเนินงาน

3.1 บทบาทของสถาบันในการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

3.1.1 พิจารณาเลือกสรรสถานศึกษาจำนวนหนึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายตามความพร้อมและความสมัครใจของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่ต้นสังกัดของโรงเรียนนั้นกำหนด

3.1.2 จัดประชุมสัมมนา สร้างความเข้าใจเบื้องต้นร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่นเกี่ยวกับความร่วมมือทางการศึกษา

3.1.3 แต่งตั้งครูซึ่งโรงเรียนคัดเลือกจากครูในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสอนให้เป็นครูต้นแบบ หรือครูดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา

3.1.4 จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยงอย่างสม่ำเสมอและกำหนดค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม

3.1.5 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสถาบันและโรงเรียนเพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน

3.1.6 สถาบันและโรงเรียนจัดประชุมบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานและจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.1.7 จัดสัมมนาอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปแบบความร่วมมือทางการศึกษา

3.1.8 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

3.2 การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน

3.2.1 โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษา และมอบหมายงานให้อาจารย์พี่เลี้ยง

3.2.2 ให้นักศึกษา ศึกษาข้อมูลด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนภายใต้การแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง

3.2.3 โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงในงาน ด้านธุรการชั้นเรียน และงานด้านสนับสนุนการเรียนการสอน

3.2.4 ให้นักศึกษา ศึกษาพฤติกรรมทั่วไปของนักเรียนในด้านพฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมด้านสังคม พฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย

3.2.5 ให้นักศึกษาสังเกตการจัดชั้นเรียน รูปแบบและวิธีสอน การออกแบบ กิจกรรมและการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงหรือชั้นเรียนอื่น ๆ ตามที่อาจารย์พี่เลี้ยง กำหนด

3.3 การปฏิบัติงานสอน

3.3.1 ให้นักศึกษาฝึกทักษะในการนำหลักสูตรสู่การสอน เช่น ฝึกการเขียน แผนการสอน หรือโครงการสอน และแผนการสอนภายใต้การแนะนำตรวจแก้ไขโดยอาจารย์พี่เลี้ยง

3.3.2 อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศการสอนตลอดเวลาของการสอนในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การจัดเตรียมสถานการณ์การเรียนการสอนให้พร้อมก่อนที่จะทำการสอน
- 2) การนำเข้าสู่บทเรียน
- 3) การใช้เทคนิควิธีสอน และการนำเสนอเนื้อหา
- 4) การลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) ทักษะในการพูด และกิริยาท่าทางในการสื่อความหมาย
- 6) การให้นักเรียนมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการ แสดงออกของนักเรียน

ด้วยดี

- 8) การพัฒนาบุคลิกภาพ และคุณลักษณะความเป็นครู

3.3.3 การเขียนอนุทินประจำวัน เพื่อบันทึกประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู

3.4 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

3.4.1 นักศึกษابันทักเวลาเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.4.2 นักศึกษابันทักผลการเรียนของนักศึกษาในระเบียบสะสมอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง

3.4.3 นักศึกษาจัดทำสมุดประจำตัวนักศึกษา

3.4.4 นักศึกษาจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนในระเบียบสะสม

3.4.5 นักศึกษาจัดการซ่อมเสริมให้นักเรียนตามความจำเป็น

3.4.6 นักศึกษาให้คำแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องการเรียน

3.4.7 นักศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามกระบวนการ

ประชากรปีไทย

3.4.8 นักศึกษาอบรมจริยธรรม และแนวทางในการพัฒนาตนเองแก่นักเรียน

3.4.9 นักศึกษาสำรวจข้อมูล เชื่อมเขียน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3.4.10 ให้นักศึกษาเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา

3.5 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.5.1 สถาบันและโรงเรียนร่วมกันกำหนดแนวทางการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.5.2 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย

- 1) การเตรียมการสอน
- 2) การปฏิบัติการสอน
- 3) การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู
- 4) งานกิจการนักเรียน
- 5) งานความสัมพันธ์กับชุมชน
- 6) คุณลักษณะและพฤติกรรม

3.5.3 โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

3.5.4 ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันและโรงเรียนจะหารือร่วมกัน

4. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4.1 ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.1 นำเสนอความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่คณะครูอาจารย์ในที่ประชุมของโรงเรียน และชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครู อาจารย์ทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

4.1.2 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักกับคณะครูอาจารย์ในโรงเรียน

4.1.3 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาในวันแรกที่มาโรงเรียนและให้พบกับอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน

4.1.4 ให้นักศึกษาได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครูอาจารย์บ้างตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร

4.1.5 กำกับ ดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาทำแผนการสอนและทำหน้าที่ครูอย่างเหมาะสม

4.1.6 คัดเลือกครูอาจารย์ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำหน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนทำความเข้าใจกับอาจารย์พี่เลี้ยงถึงบทบาทสำคัญของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4.1.7 ตัดสินผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาตามข้อเสนอของอาจารย์พี่เลี้ยง

4.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

4.2.1 ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาครู ในการปฏิบัติงานด้านการสอน กิจกรรมการเรียน และการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

4.2.2 การช่วยเหลือนักศึกษาครูทั้งในเรื่องวิชาการ การสอน การดำรงชีวิตที่สงบสุข และอื่น ๆ ที่ครูปฏิบัติต่อศิษย์

4.2.3 พัฒนาด้าน คุณลักษณะ สมรรถภาพในการสอนและงานในหน้าที่ครูให้แก่นักศึกษา

4.2.4 ปรึกษาหารือร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากสถาบันเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู

4.2.5 ตรวจสอบแผนการสอน และให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษา และเขียนข้อเสนอแนะลงในแผนการสอนของนักศึกษาแต่ละแผนด้วย

4.2.6 ประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละคนเพื่อนำเสนอผู้บริหารโรงเรียน

4.2.7 กำหนดให้นักศึกษาจัดทำแฟ้มสะสมงานและตรวจสอบให้เป็นปัจจุบัน

4.3 อาจารย์นิเทศก์

4.3.1 ปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนส่งไปประจำโรงเรียน

4.3.2 ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ครู

4.3.3 ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน วิธีสอนต่าง ๆ แนะนำแหล่งอุปกรณ์การสอน และคู่มือการสอนแก่นักศึกษา

4.3.4 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของนักศึกษาครู ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง เช่น การตรวจบันทึกการสอน ปรึกษาหารือ กับโรงเรียนเกี่ยวกับแผนการสอนและโครงการสอน

4.3.5 สัมมนานักศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทิน

4.3.6 ให้ข้อเสนอแนะ ประสานงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับสถาบัน

5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

5.1 สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือและพัฒนาบุคลากรในโครงการอย่างต่อเนื่อง

5.2 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องคัดสรรครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถเป็นแบบอย่างในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงให้นักศึกษา

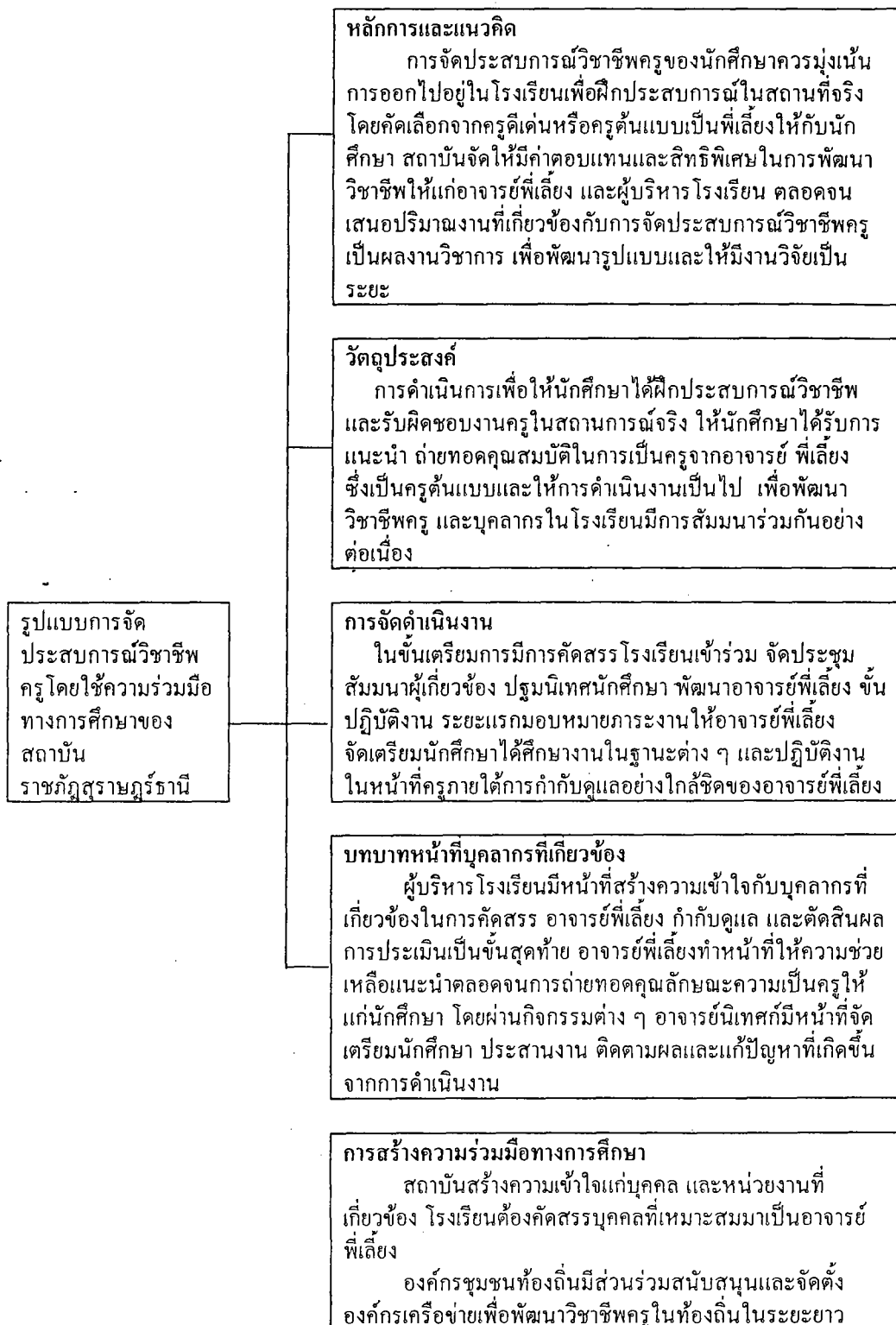
5.3 องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องให้การสนับสนุน ด้านข้อมูลงบประมาณ และปัจจัยต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการจัดทำโครงการเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

5.4 จัดประชุมสัมมนาเพื่อประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.5 จัดตั้งองค์กรเครือข่ายในรูปคณะกรรมการ สมาคม หรือชมรมเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาวิชาชีพครูในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา

ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในแต่ละด้านนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. หลักการและแนวคิด

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาเน้นการออกไปอยู่ในโรงเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์ในสถานการณ์จริง โดยคัดเลือกครูซึ่งเป็นผู้ที่เป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่น เป็นพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษา โดยสถาบันจัดให้มีค่าตอบแทน และให้สิทธิพิเศษแก่ผู้บริหารโรงเรียนตลอดจนเสนอเป็นปริมาณงานทางวิชาการแก่บุคคลเหล่านั้น นอกจากนี้จะต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ แอนดรูว์ (Andrew . 1983 : 40) ซึ่งได้นำเสนอไว้ว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเน้นการให้ความรู้ทางทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ โดยอาศัยความร่วมมือจากครูในโรงเรียน และต้องให้ความสำคัญแก่ครูในโรงเรียนเสมือนเป็นอาจารย์ของสถาบันด้วย การดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าว จะสนองตอบนโยบายและแนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครูของสภาสถาบันราชภัฏ (พ.ศ. 2540 – 2544) ซึ่งคณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ (2540 : 14) ได้กำหนดไว้ว่าให้มีการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรูปของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และสถาบันโดยให้นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ครูพี่เลี้ยง และครูแม่แบบร่วมมือกันในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และสร้างองค์ความรู้ด้านวิชาชีพครู

2. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาดำเนินการเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และรับผิดชอบภาระงานครูในสถานการณ์จริง ให้นักศึกษาได้รับการแนะนำ ถ่ายทอดคุณสมบัติในการเป็นครูที่ดีจากอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งเป็นครูต้นแบบ และให้การดำเนินงานเป็นไปเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนให้มีการสัมมนาร่วมกันเพื่อให้การฝึกหัดครูดำเนินการไปได้ตามแนวปฏิรูปการฝึกหัดครู วัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ดีเวอร์ (Devor. 1970 : 3) ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่า เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความรู้และมีประสบการณ์ตรงไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นครูที่ดีและมีโอกาสฝึกทักษะต่างๆที่เกี่ยวข้องในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาครูซึ่ง อรรถนพ พงษ์วาท และจิตรกร ตั้งเกษมสุข (2539 : 3 - 4)

ได้สรุปลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือไว้ว่าหมายถึงการที่ฝ่ายต่าง ๆ เชื่อมโยงร้อยวัด และประสานความคิด ความพยายาม และการดำเนินงานของตนเข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพลิกฟื้นสถานการณ์การศึกษาคูหาของประเทศไทยให้กลับมาเป็นกลไกหลักของบ้านเมืองในการพัฒนาครูให้เป็นทัพหน้าในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคนในชาติต่อไป

3. การจัดดำเนินงาน

การจัดดำเนินการจัดการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาในด้านบทบาทของสถาบันในการเตรียมการก่อนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู จะต้องดำเนินการในการคัดสรรโรงเรียน การจัดประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้อง การปฐมนิเทศนักศึกษา และการพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยง ในด้านการปฏิบัติงานระยะแรกและสังเกตการสอนจะต้องดำเนินการโดยโรงเรียน ซึ่งจะต้องจัดปฐมนิเทศ มอบหมายงานให้อาจารย์พี่เลี้ยง ให้นักศึกษาสังเกตการสอน ศึกษาพฤติกรรมนักเรียนและปฏิบัติงานการเป็นผู้ช่วยในงานธุรการชั้นเรียน ในด้านการปฏิบัติงานสอน ให้นักศึกษาฝึกทักษะในการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในด้านการปฏิบัติงานหน้าที่ครู ให้นักศึกษาจัดการซ่อมเสริมให้นักเรียนตามความจำเป็น อบรมจริยธรรม และแนวทางในการพัฒนาตนเองแก่นักเรียน ตำรวจข้อมูล เยี่ยมเยียน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน อย่างสม่ำเสมอ ในด้านการประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษานั้นการให้โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินผลการประเมิน แนวทางนี้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินการ ซึ่งสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้ดำเนินการไปแล้วเป็นบางส่วน จากรายงานการดำเนินงานของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2541 : 28 – 29) ได้สรุปไว้ว่าการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูได้ดำเนินการในรูปของความร่วมมือระหว่างคณะครุศาสตร์ คณะอื่น ๆ ที่ผลิตครู โรงเรียน และชุมชน ที่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่ในโครงการนี้ จะได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้รับแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์พิเศษของสถาบัน

4. บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา ซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ทำความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียน คัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง กำกับดูแลการจัดประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน และตัดสินผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์พี่เลี้ยงมีหน้าที่สอน ให้คำปรึกษาหารือ และความช่วยเหลือแนะนำ ตลอดจนการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู และหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพให้นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ มีหน้าที่จัดปฐมนิเทศ เตรียม

นักศึกษา ก่อนส่งไปโรงเรียนตรวจเช็คติดตาม จัดสัมมนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินการ จัดประสบการณ์วิชาชีพครู แนวคิดดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของการดำเนินงานร่วมกันตามแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งอรรถ พงษ์วาท และจิตรกร ตั้งเกษมสุข (2539 : 11 – 12) ได้เสนอหลักการไว้ว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับท้องถิ่น จะต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างมโนทัศน์ร่วมกันในการปฏิรูปการฝึกหัดครู การสร้างความเข้าใจ การร่วมมือกัน รับผิดชอบภารกิจร่วมกัน ภายใต้ระบบความเชื่อถือและให้เกียรติ ซึ่งกันและกัน ซึ่งการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องก็จะเป็นไปตามนัยดังกล่าว

5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

การสร้างความร่วมมือทางการศึกษาในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีแนวความคิดดังนี้คือ สถาบันต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนต้องจัดสรรครูอาจารย์ที่เหมาะสมเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง องค์กรชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรม มีการประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องเป็นระยะ และจัดตั้งองค์กรเครือข่าย เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาวิชาชีพครูในท้องถิ่น การดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว สอดคล้องกับหลักการสำคัญในการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาครู ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 ก : 15 – 16) ได้นำเสนอไว้ว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูจะประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ สถาบันจึงถือเป็นภารกิจหลักเฉพาะหน้าในการสร้างและขยายจำนวนผู้มีวิสัยทัศน์ที่เอื้อต่อแนวคิดนี้ให้กว้างขวางขึ้น ทั้งในส่วนของสถาบันการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ และองค์กรชุมชน เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนวิสัยทัศน์ในการฝึกหัดครูให้เครือข่ายต่าง ๆ เป็นรากฐานการฝึกหัดครูโดยชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้

1.1 สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ควรนำรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีไปใช้ โดยจัดดำเนินการดังนี้

1.1.1 จัดประชุม สัมมนาคณะกรรมการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้เข้าใจในรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

1.1.2 ควรนำไปทดลองใช้ และมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ

1.1.3 ควรจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนารูปแบบ

1.2 สถาบันราชภัฏอื่น ๆ อาจนำรูปแบบไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของท้องถิ่น

1.3 คณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ ควรจัดให้มีการสัมมนาการดำเนินงานในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาและนำไปสู่การพัฒนารูปแบบทุกแห่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

2.1 วิจัยประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

2.2 วิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา

2.3 วิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูในด้านอื่น ๆ ในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การฝึกหัดครู, กรม. กระบวนการฝึกหัดวิชาชีพครู พุทธศักราช 2529. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา , 2529.
- _____ . กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2531. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา , 2530.
- _____ . แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู. เอกสารประกอบโครงการพัฒนา
ประสบการณ์วิชาชีพครู, กรุงเทพฯ ฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525.
- เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กรุงเทพฯ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- จำรัส บุญญนันต์. รายงานการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาพลศึกษา. วิทยานิพนธ์.ค.ม.
กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. บทบาทของหัวหน้าฝ่ายฝึกสอน โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการ
ฝึกหัดครูชนบท. กรุงเทพฯ ฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2524.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. “แนวนโยบายและมาตรการการผลิตและการใช้ครู
ในอนาคต,” ใน รายงานการสัมมนาผู้บริหารสถาบันผลิตครู ครั้งที่ 12 แนวนโยบาย
การผลิตครูของประเทศไทยในอนาคต ระหว่าง วันที่ 23 - 25 กุมภาพันธ์ 2532.
หน้า 9-11. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2532 .
- _____ . แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2539 ก.
- _____ . หลักและวิธีการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2539 ข.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปีการศึกษา 2537.
กรุงเทพฯ ฯ : คณะกรรมการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- _____ . คู่มือการฝึกประสบการณ์ด้านวิชาชีพ ปีการศึกษา 2532. กรุงเทพฯ ฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

- แหล่ ลิมปิจักร. การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของ นักศึกษาวิทยาลัยครู
กลุ่มนครหลวงที่มีภูมิหลังต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ชวนพิศ ทองทวี. รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
กับบุคลิกลักษณะบางประการของนักศึกษาครู. กำแพงเพชร : วิทยาลัยครูกำแพงเพชร.
2532. ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สนวนนนท์. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู กระทรวง
ศึกษาธิการ , 2529.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. ประสบการณ์วิชาชีพ . กรุงเทพฯ ฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525.
- นิคม ดังคะพิภพ. รูปแบบการประเมิน ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม สาขามัธยมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- บุหงา วัฒนะ. การนำเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเสริมเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพ
ครูของนักศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ ค.ค. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2532. อัดสำเนา.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. ครุศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ประทีป สยามชัย. “การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ,” ใน คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.
หน้า 15- 30. กรุงเทพฯ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. “รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรครุศึกษา,” ใน
เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง รูปแบบหลักสูตรครุศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
วันที่ 4 กรกฎาคม 2530 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ หน้า 46 - 64. กรุงเทพฯ ฯ :
กรุงสยามการพิมพ์, 2530. อัดสำเนา.
- ปานดา ใช้เทียมวงศ์ และ สมจิต ชิวปรีชา. รายงานการวิจัยเรื่อง การสำรวจความคิดเห็นของ
อาจารย์นิเทศก์และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน สาคิดจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2525. กรุงเทพฯ ฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.
- ปราโมทย์ ปทุมมาศ. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูหลักสูตรศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่าง
อุตสาหกรรม วิทยาลัยครูพระนคร. ปริญญาบัตร กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2536. อัดสำเนา.

- ปิยะชาติ แสงอรุณ. ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพพระยะก่อนฝึกและหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2526. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. ถ่ายเอกสาร.
- พวงทอง ไสยวรรณ. เอกสารการสอนวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2540.
- ยุภา บุญยะ. การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาชีพครูในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2522. อัดสำเนา.
- ราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สถาบัน. คู่มือการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู. สุราษฎร์ธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2539.
- _____. สรุปผลการสัมมนาอาจารย์ที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. สุราษฎร์ธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2540.
- รุจิร ภูสาระ. การปรับตัวในการฝึกสอน ความวิตกกังวลในการฝึกสอน ทักษะต่อการฝึกสอน และทัศนคติต่ออาชีพครู ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ก่อนออก และหลังออก ฝึกสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2527.
- ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.
- _____. เอกสารสรุปผลการสัมมนาแนวทางในการปรับปรุงการ ฝึกหัดครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.
- ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์. คู่มือนิสิตฝึกสอนและบันทึกประจำวัน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. คู่มือการฝึกงาน. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2523.
- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. เอกสารประกอบการประชุมสภาประจำสถาบันราชภัฏ. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2538.
- _____. แนวทางดำเนินงานการปฏิรูปการฝึกหัดครู กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมวิทยฐานะครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2540.
- สมจิต สวธนไพบุลย์. การนิเทศนิสิตฝึกสอน (เอกสารประกอบการสอนวิชาศึกษา 466) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

- สมบัติ คชสิทธิ์. การพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สำเร็จ ประเสริฐสุข. การวิเคราะห์การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันฝึกหัดครู.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- สุจริต เพียรชอบ และ อัจฉรา ประไพตระกูล. รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการนิเทศการฝึกสอน
ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- เสริมพงศ์ หงส์พันธุ์. รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพตามความความหวังของ ผู้บริหาร
และอาจารย์นิเทศก์ในกลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- อรรณพ พงษ์วาท และคนอื่น ๆ. เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาครู ภารกิจของคนในชาติ.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2539.
- อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์
ปีการศึกษา 2520. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- Andrew, Michael D. "The Characteristics of Student in a Five Year Teacher Education
Program," Journal of Teacher Education. p.20 - 23; January-February, 1983.
- Applegate, T.H. and Thomas J. Lasley. "Cooperating Teachers' Problem with Preservice Field
Experience Student," Journal of Teacher Education. p.15-18; March - April , 1982.
- Berliner, David C. "Laboratory Settings and the Study of Teacher Education," Journal of
Teacher Education. p.3-7; November-December, 1985.
- Beyer, Landon E. "Reconceptualizing Teacher Preparation : Institutions and Ideologies,"
Journal of Teacher Education. p.23-36; January - February, 1989.
- Blackell, Tommie and Ruth Borogh. "A Study of Attitude Change of Preprofessionals in the
Teacher Education Program at The University of Montevallo before and after,"
Dissertation Abstracts International. 48 : 3715 - A; April, 1988 .
- Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3 rd ed. New York : Harper & Row,
1971.
- Devor, John W. The Experience Student Teaching. New York : McMillan Company, 1970.
- Dewey, John. Experience Education. New York : Collier Press, 1973.

- Dilley, Norman E. "Problem of a Group of Student Teachers in Elementary Education with Implications for the Improvement of Teacher Education at Indiana University," Thesis Abstract Series. 5 : 51 ; 1953.
- Dinham, Sarah M. and Frank T Stritter. "Research on Professional Education," In Handbook of Research on Teaching. 3rd ed. Edited by Merlin C. Wittroch p.952 – 970. ; New York : McMillan Publishing Company, 1986.
- Erdman, Jean I. "Assessing the Purposes of Early Field Experience Program," Journal of Teacher Education. p.27 - 42 ; July-August, 1983.
- Ferguson, Bevan. "The Systematic Development of Teaching Skills as a Component of Pre-Service Teacher Education at the University of Wollongong," A paper presented at the 1st. Asia-Pacific Conference on Teacher Education : New Directions for a Changing World. Held at Bangkok, Thailand. Bangkok : Chulalongkorn University, 1988.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. Tokyo : McGraw -Hill, 1981.
- Glassberg Sally. "Peer Supervision for Student. Teachers : A Cognitive - Development Approach to Teacher Education," Dissertation Abstracts International. 38 : 6063 - A ; April, 1978.
- Goodman, Jesse. "University Culture and the Problem of Reforming Field Experiences in Teacher Education," Journal of Teacher Education. p.45-53; September-October, 1988.
- Henry, Marvin A. "Testing out the Field," in Introduction to Education. p. 495 - 518. Edited by Donald E. Orlosky. Ohio : A Bell & Howell Company, 1982.
- Hunt , Gary William. "A Comparison of two Models of Teacher Education : Change in Attitude, Philosophy and Content Knowledge," Dissertation Abstracts International. 42 : 32 - 36 ; November, 1981.
- Katz, L. Raths and others. "Follow-up Studies : Are They Worth Doing ?," Journal of Teacher Education. p.18 - 24 ; January-February, 1981.

- Leng, Yeap Lay. "A Research Study on Learning Styles : Its Implication on Teacher and Teacher Education," A paper presented at the 1st. Asia-Pacific Conference on Teacher Education : New Directions for a Changing World. Held at Bangkok, Thailand. Bangkok : Chulalongkorn University, 1988.
- Nolan, James F. "Professional Laboratory Experiences : The Missing Link in Teacher Education," Journal of Teacher Education . p.49-52 ; July - August, 1982.
- Peck, R.F. and J.A. Tucker. "Research on Teacher Education," in Second Handbook of Research on Teaching. p.940 - 978. Edited by R. M. W. Travers. Illinois : Rand-McNally, 1973.
- Pires, Edward A. Student Teaching in Primary Teacher Training Institution in Asia. Bangkok : Unesco Regional Office of Education in Asia, 1969.
- Sparks, George M. "Inservice Education : Training Activities, Teacher Attitudes, and Behavior Change," Dissertation Abstracts International. 44 : 1427-A; November, 1983 .
- Southwest State University, Education Department. Field Experience Handbook. Edited by Eileen VanWie and others. Minnesota : Education Department, Southwest State University. 1989.
- Walt, Doyle. "Can Campus-Based Preservice Teacher Education Survive ?," Journal of Teacher Education. 50 ; March-April, 1982.
- Way, W. Herbert. "A Study of the Difficulties of Student Teachers and Beginning Teachers in Secondary Schools as a Basis for the Improvement of Teacher Education Teachers College," Thesis Abstract Series. 6 : 132 - 135 ; 1950.
- Webb , Clark D. and others. "Exploratory Field Experiences in Teacher Education," in A Summary Report of the Commission on Exploratory Field Experiences of the Association of Teacher Educators. New York : Macmillan Publishing Company. 1981.
- Wiggins, Sam P. The Student Teacher In Action. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1957.
- Wilson , Craig Allen "The Effect of Microteaching and Early Field- Based Experience on the Attitude of Elementary Preservice Teachers toward Teaching Science Using Activity Based," Dissertation Abstracts International. 49 : 7129 - A ; June, 1989.

Yates , Janet A. "The Effects of Peer Feedback and Self - Monitoring on Student Teachers' Use of Specific Praise, " Dissertation Abstracts International. 43 : 2321 - A; January, 1983.

Zeichner, Kenneth M. "Reforming Teacher Education through the Development of Inquiry-Oriented Approaches," A paper presented at the 1st. Asia-Pacific Conference on Teacher Education : New Directions for a Changing World. Held at Bangkok, Thailand. Bangkok : Chulalongkorn University, 1989.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ธันวาคม 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญและตอบแบบสอบถาม

เรียน

ข้าพเจ้า นางสาวอุไรวัลย์ ขวัญแก้ว นิสิตปริญญาโท สาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี” ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดรูปแบบของสถาบันฯ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกร่างขึ้นจากหลักการและนโยบายการปฏิรูปการฝึกหัดครูของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกหัดครู และการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมและให้ความเห็นเพิ่ม

ผู้วิจัยพิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี จึงขอให้ท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามชุดนี้ ตามประเด็นที่กำหนด และให้ความเห็นเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบัน ราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อไป

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอุไรวัลย์ ขวัญแก้ว)

ผู้วิจัย

**แบบสอบถามเรื่องรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา
ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี**

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบัน
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. วุฒิ

- ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ☐ ต่ำกว่า 10 ปี
☐ 10 - 15 ปี
☐ 16 - 20 ปี
☐ 21 ปี ขึ้นไป

4. ประสบการณ์ด้านการฝึกหัดครูและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

- ☐ อาจารย์ผู้สอนด้านหลักสูตรและการสอน
☐ กรรมการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบัน
☐ อาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน
☐ ผู้บริหารโรงเรียน
☐ อาจารย์พี่เลี้ยง

ตอนที่ 2 ขอให้ท่านโปรดพิจารณาว่าสาระเกี่ยวกับรูปแบบในข้อย่อยแต่ละด้านที่ท่านเห็นด้วยในระดับใด ตามหลักการดังกล่าวและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามคำแนะนำที่แนบมาดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. หลักการและแนวคิด					
1.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาควรมุ่งเน้นการออกไปอยู่ที่โรงเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์ในสถานที่จริง.....					
1.2 นักศึกษาควรจัดทำโครงการศึกษาสภาพชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา					
1.3 คัดเลือกครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสอน ซึ่งได้รับคัดเลือกเป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้กับนักศึกษา.....					
1.4 ควรแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงให้เป็นอาจารย์พิเศษของสถาบันราชภัฏและมีค่าตอบแทนตามความเหมาะสม.....					
1.5 จัดระบบสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ร่วมมือกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....					
1.6 จัดสัมมนาผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับทั้งในสถาบันราชภัฏ และโรงเรียน เพื่อวางแผนงานและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน ในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.7 การศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ เช่น ระบบการนิเทศ การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล					
2. วัตถุประสงค์					
2.1 เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รับผิดชอบภาระงานครู และพัฒนาบุคลิกภาพ ในสถานการณ์จริง					
2.2 เพื่อให้นักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ครูภายใต้ การนิเทศแนะนำ และถ่ายทอดคุณสมบัติในการเป็นครู จากอาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งเป็นครูต้นแบบที่ได้รับการ เลือกสรรแล้ว					
2.3 เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาสภาพชุมชน ตลอดจน วิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่างแท้จริง.....					
3. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
3.1 บทบาทของสถาบันในการเตรียมการก่อนการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู					
3.1.1 พิจารณาเลือกสรรสถานศึกษาจำนวนหนึ่งเป็น โรงเรียนเครือข่ายตามความพร้อม และความสมัครใจของ สถานศึกษา					
3.1.2 จัดประชุมสัมมนา สร้างความเข้าใจเบื้องต้น ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่นเกี่ยวกับความ ร่วมมือทางการศึกษา					
3.1.3 แต่งตั้งครูซึ่งโรงเรียนคัดเลือกจากครูในโรงเรียน ที่ประสบความสำเร็จในการสอนให้เป็นครูต้นแบบหรือครู ดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา					
3.1.4 จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยงอย่าง สม่ำเสมอ และกำหนดค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม..					
3.1.5 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของสถาบันและ					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
โรงเรียน เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการ ดำเนินงานร่วมกัน					
3.1.6 สถาบันและโรงเรียนจัดประชุมบุคลากรฝ่าย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน เพื่อจัดทำแนวการดำเนินงาน และจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					
3.1.7 จัดสัมมนาอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เพื่อ สร้างความเข้าใจในหลักการ ดำเนินงานฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูในรูปแบบความร่วมมือทางการศึกษา					
3.1.8 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วม มือทางการศึกษาและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน...					
3.2 การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน					
3.2.1 โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษา และมอบหมาย งานให้อาจารย์พี่เลี้ยง					
3.2.2 ให้นักศึกษา ศึกษาข้อมูลด้านบุคลากร ด้านการ บริหาร ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนภายใต้การแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง					
3.2.3 โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติงานเป็น ผู้ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงในงานด้านธุรการ ชั้นเรียน และงาน ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน					
3.2.4 ให้นักศึกษา ศึกษาพฤติกรรมทั่วไปของนักเรียน ในด้านพฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมด้านสังคม พฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมด้านสุขภาพ อนามัย					
3.2.5 ให้นักศึกษาสังเกตการจัดชั้นเรียน รูปแบบและ วิธีการสอน การออกแบบกิจกรรมและการใช้สื่อการเรียน การสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงหรือชั้นเรียนอื่น ๆ ตามที่ อาจารย์พี่เลี้ยงกำหนด					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.3 การปฏิบัติการสอน					
3.3.1 ให้นักศึกษาฝึกทักษะในการนำหลักสูตรสู่การสอน เช่น ฝึกการเขียนแผนการสอน หรือโครงการสอน และแผนการสอนภายใต้การแนะนำและตรวจแก้ไขโดยอาจารย์พี่เลี้ยง					
3.3.2 อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศการสอนตลอดเวลาของการสอนในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้					
1) การจัดเตรียมสถานการณ์การเรียนการสอนให้พร้อมก่อนที่จะทำการสอน					
2) การนำเข้าสู่บทเรียน					
3) การใช้เทคนิควิธีสอน และการนำเสนอเนื้อหา.....					
4) การลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.					
5) ทักษะในการพูด และกิริยาท่าทางในการสื่อความหมาย					
6) การให้นักเรียนมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน					
7) การจัดและเตรียมสถานการณ์การเรียนการสอนดำเนินการไปด้วยดี					
8) การพัฒนาบุคลิกภาพและคุณลักษณะความเป็นครู...					
3.3.3 การเขียนอนุทินประจำวัน เพื่อบันทึกประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....					
3.4 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู					
อาจารย์พี่เลี้ยงกำกับให้นักศึกษาปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้					
3.4.1 นักศึกษابันทึกเวลาเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
3.4.2 นักศึกษابันทึกผลการเรียนของนักเรียนในระเบียบสะสมอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง					
3.4.3 นักศึกษาจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.4.4 นักศึกษาจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนในระเบียบ สะสม					
3.4.5 นักศึกษาจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนตาม ความจำเป็น.....					
3.4.6 นักศึกษาให้คำแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาเรื่อง การเรียนรู้					
3.4.7 นักศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนตาม กระบวนการประชาธิปไตย					
3.4.8 นักศึกษาอบรมจริยธรรม และแนวทางในการ พัฒนาตนแก่นักเรียน					
3.4.9 นักศึกษาสำรวจข้อมูล เชื่อมเขียน และเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
3.4.10 ให้นักศึกษาเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องกับการ แก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็น ที่ปรึกษา					
3.5 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					
3.5.1 สถาบัน และโรงเรียนร่วมกันกำหนดแนวทางการ ประเมินผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....					
3.5.2 ประเด็นการประเมินผลการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูประกอบด้วย					
1) การเตรียมการสอน					
2) การปฏิบัติการสอน					
3) การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู					
4) งานกิจกรรมนักเรียน.....					
5) งานความสัมพันธ์กับชุมชน.....					
6) คุณลักษณะและพฤติกรรม.....					
3.5.3 โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินผลการประเมินการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.5.4 ในกรณีมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันและโรงเรียน จะหารือร่วมกัน					
4. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
4.1 ผู้บริหารโรงเรียน					
4.1.1 นำเสนอความสำคัญของการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูแก่คณะครู อาจารย์ในที่ประชุมของโรงเรียน และชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครู อาจารย์ทุกคนในโรงเรียน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา.....					
4.1.2 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความ รู้จักกับคณะครูอาจารย์ในโรงเรียน					
4.1.3 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาในวันแรกที่มาโรงเรียน และให้พบกับอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน					
4.1.4 ให้นักศึกษาได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครู อาจารย์บ้าง ตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร					
4.1.5 กำกับ ดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาทำแผน การสอนและทำหน้าที่ครูอย่างเหมาะสม					
4.1.6 คัดเลือกครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำ หน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนทำความเข้าใจถึง บทบาทสำคัญของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู					
4.2 อาจารย์พี่เลี้ยง					
4.2.1 ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาครู ในการ ปฏิบัติงานด้านการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และการปฏิบัติ งานในหน้าที่ครู					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4.2.2 ให้การช่วยเหลือนักศึกษาครู ทั้งในเรื่องวิชาการ การสอน การดำรงชีวิตที่สงบสุข และอื่น ๆ ที่ครูปฏิบัติต่อศิษย์					
4.2.3 พัฒนาด้านคุณลักษณะ สมรรถภาพในการสอน และงานในหน้าที่ครูให้แก่นักศึกษา					
4.2.4 ปรึกษาหารือร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากสถาบัน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู.....					
4.2.5 ตรวจแผนการสอนและให้ข้อเสนอแนะแก่ , นักศึกษาและเขียนข้อเสนอแนะลงในแผนการสอนของ นักศึกษาแต่ละแผนด้วย					
4.2.6 ประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูของนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละคน เพื่อนำเสนอ ผู้บริหาร โรงเรียน					
4.3 อาจารย์นิเทศก์					
4.3.1 ปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนส่งไปประจำ โรงเรียน					
4.3.2 ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่นักศึกษา ในการปฏิบัติหน้าที่ครู					
4.3.3 ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน วิธีสอน ต่าง ๆ แนะนำแหล่งอุปกรณ์การสอนและคู่มือการสอน แก่นักศึกษา.....					
4.3.4 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ นักศึกษา ครู ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง เช่น การตรวจบันทึก การสอน ปรึกษาหารือกับโรงเรียนเกี่ยวกับแผนการสอน และโครงการสอน					
4.3.5 สัมมนานักศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดใน ปฏิทิน					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4.3.6 ให้ข้อเสนอแนะ ประสานงานและแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับสถาบัน					
5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา					
5.1 สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีจะต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วม โครงการความ ร่วมมือและพัฒนาบุคลากรในโครงการอย่างต่อเนื่อง.....					
5.2 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องคัดสรรครู อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นแบบอย่างในบทบาท หน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงให้นักศึกษา.....					
5.3 องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้อง ให้การสนับสนุนด้านข้อมูล งบประมาณ และปัจจัยต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการจัดทำโครงการเพื่อการแก้ปัญหาและ การพัฒนาท้องถิ่น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้
ความร่วมมือทางการศึกษา

3.1 หลักการและแนวคิด

.....

.....

3.2 วัตถุประสงค์

.....

.....

3.3 การจัดดำเนินงาน

3.3.1 บทบาทของสถาบันในการเตรียมการก่อนจัดประสบการณ์วิชาชีพ

.....

3.3.2 การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน

.....

3.3.3 การปฏิบัติการสอน

.....

3.3.4 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

.....

3.3.5 การประเมินผลการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

.....

3.4 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

.....

3.4.1 ผู้บริหารโรงเรียน

.....

3.4.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

.....

3.4.3 อาจารย์นิเทศก์

.....

3.5 การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จบแบบสอบถามเพียงเท่านี้
ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาตอบทุกข้อ

(นางสาวอุไรวัลย์ ขวัญแก้ว)
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามคณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ

ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

28 ธันวาคม 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

ข้าพเจ้า นางสาวอุไรวัลย์ ขวัญแก้ว นิสิตปริญญาโท สาขาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี” ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดรูปแบบของสถาบันฯให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นตามรูปแบบที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ผู้วิจัยมีความประสงค์ใคร่จะทราบว่ารูปแบบนี้จะสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับใด ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามนี้ตามความเห็นของท่านให้ครบข้อคำถามทุกข้อ ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านจะนำเสนอในภาพรวมของสถาบันฯ

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอุไรวัลย์ ขวัญแก้ว)

ผู้วิจัย

**แบบสอบถามเรื่องรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา
ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี**

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ท่าเทียบกับสถาบันราชภัฏในฐานะเป็นสถาบันผลิตครูร่วมกัน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย

- ☐ หญิง

2. วุฒิ

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ ต่ำกว่า 10 ปี

☐ 10 - 15 ปี

☐ 16 - 20 ปี

☐ 21 ปี ขึ้นไป

4. ประสบการณ์ด้านการฝึกหัดครูและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

☐ คณะกรรมการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบัน

☐ อาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน

☐ อาจารย์พี่เลี้ยง

ตอนที่ 2 ขอให้ท่านโปรดพิจารณาว่าสาระเกี่ยวกับรูปแบบในข้อย่อยแต่ละด้านสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับใด และโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามคำแนะนำนักคะแนนดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้มาก
คะแนน 3	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. หลักการและแนวคิด					
1.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาควรมุ่งเน้นการออกไปอยู่ที่โรงเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์ในสถานที่จริง.....					
1.2 นักศึกษาควรจัดทำโครงการศึกษาสภาพชุมชนตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยมีผู้นำในท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา					
1.3 คัดเลือกครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการสอน ซึ่งได้รับคัดเลือกเป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้กับนักศึกษา.....					
1.4 ควรแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงให้เป็นอาจารย์พิเศษของสถาบันราชภัฏและมีค่าตอบแทนตามความเหมาะสม.....					
1.5 จัดระบบสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ร่วมมือกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.6 จัดสัมมนาผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทั้งในสถาบันราชภัฏและโรงเรียนเพื่อวางแผนและกำหนด แนวทางปฏิบัติงานร่วมกันในการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ครู					
1.7 สถาบันให้สิทธิพิเศษแก่ผู้บริหาร และอาจารย์ ที่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตน และวิชาชีพซึ่งสถาบันจัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
1.8 เสนอให้คณะกรรมการข้าราชการครูนับปริมาณงาน การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียนร่วมกับสถาบัน ราชภัฏสุราษฎร์ธานีและเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณงาน ในแฟ้มสะสมงาน.....					
1.9 ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูด้านต่าง ๆ เช่น ระบบการนิเทศ การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบการวัดผล และประเมินผล.....					
2. วัตถุประสงค์					
2.1 เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รับผิดชอบภาระงานครู และพัฒนาบุคลิกภาพ ในสถานการณ์จริง					
2.2 เพื่อให้นักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ครูภายใต้ การนิเทศแนะนำ และถ่ายทอดคุณสมบัติในการเป็นครู จากอาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งเป็นครูต้นแบบที่ได้รับการ เลือกสรรแล้ว					
2.3 เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาสภาพชุมชน ตลอดจน วิถีชีวิตของคนในชุมชน ที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่างแท้จริง...					
2.4 เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรในโรงเรียน เครือข่ายร่วมกัน					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.5 เพื่อให้สถาบันผู้ใช้ครูมีส่วนร่วมในการผลิตครูตาม แนวทางการปฏิรูปการศึกษาคู					
3. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
3.1 บทบาทของสถาบันในการเตรียมการก่อนการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครู					
3.1.1 พิจารณาเลือกสรรสถานศึกษาจำนวนหนึ่งเป็น โรงเรียนเครือข่ายตามความพร้อม และความสมัครใจของ สถานศึกษา โดยพิจารณาจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมิน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่ต้นสังกัดของโรงเรียนนั้น กำหนด					
3.1.2 จัดประชุมสัมมนา สร้างความเข้าใจเบื้องต้น ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่นเกี่ยวกับความ ร่วมมือทางการศึกษา					
3.1.3 แต่งตั้งครูซึ่งโรงเรียนคัดเลือกจากครูในโรงเรียน ที่ประสบความสำเร็จในการสอนให้เป็นครูต้นแบบหรือครู ดีเด่นเพื่อเป็นอาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษา					
3.1.4 จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยงอย่าง สม่ำเสมอ และกำหนดค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม..					
3.1.5 จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของสถาบันและ โรงเรียน เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการ ดำเนินงานร่วมกัน					
3.1.6 สถาบันและโรงเรียนจัดประชุมบุคลากรฝ่าย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน เพื่อจัดทำแนวการดำเนินงาน และจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					
3.1.7 จัดสัมมนาอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เพื่อ สร้างความเข้าใจในหลักการ ดำเนินงานจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูในรูปแบบความร่วมมือทางการศึกษา					
3.1.8 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วม มือทางการศึกษาและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน...					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.2 การปฏิบัติงานระยะแรกและการสังเกตการสอน					
3.2.1 โรงเรียนจัดปฐมนิเทศนักศึกษา และมอบหมายงานให้อาจารย์พี่เลี้ยง					
3.2.2 ให้นักศึกษา ศึกษาข้อมูลด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนภายใต้การแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง					
3.2.3 โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงในงานด้านธุรการชั้นเรียน และงานด้านสนับสนุนการเรียนการสอน					
3.2.4 ให้นักศึกษา ศึกษาพฤติกรรมทั่วไปของนักเรียนในด้านพฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมด้านสังคม พฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย		-			
3.2.5 ให้นักศึกษาสังเกตการจัดชั้นเรียน รูปแบบและวิธีการสอน การออกแบบกิจกรรมและการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยงหรือชั้นเรียนอื่น ๆ ตามที่อาจารย์พี่เลี้ยงกำหนด					
3.3 การปฏิบัติการสอน					
3.3.1 ให้นักศึกษาฝึกทักษะในการนำหลักสูตรสู่การสอน เช่น ฝึกการเขียนแผนการสอน หรือโครงการสอน และแผนการสอนภายใต้การแนะนำและตรวจแก้ไขโดยอาจารย์พี่เลี้ยง					
3.3.2 อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศการสอนตลอดเวลาของการสอนในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้					
1) การจัดเตรียมสถานการณ์การเรียนการสอนให้พร้อมก่อนที่จะทำการสอน					
2) การนำเข้าสู่บทเรียน					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3) การใช้เทคนิควิธีสอน และการนำเสนอ เนื้อหา.....					
4) การลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน.....					
5) ทักษะในการพูด และกิริยาท่าทางในการสื่อ ความหมาย					
6) การให้นักเรียนมีส่วนร่วม และการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน					
7) การจัดและเตรียมสถานการณ์การเรียนรู้ การสอนดำเนินการไปด้วยดี					
8) การพัฒนาบุคลิกภาพและคุณลักษณะความ เป็นครู.....					
3.3.3 การเขียนอนุทินประจำวัน เพื่อบันทึกประสบ การณ์ที่ได้รับจากการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....					
3.4 การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู					
อาจารย์พี่เลี้ยงกำกับให้นักศึกษาปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้					
3.4.1 นักศึกษำบันทึกเวลาเรียนของนักเรียนอย่าง สม่ำเสมอ					
3.4.2 นักศึกษำบันทึกผลการเรียนของนักเรียนใน ระเบียบสะสมอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง					
3.4.3 นักศึกษาจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน					
3.4.4 นักศึกษาจัดทำบันทึกข้อมูลนักเรียนในระเบียบ สะสม					
3.4.5 นักศึกษาจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนตาม ความจำเป็น.....					
3.4.6 นักศึกษาให้คำแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาเรื่อง การเรียนรู้					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.4.7 นักศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนตาม กระบวนการประชาธิปไตย					
3.4.8 นักศึกษาอบรมจริยธรรม และแนวทางในการ พัฒนาตนแก่นักเรียน					
3.4.9 นักศึกษาสารวจข้อมูล เยี่ยมเยียน และเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
3.4.10 ให้นักศึกษาเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องกับการ แก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีผู้นำในท้องถิ่น เป็นที่ปรึกษา					
3.5 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					
3.5.1 สถาบัน และโรงเรียนร่วมกันกำหนดแนวทางการ ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....					
3.5.2 ประเด็นการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชา ชีพครูประกอบด้วย					
1) การเตรียมการสอน					
2) การปฏิบัติการสอน					
3) การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู					
4) งานกิจกรรมนักเรียน.....					
5) งานความสัมพันธ์กับชุมชน.....					
6) คุณลักษณะและพฤติกรรม.....					
3.5.3 โรงเรียนเป็นผู้ตัดสินผลการประเมินการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา					
3.5.4 ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันและโรงเรียน จะหารือร่วมกัน					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง					
4.1 <u>ผู้บริหารโรงเรียน</u>					
4.1.1 นำเสนอความสำคัญของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูแก่คณะครู อาจารย์ในที่ประชุมของโรงเรียน และชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครู อาจารย์ทุกคนในโรงเรียน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา.....					
4.1.2 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความ รู้จักกับคณะครูอาจารย์ในโรงเรียน					
4.1.3 จัดปฐมนิเทศนักศึกษาในวันแรกที่มาโรงเรียน และให้พบกับอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อมอบหมายงาน					
4.1.4 ให้นักศึกษาได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครู อาจารย์บ้าง ตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร					
4.1.5 กำกับ ดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาทำแผน การสอนและทำหน้าที่ครูอย่างเหมาะสม					
4.1.6 คัดเลือกครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทำ หน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนทำความเข้าใจกับ อาจารย์พี่เลี้ยงถึงบทบาทสำคัญของอาจารย์พี่เลี้ยงในการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					
4.1.7 ตัดสินผลการประเมินการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษาตามข้อเสนอของอาจารย์พี่เลี้ยง ...					
4.2 <u>อาจารย์พี่เลี้ยง</u>					
4.2.1 ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาครู ในการ ปฏิบัติงานด้านการสอน กิจกรรมการเรียน และการปฏิบัติ งานในหน้าที่ครู					
4.2.2 ให้การช่วยเหลือนักศึกษาครู ทั้งในเรื่องวิชาการ การสอน การดำรงชีวิตที่สงบสุข และอื่น ๆ ที่ครูปฏิบัติต่อ ศิษย์					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4.2.3 พัฒนาด้านคุณลักษณะ สมรรถภาพในการสอน และงานในหน้าที่ครูให้แก่นักศึกษา					
4.2.4 ปฏิบัติหรือร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากสถาบัน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู.....					
4.2.5 ตรวจแผนการสอนและให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษา และเขียนข้อเสนอแนะลงในแผนการสอนของนักศึกษาแต่ละแผนด้วย					
4.2.6 ประเมินผลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ครูของนักศึกษาที่รับผิดชอบแต่ละคน เพื่อนำเสนอผู้บริหารโรงเรียน					
4.2.7 กำหนดให้นักศึกษาจัดทำแฟ้มสะสมงาน และตรวจสอบให้เป็นปัจจุบัน					
4.3 อาจารย์นิเทศก์					
4.3.1 ปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนส่งไปประจำโรงเรียน					
4.3.2 ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ครู					
4.3.3 ให้คำแนะนำด้านการเรียนการสอน วิธีสอนต่าง ๆ แนะนำแหล่งอุปกรณ์การสอนและคู่มือการสอนแก่นักศึกษา.....					
4.3.4 ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของนักศึกษาครูร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง เช่น การตรวจบันทึก การสอน ปฏิบัติหรือกับโรงเรียนเกี่ยวกับแผนการสอนและโครงการสอน					
4.3.5 สัมมนานักศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทิน					
4.3.6 ให้ข้อเสนอแนะ ประสานงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนกับสถาบัน					

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา					
5.1 สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการความร่วมมือและพัฒนาบุคลากรในโครงการอย่างต่อเนื่อง.....					
5.2 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องคัดสรรครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นแบบอย่างในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่เลี้ยงให้นักศึกษา.....					
5.3 องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องให้การสนับสนุนด้านข้อมูล งบประมาณ และปัจจัยต่าง ๆ แก่นักศึกษาในการจัดทำโครงการเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น					
5.4 จัดประชุมสัมมนาเพื่อประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
5.5 จัดตั้งองค์กรเครือข่ายในรูปคณะกรรมการสมาคมหรือชมรม เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาวิชาชีพครูในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง					

จบแบบสอบถามเพียงเท่านี้
ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาตอบทุกข้อ

(นางสาวอุไรวัลย์ ขวัญแก้ว)
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษา
รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา
ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ เอกเพชร
 ตำแหน่งบริหาร รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
 ประวัติการศึกษา กศ.บ. (ภาษาไทย)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
 ค.ม. (อุดมศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 กศ.ด. (การอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์สุณีย์ ล่องประเสริฐ
 ตำแหน่งบริหาร รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
 ประวัติการศึกษา กศ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2)
 (มัธยมศึกษา เอกคณิตศาสตร์)
 จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ค.ม. ครุศาสตร์ สาขาอุดมศึกษา
 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล
 ตำแหน่งบริหาร คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประวัติการศึกษา วทบ. (คณิตศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ค.ม. (อุดมศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ค.ด. (หลักสูตรและการสอน) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ราตรี นันทสุคนธ์
 ตำแหน่งบริหาร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประวัติการศึกษา กศบ.เกียรตินิยม (คณิตศาสตร์)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ค.ม. (สถิติการศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ดร.ณรงค์ พุทธิชีวิน
 ตำแหน่งบริหาร รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
 ประวัติการศึกษา ค.ม. (อุดมศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ค.ด. (หลักสูตรและการสอน) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามการวิจัย

เรื่องรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา

ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรพล นาควานิช
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา ศศ.ม. (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เยาวภา ทนันทชัยบุตร
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา ค.ม. (ประถมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรียา จันทรสัทธินเวช
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา กศ.ม. (ประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิระรัตน์ คุปต์กาญจนากุล
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา กศ.ม. (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ดร. อินทวรรณ กลิ่นเสาวคนธ์
ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7
สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา Ph.D. (Curriculum and Instruction)
Stendhal Gransble III France
6. นายโกวิท นวลขาว
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระดับ 8
สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา พบ.ม. (การวางแผนนโยบาย)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

7. นายนคร มีชัย

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนพูนพิทยาคม
 สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 ประวัติการศึกษา กศ.บ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิพนธ์ คงเจริญ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
 สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประวัติการศึกษา กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส อ่อนทองหลาง

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
 สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประวัติการศึกษา Ph.D. (Social Science) India

10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ทองแจ่ม

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
 สังกัด สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประวัติการศึกษา วท.ม. (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

11. นายสาธร - ลิกะไชย

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุราษฎร์ธานี ระดับ 8
 สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 ประวัติการศึกษา ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

12. นายอภิรักษ์ พาหะมาก

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา
 สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 ประวัติการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

13. นายจรรยา จินตณพันธ์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี ระดับ 9
 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 กระทรวงศึกษาธิการ
 ประวัติการศึกษา ค.บ. (การบริหารการศึกษา) สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

14. นายสำราญ ชุมทอง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพหวาย
 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 ประวัติการศึกษา ค.บ. (การบริหารการศึกษา) สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

15. นางปราณี เพ็ชรอินทร์

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี
 สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 ประวัติการศึกษา กศ.บ. (ประวัติศาสตร์) วิทยาลัยการศึกษาพิษณุโลก

16. นายประกอบ สุพันธ์

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7
 สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 ประวัติการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

17. นางเครือรัตน์ ชาคะกุล

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนชุมชนบ้านโคกสูง
 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 ประวัติการศึกษา ค.บ. (ประถมศึกษา) สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอุไรวัลย์ ขวัญแก้ว
เกิดวันที่	16 มีนาคม 2506
สถานที่เกิด	อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	161/18 ซอยวัดประหาระปือธรรม ถนนพระราม 5 เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพุนพินพิทยาคม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2526	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2530	ปริญญาตรี (ค.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ จาก สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2542	กศ.ม. (การอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษา
ของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ
ของ
อุไรวัลย์ ขวัญแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยมีขั้นตอน ในการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ศึกษานโยบายการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสภาสถาบันราชภัฏ ขั้นที่2 สร้างรูปแบบจำลองการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คนแล้วนำมาสร้างเป็นรูปแบบตามความเห็นและตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ขั้นที่ 4 ตรวจสอบระดับการปฏิบัติได้ของรูปแบบโดยถามผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 171 คนจากการดำเนินงานทั้ง 4 ขั้นตอนสรุปสาระสำคัญของรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความร่วมมือทางการศึกษาของสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้ดังนี้

1. หลักการและแนวคิด

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษามุ่งเน้นการออกไปอยู่ในโรงเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์ในสถานที่จริง โดยคัดเลือกจากครุฑิเค่นหรือครุฑันแบบเป็นพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาสถาบันจะจัดให้มีค่าตอบแทนและสิทธิพิเศษในการพัฒนาวิชาชีพ ให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนเสนอปริมาณงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพเป็นผลงานวิชาการที่มีผลต่อการเลื่อนตำแหน่ง และให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบเป็นระยะ

2. วัตถุประสงค์

ดำเนินการเพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและรับผิดชอบงานครูในสถานการณืจริง ให้นักศึกษาได้รับการแนะนำ ถ่ายทอดคุณสมบัติในการเป็นครูจากอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งเป็นครุฑันแบบ ให้นักศึกษาได้มีส่วนศึกษาสภาพชุมชน และให้การดำเนินงานเป็นไปเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรในโรงเรียนมีการสัมมนาาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

3. การดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการมีการคัดสรรโรงเรียนเข้าร่วมจัดประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องปฐมนิเทศนักศึกษา พัฒนาอาจารย์พี่เลี้ยง ขั้นปฏิบัติงานระยะแรกมอบหมายภาระงานให้อาจารย์พี่เลี้ยงจัดเตรียมนักศึกษาได้ศึกษางานในฐานะผู้ช่วยครู ขั้นการปฏิบัติงาน ให้นักศึกษาฝึกทักษะต่าง ๆ และปฏิบัติงานในหน้าที่ครูภายใต้การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดของอาจารย์พี่เลี้ยง

4. บทบาทหน้าที่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่สร้างความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการคัดสรร อาจารย์พี่เลี้ยง กำกับดูแล และตัดสินผลการประเมินเป็นขั้นสุดท้าย อาจารย์พี่เลี้ยงทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำตลอดจนการถ่ายทอดคุณลักษณะความเป็นครูให้นักศึกษา โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่ จัดเตรียมนักศึกษา ประสานงาน ติดตามผลและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

5. การสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

สถาบันต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนต้องคัดสรรบุคคลที่เหมาะสมมาเป็นอาจารย์พี่เลี้ยง

**A MODEL OF PROFESSIONAL EDUCATION ORGANIZATION USING
EDUCATIONAL COOPERATION AT RAJABHAT INSTITUTE
SURATTHANI**

AN ABSTRACT

BY

URAIWAN KWANKAEW

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University**

May 1999

This study aimed at designing a model of professional education organization using educational cooperation at Rajabhat Institute Surat Thani. The study consisted of 4 stages. The first stage was studying related literature and the policies pertaining to the organization of professional education designated by the Office of Rajabhat Institutes. The second stage was constructing the model of professional education using educational cooperation at Rajabhat Institute Surat Thani. The third stage was checking the appropriateness of the model by 17 experts and revising the model according to the experts' opinions. The fourth stage was investigating the practicality of the model by asking 171 practitioners concerning the organization of professional education using educational cooperation at Rajabhat Institute Surat Thani.

The essential contents of the model revealed as follows :

1. The Principles

The professional education emphasized school based experience. The school selected the outstanding teachers to work as mentors for the student teachers. The institute provided compensations and special benefits in professional development for the mentors and the school administrators. The work load for professional education organization could be counted for their academic promotion. The research on the model development should be continually executed.

2. The Objectives

The student teachers should be trained in school for real professional experience. They should get advice and absorb the quality of good teachers from the mentors. The student teachers should participate in studying the community. The process of training should be for professional education development, and the school staffs should participate in professional education development seminars regularly.

3. Organization

During the preparation stage, the selected schools should send representatives to participate in the orientation of the students and the mentors. In the operational stage, the student teachers should be trained in teaching skills and practice the teacher's role under close supervision of the mentors. As for the evaluation of the professional education training, the institute and the schools worked cooperatively in determining the procedures for evaluation. The schools took roles in evaluating the student teachers' performance.

4. The Roles of Professional Education Organization Staffs.

The school administrators should create understanding among those concerned, select mentors and judge the final assessment of the student teachers. The mentors should give advice and set good examples for qualified teachers to the student teachers through the teacher's activities, the supervisors took the roles in preparing the student teachers, coordinating with the school, following up the evaluation and solving all the problems concerning the professional education organization.

5. Creating the Educational Cooperation

The institute should create knowledge and understanding among the concerned personnel and organization. The school should cooperate in selecting the appropriate teachers to be the student teachers' mentors. The community should provide data, budget and other resources to help in solving problems and developing the community.